

ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

Έκδοση της
Εκκλησίας του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών
Σωλτ Λέηκ Σίτυ, Γιούτα

Σχόλια και προτάσεις

Τα σχόλια και οι προτάσεις σας σχετικάς με αυτό το εγχειρίδιο θα λαμβάνονταν υπ' όψιν. Παρακαλούμε υποβάλλετε τα προς:

Curriculum Planning
50 East North Temple Street, Floor 24
Salt Lake City, UT 84150-3200
USA

Ηλεκτρονική διεύθυνση: cur-development@ldschurch.org

Παρακαλούμε γράψτε το όνομα, την διεύθυνση, τον τομέα και τον πάσσαλό σας. Φροντίστε να αναφέρετε τον τίτλο του εγχειριδίου. Κατόπιν, αναφέρετε τα σχόλια και τις προτάσεις σας σχετικάς με τα δυνατά σημεία του εγχειριδίου και τους τομείς για πιθανή βελτίωση.

© 2000 υπό Intellectual Reserve, Inc.

Διατηρούνται όλα τα δικαιώματα
Printed in Germany

Έγκριση αγγλικού κειμένου: 8/97

Έγκριση μετάφρασης: 8/97

Μετάφραση του *Marriage and Family Relations: Instructors Manual*
Greek

Πώς θα πρέπει να χρησιμοποιείται η σειρά μαθημάτων *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις*;

Αυτή η σειρά μαθημάτων έχει σχεδιασθεί προκειμένου να βοηθήσει τα μέλη της Εκκλησίας να ενδυναμώσουν τον γάμο και την οικογένεια και να βρουν χαρά στις οικογενειακές τους σχέσεις. Η επισκοπική ηγεσία ή η προεδρία κλάδου είναι υπεύθυνη να φροντίσει όπως η σειρά μαθημάτων εφαρμόζεται αποτελεσματικώς.

Επειδή τα μέλη της Εκκλησίας έχουν διαφορετικές ανάγκες και προέρχονται από διαφορετικές οικογενειακές καταστάσεις, η σειρά μαθημάτων διαιρείται σε δύο μέρη. Το μέρος Α', «Ενδυναμώνοντας γάμους», είναι ιδιαιτέρως χρήσιμο για παντρεμένα ζευγάρια και για μέλη που προετοιμάζονται να παντρευτούν. Το μέρος Β', «Οι ευθύνες των γονέων να ενδυναμώνουν οικογένειες», βοηθά τους γονείς και τους παππούδες στις προσπάθειές τους να «αναθρέψουν] τα παιδιά τους με παιδεία και νουθεσία Κυρίου» (Προς Εφεσίους 6:4). Τα μέλη που συμμετέχουν στην σειρά μαθημάτων θα πρέπει να καταλάβουν ότι έχουν την δυνατότητα επιλογής να παρευρίσκονται σύμφωνα με τις ατομικές τους ανάγκες. Για παράδειγμα, ένα παντρεμένο ζεύγος χωρίς παιδιά μπορεί να θέλει να συμμετάσχει στο μέρος Α' αλλά όχι στο μέρος Β'. Ένας γονέας, που είναι ο μοναδικός στην οικογένεια, μπορεί να αποφασίσει να συμμετάσχει μόνον στα μαθήματα στο μέρος Β'.

Οι ηγέτες τομέως και κλάδου μπορούν να είναι ευέλικτοι στην χρήση της σειράς μαθημάτων, σύμφωνα με τις προτροπές του Πνεύματος και τις ανάγκες των μελών ατομικώς. Θα πρέπει να συλλογισθούν τις παρακάτω ιδέες:

- Οι επισκοπικές ηγεσίες και οι προεδρίες κλάδου μπορούν να προγραμματίσουν την σειρά μαθημάτων ως μία τάξη του Σχολείου Κυριακής. Όπως καθοδηγούνται από το Πνεύμα, οι ηγέτες μπορούν να προσκαλέσουν συγκεκριμένα μέλη προκειμένου να παρευρεθούν.
- Οι ηγεσίες ομάδος αρχιερέων, οι προεδρίες απαρτίας πρεσβυτέρων και οι προεδρίες της Ανακουφιστικής Εταιρείας μπορούν να χρησιμοποιήσουν χωριστά μαθήματα προς διδασκαλία την πρώτη Κυριακή κάθε μηνός. Κατά την κρίση τους, μπορεί να χρησιμοποιήσουν τα μαθήματα για εστιακές συγκεντρώσεις και για ευκαιρίες διδασκαλίας τα βράδια της καθημερινής ή των Σαββάτων.
- Οι επισκοπικές ηγεσίες και οι προεδρίες κλάδου μπορούν να χρησιμοποιήσουν χωριστά μαθήματα σε συνενωμένες συγκεντρώσεις Μελχισηδικής Ιεροσύνης-Ανακουφιστικής Εταιρείας την πέμπτη Κυριακή του μηνός. Μπορούν, επίσης, να χρησιμοποιήσουν τα μαθήματα σε εστιακές συγκεντρώσεις για τους νέους άνδρες και τις νέες γυναίκες.
- Οι σύμβουλοι της Ααρωνικής Ιεροσύνης και των Νέων Γυναικών μπορούν να χρησιμοποιήσουν το εγχειρίδιο ως πηγή για την βραδιά Κοινής δραστηριότητας. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα μαθήματα προκειμένου να διδάξουν τους νέους άνδρες και τις νέες γυναίκες μαζί ή στις αντίστοιχες οργανώσεις τους.

- Άτομα και ζεύγη μπορούν να μελετήσουν την σειρά μαθημάτων από μόνοι τους.
-

Ποιος θα πρέπει να λάβει το υλικό για την σειρά μαθημάτων;

Το κάθε ένα από τα μέλη τομέως ή κλάδου που καταγράφεται κατωτέρω θα πρέπει να λάβει ένα αντίτυπο από το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, εγχειρίδιο δασκάλου* και ένα αντίτυπο από το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*:

Επίσκοπος ή πρόεδρος κλάδου

Ηγέτης ομάδος αρχιερέων

Πρόεδρος απαρτίας πρεσβυτέρων

Πρόεδρος Νέων Ανδρών

Πρόεδρος της Ανακουφιστικής Εταιρείας

Πρόεδρος Νέων Γυναίκων

Γάμος και οικογενειακές σχέσεις,

δάσκαλος σειράς μαθημάτων

Κάθε συμμετέχων στην σειρά μαθημάτων θα πρέπει να έχει ένα αντίτυπο από τον οδηγό μελέτης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γενικές οδηγίες	iii
«Η οικογένεια: Μία επίσημη διακήρυξη προς όλο τον κόσμο»	viii
Εισαγωγή.....	ix
Σκοπός αυτής της σειράς μαθημάτων	ix
Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος	ix
Αντιμετωπίζοντας σοβαρά οικογενειακά προβλήματα	xii
Υλικό που πρέπει να χρησιμοποιείτε.....	xii
Επιπρόσθετες πηγές	xii

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΕΝΔΥΝΑΜΩΝΟΝΤΑΣ ΓΑΜΟΥΣ

1. «Η οικογένεια αποτελεί στοιχείο υψίστης σπουδαιότητας στο σχέδιο του Δημιουργού»	3
Οι προφήτες των Τελευταίων ημερών διακηρύττουν την αιώνια σημασία του γάμου και της οικογενείας	3
Ο παντοτινός γάμος μπορεί να φέρει χαρά και μεγάλες ευλογίες σε αυτήν την ζωή και σε όλη την αιωνιότητα.....	4
Η σειρά μαθημάτων <i>Γάμος και οικογενειακές σχέσεις</i> έχει σχεδιασθεί προκειμένου να μας βοηθήσει να βρούμε χαρά στις οικογενειακές μας σχέσεις.....	6
Το σπιτικό μας μπορεί να είναι «ένα μέρος από τους ουρανούς», καθώς οικοδομούμε «επάνω στον βράχο του Λυτρωτή μας».....	7
2. Αναπτύσσοντας ενότητα στον γάμο.....	10
Ο Κύριος έχει προστάξει τους συζύγους να είναι ένα.....	10
Οι σύζυγοι πρέπει να υπολήπτονται ο ένας τον άλλον ως ισάξιοι σύντροφοι.....	10
Οι σύζυγοι θα πρέπει να επιτρέπουν στα ατομικά τους χαρακτηριστικά και ικανότητες να συμπληρώνουν ο ένας τον άλλον	12
Οι σύζυγοι πρέπει να είναι αφοσιωμένοι ο ένας στον άλλον.....	13
3. Γαλουχώντας αγάπη και φιλία στον γάμο	15
Οι σύζυγοι χρειάζεται να γαλουχούν την αγάπη τους ο ένας για τον άλλον.....	15
Εκφράσεις στοργής και καλοσύνης διατηρούν την αγάπη και την φιλία ζωντανή στον γάμο	16
Η κατάλληλη [σωματική] οικειότητα είναι μια έκφραση αγάπης	17
Τα παντρεμένα ζεύγη θα πρέπει να προσπαθούν να έχουν χριστιανική αγάπη, την αγνή αγάπη του Χριστού.....	19

4. Ανταποκρινόμενοι στις δυσκολίες του γάμου	21
Όλα τα παντρεμένα ζεύγη θα βιώσουν δυσκολίες	21
Οι σύζυγοι μπορούν να ξεπεράσουν κάθε δυσκολία, εάν θεωρούν τον γάμο ως σχέση διαθήκης	22
Όταν προκύψουν δυσκολίες, μπορούμε να επιλέξουμε να ανταποκριθούμε με υπομονή και αγάπη παρά με πικρή απογοήτευση ή θυμό.	22
5. Ανταποκρινόμενοι στις δυσκολίες μέσω θετικής επικοινωνίας	26
Κάθε παντρεμένο ζεύγος θα έχει ορισμένες διαφορετικές γνώμες	26
Οι σύζυγοι θα πρέπει να αναζητούν αξιοθαύμαστα γνωρίσματα ο ένας στον άλλον	26
Η θετική επικοινωνία βοηθά στην αποτροπή και επίλυση των δυσκολιών.	27
6. Ενδυναμώνοντας γάμους μέσω πίστεως και προσευχής.	31
Οι σύζυγοι θα πρέπει να εργάζονται μαζί προκειμένου να αυξάνουν την πίστη τους στον Ιησού Χριστό	31
Οι σύζυγοι είναι ευλογημένοι όταν προσεύχονται μαζί	33
7. Η θεραπευτική δύναμη της συγχωρήσεως	35
Ένα πνεύμα συγχωρήσεως μεταξύ των συζύγων βοηθά στο να φέρει ειρήνη και ένα αίσθημα εμπιστοσύνης και ασφαλείας	35
Οι σύζυγοι θα πρέπει να επιζητούν την συγχώρηση ο ένας από τον άλλον για τα μειονεκτήματά τους και να καταβάλλουν ειλικρινείς προσπάθειες προς βελτίωση	36
Οι σύζυγοι θα πρέπει να επιζητούν να συγχωρούν ο ένας τον άλλον	37
8. Διαχείριση οικονομικών της οικογενείας.	40
Η σωστή οικονομική διαχείριση είναι απαραίτητη για έναν ευτυχισμένο γάμο.	40
Οι σύζυγοι θα πρέπει να εργάζονται μαζί για να ακολουθούν βασικές αρχές διαχειρίσεως χρημάτων	41
ΜΕΡΟΣ Β΄: ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΝΑ ΕΝΔΥΝΑΜΩΝΟΥΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ	
9. «Κληρονομία παρά του Κυρίου είναι τα τέκνα»	49
Ο Επουράνιος Πατέρας εμπιστεύεται τα παιδιά-πνεύματά Του σε επίγειους γονείς	49
Οι γονείς θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις ατομικές ανάγκες κάθε παιδιού.	50
Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα σε μία στοργική σχέση με τους γονείς τους.	52
Η κακοποίηση ανηλίκου αποτελεί αδίκημα προς τον Θεό	53
Τα παιδιά φέρουν μεγάλη χαρά στην ζωή των γονέων τους.	54
10. Ο ιερό ρόλοι των πατέρων και μητέρων (Μέρος 1^ο: Οι ρόλοι των πατέρων).	56
Οι πατέρες και οι μητέρες θα πρέπει να εργάζονται μαζί προκειμένου να παρέχουν σε καθένα από τα παιδιά τους μία ασπίδα πίστεως.	56
Οι πατέρες πρέπει να προεδρεύουν με αγάπη και αρετή	57
Οι πατέρες πρέπει να παρέχουν στην οικογένειά τους τα αναγκαία της ζωής και προστασία	59

11. Ο ιεροί ρόλοι των πατέρων και μητέρων (Μέρος 2°: Οι ρόλοι των μητέρων) . .	61
Οι μητέρες συμμετέχουν στο έργο του Θεού	61
Οι μητέρες έχουν την πρωταρχική ευθύνη της ανατροφής των παιδιών	62
Οι δύο σύζυγοι πρέπει να βοηθούν εξίσου ο ένας τον άλλον, ως γονείς	64
12. Διδάσκοντας τα παιδιά μέσω παραδείγματος και οδηγιών	66
Οι γονείς είναι υπεύθυνοι να διδάσκουν τα παιδιά τους	66
Οι γονείς μπορούν να λάβουν έμπνευση στην διδασκαλία των παιδιών τους	67
Οι γονείς διδάσκουν μέσω παραδείγματος και οδηγιών	68
13. Διδάσκοντας αρχές του ευαγγελίου στα παιδιά (Μέρος 1°)	71
Οι διδασκαλίες των γονέων μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να παραμείνουν δυνατά στην πίστη	71
Οι γονείς πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά τους τις πρώτες αρχές και διατάξεις του ευαγγελίου	72
Οι γονείς θα πρέπει «να διδάσκουν τα παιδιά τους να προσεύχονται και να βαδίζουν σωστά ενώπιον του Κυρίου»	73
14. Διδάσκοντας αρχές του ευαγγελίου στα παιδιά (Μέρος 2°)	75
Οι γονείς δείχνουν αγάπη για τα παιδιά τους όταν τα διδάσκουν	75
Οι γονείς πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά συμπόνια και υπηρετήση	76
Οι γονείς πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά εντιμότητα και σεβασμό για την περιουσία των άλλων	77
Οι γονείς πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά σχετικώς με την ανταμοιβή της έντιμης εργασίας	77
Οι γονείς πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά ηθική καθαρότητα	79
15. Καθοδηγώντας τα παιδιά καθώς παίρνουν αποφάσεις	81
Τα παιδιά χρειάζονται καθοδήγηση καθώς παίρνουν αποφάσεις	81
Οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να εξασκούν την ελεύθερα βούλησή τους εναρέτως	82
Οι γονείς θα πρέπει να επιτρέπουν στα παιδιά να μαθαίνουν από τις συνέπειες των ασύνετων αποφάσεων	85
Οι γονείς θα πρέπει να δείχνουν ανελλιπή αγάπη για τα παιδιά που παραστρατούν . .	86
16. Οικογενειακή προσευχή, οικογενειακή μελέτη των γραφών και οικογενειακή βραδιά	88
Η οικογενειακή προσευχή, η μελέτη των γραφών και η οικογενειακή βραδιά πρέπει να αποτελούν απόλυτες προτεραιότητες για κάθε οικογένεια Αγίων των Τελευταίων Ημερών	88
Οι οικογένειες λαμβάνουν μεγάλες ευλογίες όταν προσεύχονται μαζί	89
Η οικογενειακή μελέτη των γραφών βοηθά τις οικογένειες να πλησιάσουν πιο κοντά στον Θεό	90
Η οικογενειακή βραδιά βοηθά τις οικογένειες να θωρακισθούν ενάντια στις εγκόσμιες επιρροές	91

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΠΡΟΣ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΗΜΕΡΩΝ

ΕΜΕΙΣ, Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ και το Συμβούλιο των Δώδεκα Αποστόλων της Εκκλησίας του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών, διακηρύττουμε πανηγυρικά ότι ο γάμος μεταξύ του άνδρα και της γυναίκας έχει οριστεί από το Θεό προς τους ανθρώπους και ότι η οικογένεια αποτελεί στοιχείο υψίστης σπουδαιότητας στο σχέδιο του Δημιουργού για το αιώνιο πεπρωμένο των παιδιών Του.

ΟΛΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΠΛΑΣΜΑΤΑ, άρρενα και θήλεα, έχουν δημιουργηθεί κατά την εικόνα του Θεού. Ο κάθε άνθρωπος είναι ένας αγαπημένος γιος-πνεύμα ή κόρη-πνεύμα ουράνιων γονέων και, ως τέτοιος, διαθέτει μια θεϊκή φύση και ένα θεϊκό πεπρωμένο. Το φύλο είναι ένα σπουδαιότερο χαρακτηριστικό της προέλευσης, γίνης και αιώνιας ταυτότητας και σκοπού του κάθε ατόμου.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΙΝΗ ΖΩΗ, οι γιοι-πνεύματα και οι κόρες-πνεύματα γνώριζαν και λάτρευαν το Θεό ως τον Αιώνιο Πατέρα τους, εδέχθησαν δε το σχέδιό Του, βάσει του οποίου τα παιδιά Του θα μπορούσαν να αποκτήσουν ένα φυσικό σώμα από σάρκα και οστά, καθώς και γήινες εμπειρίες για να προαχθούν προς την τελείωση και τελικά να πραγματώσουν το θεϊκό πεπρωμένο τους ως κληρονόμοι της αιώνιας ζωής. Το αιώνιο σχέδιο της ευδαιμονίας καθιστά δυνατή την ύπαρξη των οικογενειακών σχέσεων και μετά θάνατον. Ιερές διατάξεις και διαθήκες, τελούμενες εντός των ιερών ναών, δίνουν τη δυνατότητα σε κάθε άνθρωπο να επιστρέψει στην παρουσία του Θεού, και στις οικογένειες να μείνουν ενωμένες στην αιωνιότητα.

Η ΠΡΩΤΗ ΕΝΤΟΛΗ, την οποία ο Θεός έδωσε στον Αδάμ και την Εύα αναφερόταν στη δυνατότητα την οποία είχαν ως σύζυγοι, να γίνουν γονείς. Διακηρύττουμε ότι η εντολή του Θεού προς τα παιδιά Του να πολλαπλασιασθούν και να κατακυριεύσουν την γη ισχύει και στο παρόν. Διακηρύττουμε περαιτέρω ότι ο Θεός έχει δώσει εντολή να χρησιμοποιούνται οι ιερές δυνάμεις της τεκνοποιίας μόνο μεταξύ ενός άνδρα και μιας γυναίκας, που έχουν τελέσει νόμιμο γάμο ως σύζυγοι.

ΔΙΑΚΗΡΥΣΣΟΥΜΕ ΟΤΙ Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ της θνητής ζωής εδώ στην γη έχει θεϊκή προέλευση. Δίνουμε την διαβεβαίωση ότι η ζωή είναι ιερή και ότι έχει μέγιστη σημασία στο αιώνιο σχέδιο του Θεού.

ΟΙ ΣΥΖΥΓΟΙ έχουν την ιερή υποχρέωση να αγαπούν και να φροντίζουν τόσο ο ένας τον άλλο όσο και τα παιδιά αυτών. «Κληρονομία παρά του Κυρίου είναι τα τέκνα» (Ψαλμός 127:3). Οι γονείς έχουν ιερό καθήκον να αναθρέψουν τα

παιδιά τους με αγάπη και αρετή, να παρέχουν τα αναγκαία για την ικανοποίηση των σωματικών και ψυχικών τους αναγκών, να τα διδάξουν να αγαπούν και να υπηρετούν αλλήλους, να τηρούν τις εντολές του Θεού και να είναι νομοταγείς πολίτες, όπου και αν ζουν. Οι σύζυγοι -μητέρα και πατέρας- θα κληθούν να λογοδοτήσουν ενώπιον του Θεού εάν παραμελήσουν αυτές τους τις υποχρεώσεις.

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ έχει δοθεί ως διάταξη από το Θεό. Ο γάμος μεταξύ ενός άνδρα και μιας γυναίκας είναι πολύ σημαντικός για το αιώνιο σχέδιό Του. Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να γεννηθούν από γονείς, οι οποίοι έχουν νυμφευθεί, και να ανατραφούν από έναν πατέρα και μια μητέρα που τιμούν τον γαμήλιο όρκο τους εν πλήρει πίστη. Η ευτυχία της ζωής μέσα στην οικογένεια μπορεί να επιτευχθεί με μεγαλύτερη ευκολία όταν στηρίζεται στις διδαχές του Κυρίου Ιησού Χριστού. Οι επιτυχημένοι γάμοι και οι επιτυχημένες οικογένειες βασίζονται στις αρχές της πίστεως, της προσευχής, της μετάνοιας, της συγχώρεσης, του σεβασμού, της αγάπης, της συμμόνιας, της εργασίας και των εποικοδομητικών ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. Βάσει του θεϊκού σχεδίου, οι πατέρες οφείλουν να ηγούνται των οικογενειών με αγάπη και αρετή, έχουν δε την ευθύνη να παρέχουν τα αναγκαία για τη ζωή και την προστασία των οικογενειών τους. Οι μητέρες έχουν την πρωταρχική ευθύνη της ανατροφής των παιδιών. Στις ιερές αυτές υποχρεώσεις, οι δύο σύζυγοι είναι υποχρεωμένοι να βοηθούν εξίσου ο ένας τον άλλο, ως γονείς. Αναπηρία, θάνατος ή άλλες περιστάσεις ίσως δημιουργήσουν την ανάγκη εφαρμογής των κανόνων αυτών από τον έναν μόνο γονέα. Ο ευρύτερος οικογενειακός κύκλος έχει την υποχρέωση της προσφοράς βοήθειας όταν οι περιστάσεις απαιτούν κάτι τέτοιο.

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΟΥΜΕ ΟΣΟΥΣ ΠΑΡΑΒΑΙΝΟΥΝ διατάξεις αφορούσες την αγνότητα, βιαιοπραγούν επί των συζύγων ή των παιδιών τους ή δεν εκπληρώνουν τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις, ότι κάποια ημέρα θα σταθούν ενώπιον του Θεού και θα δώσουν λόγο. Επίσης, προειδοποιούμε ότι η διάλυση της οικογένειας θα επιφέρει για τα άτομα, την κοινωνία και τα έθνη τις φοβερές καταστροφές, για τις οποίες έχουν μιλήσει οι αρχαίοι και σύγχρονοι προφήτες.

ΚΑΝΟΥΜΕ ΕΚΚΛΗΣΗ προς τους υπεύθυνους πολίτες και τους αξιωματούχους των κυβερνήσεων σε όλο τον κόσμο, να δημιουργήσουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την εφαρμογή αυτών των αρχών, οι οποίες υπάρχουν για να στηρίξουν και να ενδυναμώσουν την οικογένεια, ως θεμέλια μονάδα της κοινωνίας.

Η παρούσα διακήρυξη αναγνώστηκε από τον Πρόεδρο Γκόρντον Χίνκλι ως μέρος του μηνύματός του στη Γενική Συνέλευση της Ανακουφιστικής Εταιρείας, η οποία έγινε στις 23 Σεπτεμβρίου 1995, στη Σολτ Λέικ Σίτυ της Γιούτα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός αυτής της σειράς μαθημάτων

Η σειρά μαθημάτων *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις* έχει σχεδιασθεί προκειμένου να βοηθήσει τα μέλη της Εκκλησίας να ενδυναμώσουν τον γάμο και την οικογένεια και να βρουν χαρά στις οικογενειακές τους σχέσεις. Διαιρείται σε δύο μέρη. Το μέρος Α', «Ενδυναμώνοντας γάμους», είναι ιδιαίτερος χρήσιμο για παντρεμένα ζεύγη και για μέλη που προετοιμάζονται να παντρευτούν. Το μέρος Β', «Οι ευθύνες των γονέων να ενδυναμώσουν οικογένειες», βοηθά τους γονείς και τους παππούδες στις προσπάθειές τους να «ανατρέφ[ουν] [τα παιδιά] με παιδεία και νουθεσία Κυρίου» (Προς Εφεσίους 6:4).

Η σειρά μαθημάτων βασίζεται σε διδαχές και αρχές που διδάσκονται στις γραφές και από προφήτες και αποστόλους των τελευταίων ημερών. Δίδει ειδική έμφαση στο «Η οικογένεια: Μία επίσημη διακήρυξη προς όλο τον κόσμο», που συμπεριλαμβάνεται στην σελίδα viii.

Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος

Καθώς συλλογίζεστε την αιώνια σημασία του γάμου και της οικογενείας και την μεγάλη ανάγκη για την ενδυνάμωση του γάμου και των οικογενειών, θα αρχίσετε να κατανοείτε την βαθεία σημασία της κλήσεώς σας να διδάξετε αυτήν την σειρά μαθημάτων. Η αφοσίωση και η προετοιμασία σας κατόπιν προσευχής θα φέρει ευλογίες σε εσάς και την οικογένειά σας, καθώς και σε όσους συμμετέχουν στην σειρά μαθημάτων. Καθώς προσπαθείτε να μεγαλώνετε την κλήση σας, να θυμάστε τις αρχές που σκιαγραφούνται σε αυτήν την σελίδα και τις σελίδες x-xi.

Προετοιμασθείτε να διδάξετε

Ως δάσκαλος αυτής της σειράς μαθημάτων, η ευθύνη σας είναι να διδάσκετε τις διδαχές του ευαγγελίου με την δύναμη του Αγίου Πνεύματος. Δεν χρειάζεται να έχετε επαγγελματική εκπαίδευση στην παροχή συμβουλών για την οικογένεια ούτε χρειάζεται να είστε σε θέση να ευρίσκετε λύσεις σε όλες τις δυσκολίες που μπορούν να τύχουν σε οικογένειες. Οι συζητήσεις στην τάξη θα πρέπει να οδηγούν τους συμμετέχοντες να συλλογίζονται και να προσεύχονται σχετικώς με την δική τους ζωή και να κάνουν βελτιώσεις στην οικογένειά τους.

Για βοήθεια σε βασικές, ουσιώδεις αρχές της διδασκαλίας του ευαγγελίου, όπως η προσωπική προετοιμασία, το να αγαπάτε αυτούς που διδάσκετε και το να διδάσκετε με το Πνεύμα, ανατρέξτε στις ακόλουθες πηγές:

- “Gospel Teaching and Leadership” [«Διδασκαλία του ευαγγελίου και ηγεσία»], τμήμα 16 από το *Church Handbook of Instructions, Book 2: Priesthood and Auxiliary Leaders* [Εγχειρίδιο οδηγιών της Εκκλησίας, Βιβλίο 2: Ηγέτες της ιεροσύνης και των βοηθητικών οργανώσεων] (35209 ή 35903).
- *Teaching, No Greater Call* [Διδασκαλία, η μεγαλύτερη κλήση] (36123).
- *Teaching Guidebook* [Οδηγός διδασκαλίας] (34595).

Να θυμάστε το ευρύ φάσμα της σειράς μαθημάτων

Προτού διδάξετε το πρώτο μάθημα, αφιερώστε χρόνο για να επανεξετάσετε ολόκληρη την σειρά μαθημάτων. Αυτό θα σας βοηθήσει να δείτε πώς συνδέονται τα μαθήματα μαζί για να ενδυναμώνουν τους γάμους και τις οικογένειες.

Καθώς προετοιμάζεστε για κάθε μάθημα, θα είναι χρήσιμο να επανεξετάσετε τον πίνακα περιεχομένων (σελίδες v-vii), ο οποίος παρέχει μία γενική επισκόπηση της σειράς μαθημάτων. Επανεξετάστε αυτά που έχετε ήδη διδάξει και μάθει και συλλογισθείτε πώς οι διδαχές και οι αρχές σε κάθε μάθημα υποστηρίζουν την σειρά μαθημάτων ως σύνολο.

Αρχίστε την προετοιμασία των μαθημάτων εγκαίρως

Η προετοιμασία σας θα είναι περισσότερο επιτυχής, εάν αρχίσετε εγκαίρως για κάθε μάθημα. Συντόμως αφού διδάξετε ένα μάθημα, κάντε μία προεπισκόπηση του επομένου μαθήματος. Αν έχετε κάποια ιδέα σχετικά με αυτά που θα διδάσκετε, θα είστε σε θέση να συλλογισθείτε το μάθημα καθ' όλη την διάρκεια της εβδομάδος. Αυτό μπορεί να σας βοηθήσει να γνωρίσετε περισσότερο τις αρχές στις οποίες θα πρέπει να δώσετε έμφαση, τις μεθόδους που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και τις εμπειρίες που μπορείτε να πείτε.

Επιλέξτε το υλικό του μαθήματος που θα καλύψει με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες των συμμετεχόντων

Με προσοχή, μελετήστε τις διδαχές και τις αρχές σε κάθε μάθημα, επιζητώντας την καθοδήγηση του Πνεύματος προκειμένου να σας βοηθήσει να επιλέξετε το υλικό του μαθήματος που θα καλύψει με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες των συμμετεχόντων. Να θυμάστε ότι «η επιτυχία ενός μαθήματος αποτιμάται από την επιρροή του σε αυτούς που διδάσκετε» (*Teaching, No Greater Call* [1999], 103) [*Διδασκαλία, η μεγαλύτερη κλήση*].

Προσδιορίστε πώς θα διδάξετε τα μαθήματα

Εκτός από το να προσδιορίσετε τι πρόκειται να διδάξετε σε ένα μάθημα, είναι σημαντικό να αποφασίσετε πώς θα το διδάξετε. Θα πρέπει πάντοτε να προσπαθείτε να διδάσκετε με έναν τρόπο ο οποίος θα παροτρύνει τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν τις διδαχές και τις αρχές που μαθαίνουν.

Τα μαθήματα σε αυτήν την σειρά μαθημάτων θα πρέπει να δίδονται ως συζητήσεις παρά ως διαλέξεις. Βοηθήστε τα μέλη να συμμετάσχουν σημαντικώς στην συζήτηση των διδαχών και των αρχών που διδάσκετε. Η συμβουλή του Κυρίου αναφορικά προς την συζήτηση στην τάξη ευρίσκεται στο Διδαχή και Διαθήκες 88:122: «Ορίστε έναν από σας ως δάσκαλο, και ας μην είναι όλοι μαζί ομιλητές. Αλλά ο ένας να μιλάει σε μια στιγμή και όλοι οι άλλοι να ακούν αυτά που λέει αυτός, ώστε όταν θα έχουν μιλήσει όλοι, να έχουν όλοι εξυψωθεί πνευματικά από όλους, και κάθε άνθρωπος να έχει το ίδιο προνόμιο».

Κατά την κρίση σας, χρησιμοποιήστε μία ποικιλία μεθόδων προκειμένου να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να μάθουν και να καταλάβουν τις αρχές στα μαθήματα. Για παράδειγμα, επιζητήστε ευκαιρίες για να γράψετε στον πίνακα, να χρησιμοποιήσετε αντικείμενα σχετικά με τα μαθήματα και να δείξετε απεικονίσεις.

Βοηθήστε τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν αυτά που μαθαίνουν

Ως δάσκαλος του ευαγγελίου, δεν πρέπει να είστε ικανοποιημένος από το να μεταδίδετε απλώς πληροφορίες, ακόμη κι αν το κάνετε με έναν πρωτότυπο, ευχάριστο τρόπο. Σκοπός σας είναι να βοηθήσετε τους άλλους να ζήσουν σύμφωνα με τις διδαχές και τις αρχές που μαθαίνουν. Ο Πρόεδρος Χάρολντ Λη, ο 11^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, συνέβουλεύσε:

«Όλες οι αρχές και οι διατάξεις του ευαγγελίου αποτελούν, κατά μίαν έννοια, προσκλήσεις για μάθηση του ευαγγελίου με την άσκηση των διδασκαλιών του. Ουδέν άτομο γνωρίζει την αρχή των δεκάτων, μέχρις ότου πληρώσει δέκατα. Ουδείς γνωρίζει την αρχή του Λόγου Σοφίας, μέχρις ότου τηρήσει τον Λόγο Σοφίας. Παιδιά ή ενήλικοι ανεξαιρέτως δεν μεταστρέφονται προς τα δέκατα, τον Λόγο Σοφίας, την τήρηση της Ημέρας του Κυρίου αγία ή την προσευχή με το να ακούν έναν να μιλάει σχετικώς με αυτές τις αρχές. Μαθαίνουμε το ευαγγέλιο ζώντας το...

»...Δεν γνωρίζουμε ποτέ πραγματικά τίποτε σχετικώς με τις διδασκαλίες του ευαγγελίου, μέχρις ότου να έχουμε βιώσει τις ευλογίες που προέρχονται από το να ζούμε κάθε αρχή» (*Stand Ye in Holy Places* [1974], 215).

Τα περιοδικά της Εκκλησίας συχνά περιέχουν εμπνευσμένες ιστορίες που διευκρινίζουν πώς τα μέλη της Εκκλησίας έχουν ευλογηθεί, καθώς έχουν ζήσει το ευαγγέλιο. Μπορείτε να βρείτε ιστορίες που διδάσκουν συγκεκριμένες διδαχές και αρχές αναζητώντας στο ευρετήριο των περιοδικών. Σκεφθείτε να πείτε μερικές από αυτές τις ιστορίες στην τάξη.

Στο συμπέρασμα του κάθε μαθήματος, προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν όσα έχουν μάθει. Φροντίστε να αφήσετε αρκετό χρόνο προκειμένου να απευθύνετε προσκλήσεις, οι οποίες θα τους εμπνεύσουν να δραστηριοποιηθούν. Σχεδιάστε τρόπους προκειμένου να απευθύνετε τέτοιες προσκλήσεις. Για παράδειγμα, μετά το μάθημα 9, με τον τίτλο «Κληρονομία παρά του Κυρίου είναι τα παιδιά», θα μπορούσατε να επανεξετάσετε τις κύριες αρχές του μαθήματος και κατόπιν να προσκαλέσετε τους συμμετέχοντες να δώσουν μία υπόσχεση να περνούν τον χρόνο μόνοι με καθένα από τα παιδιά τους.

Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να χρησιμοποιούν τον Οδηγό μελέτης για την σειρά μαθημάτων

Ως μέρος της προετοιμασίας σας για κάθε μάθημα, θα πρέπει να επανεξετάξετε το αντίστοιχο υλικό στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος* (36357). Σχεδιάστε τρόπους να παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να (1) ακολουθήσουν τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) να διαβάσουν το άρθρο ή τα άρθρα που συνοδεύουν κάθε μάθημα. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να φέρουν τους οδηγούς μελέτης τους στην τάξη για κάθε μάθημα.

Ανταποκριθείτε στις ανάγκες όσων δεν είναι σε παραδοσιακές οικογενειακές καταστάσεις

Να είστε ευαίσθητοι με τις ατομικές συνθήκες ζωής των συμμετεχόντων, μερικοί εκ των οποίων μπορεί να είναι άγαμοι, χηρευάμενοι, διαζευγμένοι ή σε άλλες δύσκολες οικογε-

νειακές καταστάσεις. Λάβετε υπ' όψιν την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Σπένσερ Κίμπαλ, τον 12° Πρόεδρο της Εκκλησίας:

«Εμείς... συνεχίζουμε να προβάλλουμε το ιδανικό της οικογενείας των Αγίων των Τελευταίων Ημερών. Το γεγονός ότι μερικοί δεν έχουν τώρα το προνόμιο να ζουν σε μία τέτοια οικογένεια δεν αποτελεί αρκετό λόγο για να σταματήσουμε να μιλάμε σχετικά με αυτό. Συζητούμε σχετικά με την οικογενειακή ζωή με ευαισθησία, ωστόσο, συνειδητοποιώντας ότι πολλοί... δεν έχουν στην παρούσα στιγμή το προνόμιο να ανήκουν ή να συνεισφέρουν σε μία τέτοια οικογένεια. Αλλά δεν μπορούμε να παραμερίσουμε αυτό το πρότυπο, επειδή τόσα πολλά άλλα πράγματα εξαρτώνται από αυτό» (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, επιμέλεια υπό Edward L. Kimball [1982], 294-95).

Αντιμετωπίζοντας σοβαρά οικογε- νειακά προβλήματα

Ενώ παρακινείτε την συζήτηση, βεβαιωθείτε ότι οι συμμετέχοντες καταλαβαίνουν πως δεν είναι πρέπον να μιλούν για σοβαρά οικογενειακά προβλήματα. Αν οι συμμετέχοντες επιζητούν συμβουλή σχετικά με σοβαρές δυσκολίες, με ευγένεια παροτρύνετέ τους να μιλήσουν ιδιωτικώς με τον επίσκοπο. Εκείνος θα είναι σε θέση να τους συμβουλευσει. Θα μπορούσε, επίσης, να συστήσει κοινωνικές υπηρεσίες των Αγίων των Τελευταίων Ημερών που παρέχουν βοήθεια, η οποία είναι σύμφωνη με τα πρότυπα της Εκκλησίας.

Υλικό που πρέπει να χρησιμοποιείτε

Η Εκκλησία παράγει αρκετές πηγές για να σας βοηθήσουν να διδάξετε αληθινές διδασχές και αρχές σχετικά με τον γάμο και την οικογένεια. Παρακαλούμε, αποφεύγετε στην προετοιμασία σας ή την διδασκαλία σας να χρησιμοποιείτε υλικό που έχει παραχθεί προς εμπορική χρήση. Οι πρωταρχικές σας πηγές για την διδασκαλία της σειράς μαθημάτων είναι οι γραφές, αυτό το εγχειρίδιο και το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Σπουδαίες σκέψεις και προσευχές έχουν γίνει κατά την προετοιμασία του υλικού για αυτήν την σειρά μαθημάτων.

Επιπρόσθετες πηγές Οι ακόλουθες παραχθείσες υπό της Εκκλησίας πηγές παρέχουν επιπρόσθετες πληροφορίες επί των θεμάτων που συζητούνται σε αυτήν την σειρά μαθημάτων. Αυτές οι πηγές είναι διαθέσιμες μέσω των κέντρων διανομής της Εκκλησίας. Μπορείτε, αν θέλετε, να παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να χρησιμοποιήσουν αυτές τις εκδόσεις στην οικογένειά τους (καταγράφονται στην σελίδα νι στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*).

- *Family Guidebook [Οικογενειακός οδηγός]* (31180). Αυτός ο οδηγός περιγράφει την οργάνωση της οικογενείας, παρέχει πληροφορίες αναφορικά προς την διδασκαλία του ευαγγελίου στο σπίτι και σκιαγραφεί τις διαδικασίες για τις διατάξεις και ευλογίες της ιεροσύνης.
- Άρθρα σχετικά με τον γάμο και την οικογένεια σε περιοδικά της Εκκλησίας.
- *Family Home Evening Resource Book [Βιβλίο πηγών για την οικογενειακή βραδιά]* (31106). Αυτό το βιβλίο βοηθά τους γονείς και τα παιδιά να προετοιμάσουν μαθήματα για την οικογενειακή βραδιά (σελίδες 3-160, 173-232). Περιέχει ιδέες για να γίνει η οικογενειακή βραδιά επιτυχής (σελίδες 163-70) και περιλαμβάνει προτάσεις

- για την διδασκαλία συγκεκριμένων αρχών και ευθυνών προς τα παιδιά (σελίδες 235-62). Επίσης, περιέχει ιδέες για οικογενειακές δραστηριότητες (σελίδες 265-340).
- *Teaching, No Greater Call [Διδασκαλία, η μεγαλύτερη κλήση]* (36123). Αυτή η πηγή περιέχει αρχές και πρακτικές προτάσεις για να βοηθήσουν τα μέλη να βελτιωθούν ως δάσκαλοι του ευαγγελίου. Το μέρος Δ', «Διδάσκοντας στο σπίτι» (σελίδες 125-48) είναι ιδιαίτερος χρήσιμο για τους γονείς.
  - *Teaching Guidebook [Οδηγός διδασκαλίας]* (34595). Αυτός ο οδηγός παρέχει προτάσεις για την βελτίωση της διδασκαλίας και μαθήσεως του ευαγγελίου.
  - *Για την ενδυνάμωση των νέων* (34285). Αυτό το φυλλάδιο σκιαγραφεί τα πρότυπα της Εκκλησίας για το ραντεβού, την ένδυση και την εμφάνιση, τους φίλους, την τιμιότητα, την γλώσσα, τα μέσα ενημέρωσης, την διανοητική και σωματική υγεία, την μουσική και τον χορό, την σεξουαλική αγνότητα, την συμπεριφορά κατά την Κυριακή, την μετάνοια, την αξιοσύνη και την υπηρετηση.
  - *A Parent's Guide [Οδηγός γονέως]* (31125). Αυτό το εγχειρίδιο περιέχει προτάσεις για να βοηθήσει τους γονείς να διδάξουν τα παιδιά τους σχετικώς με την σωματική οικειότητα.
  - *Guidebook for Parents and Guardians of Handicapped Children [Οδηγός για γονείς και κηδεμόνες αναπήρων τέκνων]* (31123). Αυτός ο οδηγός προσφέρει συμβουλές για οικογένειες με τέκνα που έχουν αναπηρίες. Περιέχει, επίσης, πληροφορίες περί του παραχθέντος υπό της Εκκλησίας υλικού για να βοηθήσει τους γονείς και άλλους να διδάξουν αυτούς που έχουν αναπηρίες.
  - *Cornerstones of a Happy Home [Ακρογωνιαίοι λίθοι ενός ευτυχισμένου σπιτικού]* (33108). Αυτό το φυλλάδιο περιέχει μία ομιλία που εδόθη από τον Πρόεδρο Γκόρντον Χίνκλι, ενώ υπηρετούσε ως Δεύτερος Σύμβουλος στην Πρώτη Προεδρία.
  - *Being a Righteous Husband and Father [Όντας έντιμος σύζυγος και πατέρας]* (35402). Αυτό το φυλλάδιο περιέχει μία ομιλία που εδόθη από τον Πρόεδρο Χάουαρντ Χάντερ, τον 14^ο Πρόεδρο της Εκκλησίας.
  - “Guide to Family Finance,” [«Οδηγός στα οικονομικά της οικογενείας»] Λιαχόνα, Απρίλιος 2000. Αυτό το άρθρο, υπό του Πρεσβυτέρου Μάρβιν Αστον της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων, παρέχει πρακτικές προτάσεις περί διαχειρίσεως των οικονομικών της οικογενείας.

ΜΕΡΟΣ Α ΕΝΔΥΝΑΜΩΝΟΝΤΑΣ ΓΑΜΟΥΣ

«Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΥΨΙΣΤΗΣ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΟΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ»

ΜΑΘΗΜΑ

1

Σκοπός

Να τονίσει την αιώνια σημασία της οικογενείας και να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να μάθουν τι χρειάζεται να κάνουν προκειμένου να επωφεληθούν πλήρως από την σειρά μαθημάτων *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις*.

Προετοιμασία

1. Επανεξετάστε τις αρχές υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο). Επιζητήστε τρόπους να εφαρμόσετε αυτές τις αρχές στην προετοιμασία σας να διδάξετε.
2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή, οι οποίες σκιαγραφούν τις διδαχές και τις αρχές στο μάθημα. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, συλλογισθείτε αυτές τις διδαχές και τις αρχές καθ' όλη την εβδομάδα, επιζητώντας την καθοδήγηση του Πνεύματος για να αποφασίσετε τι πρέπει να τονίσετε προκειμένου να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
3. Με προσευχή, μελετήστε το «Η οικογένεια: Μία επίσημη διακήρυξη προς όλο τον κόσμο», που ευρίσκεται στην σελίδα viii σε αυτόν τον οδηγό και την σελίδα iv στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*.
4. Αποκτήστε ένα αντίτυπο από το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος* (36357) για κάθε συμμετέχοντα. Θα πρέπει να λάβετε αυτά τα αντίτυπα από την προεδρία του Σχολείου Κυριακής, τον γραμματέα τομέως ή τον βοηθό του γραμματέως τομέως που του έχει ανατεθεί το υλικό.
5. Εκ των προτέρων, ζητήστε από έναν ή δύο συμμετέχοντες να προετοιμάσουν μία ομιλία εν συντομία σχετικά με το πώς αισθάνθηκαν, όταν παντρεύτηκαν στον ναό. Ζητήστε τους, επίσης, να προετοιμαστούν να μιλήσουν σχετικά με την χαρά και τις ευλογίες που λαμβάνουν σε τούτη την ζωή επειδή έχουν επισφραγισθεί στον/στην σύζυγό τους για όλη την αιωνιότητα. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε από ποιον θα πρέπει να ζητήσετε να εκπληρώσει αυτήν την ανάθεση.
6. Πριν το μάθημα, γράψτε στον πίνακα το ακόλουθο παράθεμα (από το *Stand Ye in Holy Places* [1974], 255):
Το πιο σημαντικό έργο του Κυρίου που θα κάνουμε ποτέ εσείς κι εγώ, θα είναι εντός των τοίχων του σπιτικού μας.

Πρόεδρος Χάρολντ Λη
11^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας

Προτεινόμενη ανάπτυξη του μαθήματος

Οι προφήτες των Τελευταίων ημερών διακηρύττουν την αιώνια σημασία του γάμου και της οικογενείας.

Μιλήστε για την κατωτέρω αληθινή ιστορία:

Φαινόταν ότι ένας άνδρας είχε χάσει τα πάντα σε μία καταστρεπτική πλημμύρα. Έκλαιγε, όχι για την απώλεια των επίγειων αγαθών του, αλλά διότι δεν μπορούσε να εντοπίσει την αγαπημένη σύζυγό του και τα τέσσερα παιδιά του. Υπήρχε μία πολύ μεγάλη πιθανότητα να είχαν πνιγεί. Συντόμως, ήλθε η είδηση ότι ήταν ζωντανοί και τον περίμεναν σε μία κοντινή εγκατάσταση για έκτακτες ανάγκες. Τι χαρούμενη στιγμή, όταν εκείνη η οικογένεια έσμιξε πάλι! Καθώς αγαλλιούσαν, ο άνδρας είπε: «Έχω την οικογένειά μου ξανά και αν και στέκομαι χωρίς μία εγκόσμια ιδιοκτησία στο όνομά μου, αισθάνομαι σαν εκατομμυριούχος» (παρετέθη υπό Robert L. Simpson, στο Conference Report, Οκτ. 1980, 11-12 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1980, 11).

Εν συντομία μιλήστε για τις πεποιθήσεις και την μαρτυρία σας σχετικά με τον γάμο και την οικογένεια. Κατά την κρίση σας, μιλήστε για τα συναισθήματά σας σχετικά με την δική σας οικογένεια. Κατόπιν διαβάστε την ακόλουθη δήλωση από τον Πρεσβύτερο Μπόιντ Πάκερ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων:

«Ο κεντρικός πυρήνας της Εκκλησίας δεν είναι ο πάσσαλος [κέντρο]. Δεν είναι το κτήριο της κυρίως εκκλησίας. ...Το πιο ιερό μέρος στην γη μπορεί να μην είναι απαραίτητος ο ναός. Η κυρίως εκκλησία, ο πάσσαλος [κέντρο] και ο ναός είναι ιερά, καθώς συνεισφέρουν στην οικοδόμηση του πιο ιερού θεσμού στην Εκκλησία –του σπιτικού– και στην ευλόγηση των πιο ιερών σχέσεων στην Εκκλησία, της οικογενείας» (*“That All May Be Edified”* [1982], 234-35).

Δώστε σε κάθε συμμετέχοντα ένα αντίτυπο από το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Βάλτε τους συμμετέχοντες να γυρίσουν στην σελίδα iv. Εξηγήστε ότι το 1995, η Πρώτη Προεδρία και η Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων εξέδωσαν μία διακήρυξη προς όλο τον κόσμο αναφορικά προς τον γάμο και την οικογένεια. Πολλές από τις διδαχές και τις αρχές που διδάσκονται στην διακήρυξη, θα συζητηθούν κατά την διάρκεια αυτής της σειράς μαθημάτων. Διαβάστε την διακήρυξη με τους συμμετέχοντες, προσκαλώντας διαφορετικούς συμμετέχοντες να διαβάσουν κάθε παράγραφο φωναχτά.

- Ποιες είναι μερικές από τις διδαχές και αρχές που διδάσκονται στην διακήρυξη για την οικογένεια; (Σκεφθείτε να καταγράψετε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στον πίνακα.) Γιατί ο κόσμος χρειάζεται αυτήν την συμβουλή και την προειδοποίηση;

Ο Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι, ο 15^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, εξήγησε: «Γιατί έχουμε αυτήν την διακήρυξη για την οικογένεια τώρα; Επειδή η οικογένεια είναι υπό επίθεση. Σε όλον τον κόσμο οι οικογένειες διαλύονται. Το μέρος για να αρχίσουμε να βελτιώνουμε την κοινωνία είναι το σπιτικό. Τα παιδιά κάνουν, κατά το μέγιστο μέρος, αυτά που διδάσκονται. Προσπαθούμε να κάνουμε τον κόσμο καλύτερο με το να κάνουμε δυνατότερη την οικογένεια» (*“Inspirational Thoughts,” Ensign*, Αύγ. 1997, 5).

- Πώς έχετε ενδυναμωθεί εσείς και η οικογένειά σας με το να ακολουθείτε την συμβουλή σε αυτήν την διακήρυξη;

Ο παντοτινός γάμος μπορεί να φέρει χαρά και μεγάλες ευλογίες σε αυτήν την ζωή και σε όλη την αιωνιότητα.

Τονίστε ότι ο παντοτινός γάμος αποτελεί στοιχείο υψίστης σπουδαιότητας στο μεγάλο σχέδιο ευδαιμονίας του Επουράνιου Πατέρα. Επιτρέπει στις οικογένειες να βρουν αληθινή χαρά σε αυτήν την ζωή και να συνεχίσουν να προσδεύουν καθ' όλη την αιωνιότητα.

- Ποιες ευλογίες μπορούμε να λάβουμε σε αυτήν την ζωή, όταν έχουμε παντρευτεί για όλη την αιωνιότητα;

Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες, που έχουν αναλάβει την ανάθεση, να μιλήσουν εν συντομία για το πώς αισθάνθηκαν όταν παντρεύτηκαν στον ναό και για την χαρά και τις ευλογίες που λαμβάνουν σε αυτήν την ζωή επειδή έχουν επισφραγισθεί στον/στην σύζυγό τους για όλη την αιωνιότητα (βλέπε «Προετοιμασία», στοιχείο 5).

Σκεφθείτε να μιλήσετε για μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες δηλώσεις:

Ο Πρόεδρος Τζέιμς Φάουστ της Πρώτης Προεδρίας δίδαξε: «Πολλές διαθήκες είναι απολύτως απαραίτητες για την ευτυχία εδώ και την μέλλουσα ζωή. Ανάμεσα στις πιο σημαντικές είναι οι διαθήκες του γάμου που συνάπτονται μεταξύ συζύγων. Από αυτές τις διαθήκες ρέουν οι μεγαλύτερες χαρές της ζωής» (στο Conference Report, Απρ. 1998, 19 ή *Ensign*, Μάιος 1998, 17).

Ο Πρεσβύτερος Μπόιντ Πάκερ είπε ότι «το ειδύλλιο, η αγάπη, ο γάμος και η γονική ιδιότητα» είναι «οι πιο αγνές, πιο όμορφες και γοητευτικές εμπειρίες της ζωής» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 28 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 21).

Ο Πρεσβύτερος Τζόζεφ Γουέρθλιν της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων εξέφρασε: «Η γλυκεία συντροφή του παντοτινού γάμου είναι μία από τις σπουδαιότερες ευλογίες που ο Θεός έχει χορηγήσει στα τέκνα Του. Βεβαίως, τα πολλά χρόνια που έχω μοιραστεί με την όμορφη σύντροφό μου μου έχουν φέρει τις μεγαλύτερες χαρές της ζωής μου. Από την απαρχή του χρόνου, η έγγαμη συντροφή μεταξύ συζύγων ήταν θεμελιώδης για το μεγάλο σχέδιο της ευδαιμονίας του Επουράνιου Πατέρα μας. Η ζωή μας έχει αγγιχτεί για πάντα και εξυψωνόμαστε πνευματικώς και οι δύο και εξευγενίζομαστε καθώς απολαμβάνουμε τις γλυκείες ευλογίες της συναναστροφής με αγαπητά μέλη της οικογενείας» (στο Conference Report, Οκτ. 1997, 42 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1997, 32).

Στην πρώτη του ομιλία προς τα μέλη της Εκκλησίας ως Πρόεδρος της Εκκλησίας, ο Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι είπε: «Προς την αγαπημένη μου σύζυγο επί πενήντα οκτώ έτη αργότερα αυτόν τον μήνα, εκφράζω την εκτίμησή μου. ...Πόσο ευγνώμων είμαι για αυτήν την πολύτιμη γυναίκα, η οποία έχει βαδίσει στο πλευρό μου, και στην ηλιοφάνεια και στην καταιγίδα. Δεν στεκόμαστε όσο ψηλά στεκόμασταν κάποτε. Αλλά δεν έχει υπάρξει καμία συρρίκνωση στην αγάπη μεταξύ μας» (στο Conference Report, Απρ. 1995, 93 ή *Ensign*, Μάιος 1995, 70).

Εξηγήστε ότι πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι ο γάμος και η οικογενειακή ζωή αποτελούν μόνον θνητές εμπειρίες. Αλλά ως μέλη της Εκκλησίας, γνωρίζουμε ότι ένα άξιο ζεύγος μπορεί να εισέλθει στον ναό και, μέσω μίας ιεράς διατάξεως της ιεροσύνης, να επισφραγισθεί μαζί ως σύζυγοι για όλη την αιωνιότητα. Όταν ένας άνδρας και μία γυναίκα παντρεύονται με αυτόν τον τρόπο, μία παντοτινή οικογενειακή μονάδα αρχίζει.

- Ποιες αιώνιες ευλογίες δίδονται ως υπόσχεση στα παντρεμένα ζεύγη που επισφραγίζονται με την δύναμη της ιεροσύνης και κατόπιν παραμένουν πιστά στις διαθήκες τους; (Διαβάστε Διδαχή και Διαθήκες 131:1-4, 132:19-24, 30-31 με τους συμμετέχοντες. Ο ακόλουθος κατάλογος περιλαμβάνει μερικές απαντήσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να γραφούν στον πίνακα.)

α. Θα υπερυψωθούν στον ανώτερο βαθμό του σελέστιου βασιλείου με τον Επουράνιο Πατέρα και τον Ιησού Χριστό (Δ&Δ 131:1-3, 132:20-24).

- β. Θα είναι μαζί «στον παρόντα καιρό και σε όλη την αιωνιότητα» (Δ&Δ 132:19).
Τα παιδιά τους μπορούν επίσης να είναι μέρος της παντοτινής οικογενείας τους. (Εξηγήστε ότι το Άγιο Πνεύμα της επαγγελίας, το οποίο αναφέρεται στο Δ&Δ 132:19 είναι το Άγιο Πνεύμα. Σύμφωνα με την πίστη μας, το Άγιο Πνεύμα επικυρώνει ότι οι διατάξεις της ιεροσύνης που έχουμε λάβει και οι διαθήκες που έχουμε συνάψει είναι αποδεκτές στον Θεό.)
- γ. Θα «κληρονομήσ[ουν] θρόνους, βασιλεία, ηγεμονίες και δυνάμεις» (Δ&Δ 132:19).
- δ. Θα συνεχίσουν να έχουν απογόνους ή παιδιά-πνεύματα, στον αιώνα του αιώνα (Δ&Δ 132:19, 30-31. Βλέπε, επίσης, Δ&Δ 131:4).

- Πώς σας βοηθά να γνωρίζετε ότι οι οικογένειες μπορούν να είναι παντοτινές;

Τονίστε ότι υπάρχουν πολλοί πιστοί Άγιοι των Τελευταίων Ημερών οι οποίοι, άνευ δικού τους σφάλματος, δεν έχουν την ευκαιρία να λάβουν τις ευλογίες του παντοτινού γάμου σε αυτήν την ζωή. Τονίστε ότι ο Κύριος έχει υποσχεθεί πως όλοι οι πιστοί Άγιοι θα λάβουν τελικώς αυτές τις ευλογίες. Αν αισθάνεστε ότι είναι απαραίτητο να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να καταλάβουν αυτήν την αρχή, διαβάστε την ακόλουθη δήλωση από τον Πρεσβύτερο Ντάλιν Όουκς της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων:

«Γνωρίζουμε ότι πολλοί άξιοι και υπέροχοι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών στερούνται των ιδανικών ευκαιριών και αυτών που είναι αναγκαία για την πρόοδό τους. Το ότι είναι ανύπανδροι, χωρίς παιδιά, επίσης ο θάνατος και το διαζύγιο ανατρέπουν τα ιδανικά και αναβάλλουν την εκπλήρωση των υπεσχημένων ευλογιών. Επιπλέον, ορισμένες γυναίκες, οι οποίες επιθυμούν να είναι μητέρες πλήρους απασχολήσεως και νοικοκυρές, έχουν κυριολεκτικά εξαναγκασθεί να εισέλθουν στο πλήρους απασχολήσεως εργατοδυναμικό. Αλλά αυτές οι ανατροπές είναι απλώς παροδικές. Ο Κύριος έχει υποσχεθεί ότι στην αιωνιότητα οι γιοι και θυγατέρες του, που τηρούν τις εντολές, είναι πιστοί στις διαθήκες τους και επιθυμούν αυτό που είναι σωστό, δεν θα αποστερηθούν καμίας ευλογίας.

»Πολλές από τις σημαντικότερες αποστερήσεις της θνητότητας θα τεθούν ακριβώς κατά την Χιλιετηρίδα, που είναι ο καιρός για την εκπλήρωση όλων όσων είναι ημιτελή στο μεγάλο σχέδιο της ευδαιμονίας για όλα τα άξια τέκνα του Πατέρα μας. Γνωρίζουμε ότι αυτό θα ισχύει για τις διατάξεις του ναού. Πιστεύω ότι θα ισχύει επίσης για τις οικογενειακές σχέσεις και εμπειρίες» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 101 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 75).

Για να αναφέρετε τις συνθήκες των συμμετεχόντων ξεχωριστά, μπορεί να είναι χρήσιμο να διαβάσετε μία ή αμφότερες τις δηλώσεις στο «Επιπρόσθετο υλικό πηγών» στην σελίδα 8.

Η σειρά μαθημάτων *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις* έχει σχεδιασθεί προκειμένου να μας βοηθήσει να βρούμε χαρά στις οικογενειακές μας σχέσεις.

Προσκαλέστε έναν συμμετέχοντα να διαβάσει την ακόλουθη δήλωση φωναχτά:

Ο Πρόεδρος Χάρολντ Λη, ο 11^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας είπε: «Το πιο σημαντικό από το έργο του Κυρίου που θα κάνουμε ποτέ εσείς κι εγώ θα είναι εντός των τοίχων του σπιτιού μας» (*Stand Ye in Holy Places*, 255).

- Με ποιους τρόπους θα ήταν ο κόσμος διαφορετικός, εάν όλοι ζούσαν σύμφωνα με αυτήν την απλή διακήρυξη;

Εξηγήστε ότι αυτή η σειρά μαθημάτων έχει σχεδιασθεί προκειμένου να μας βοηθήσει να ενδυναμώσουμε τον γάμο και την οικογένεια και να βρούμε χαρά στις οικογενειακές

μας σχέσεις. Τα μαθήματα βασίζονται σε διδαχές και αρχές που διδάσκονται στις γραφές και από προφήτες των τελευταίων ημερών.

Τονίστε ότι επιλέγοντας να συμμετάσχουν σε αυτήν την σειρά μαθημάτων, τα μέλη έχουν επιδείξει μία επιθυμία να ενδυναμώνουν την οικογένειά τους. Υπάρχουν τρία πράγματα που πρέπει να κάνουν προκειμένου να επωφεληθούν πλήρως από αυτήν την σειρά μαθημάτων:

1. Να συμμετάσχουν στην τάξη.

Τονίστε ότι όλοι όσοι συμμετέχουν στην σειρά μαθημάτων μπορούν να μάθουν ο ένας από τον άλλον, ασχέτως της εμπειρίας τους με τον γάμο ή την ανατροφή παιδιών. Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να καταθέσουν μαρτυρία για τις αλήθειες που συζητούν και να μιλήσουν για εμπειρίες οι οποίες έχουν σχέση καταλλήλως με τα μαθήματα.

2. Να χρησιμοποιούν το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*.

Βάλτε τους συμμετέχοντες να ανοίξουν τα αντίτυπά τους από το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Τονίστε ότι για κάθε μάθημα, ο οδηγός περιέχει «Ιδέες προς εφαρμογή», οι οποίες αποτελούν προτάσεις προκειμένου να βοηθήσουν τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν τις διδαχές και τις αρχές που έχουν μάθει. Επιπλέον, κάθε μάθημα συνοδεύεται από ένα ή δύο άρθρα από τα Μέλη της Γενικής Εξουσίας της Εκκλησίας. Μετά από κάθε μάθημα, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να ολοκληρώνουν μία εκ των προτεινομένων δραστηριοτήτων και να μελετούν κάθε άρθρο. Τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων μαζί.

Ανατρέξτε στις σελίδες 3-7 σε αυτόν τον οδηγό μελέτης. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και τις αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Για τον παρόντα καιρό και όλη την αιωνιότητα», από τον Πρεσβύτερο Μπόιντ Πάκερ.

Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να φέρουν τους οδηγούς μελέτης τους στην τάξη για κάθε μάθημα.

3. Να πασχίζουν να ζουν σύμφωνα με τις διδαχές και τις αρχές στα μαθήματα.

Τονίστε ότι δεν είναι αρκετό να μαθαίνουμε απλώς το ευαγγέλιο. Για να ισχύει το ευαγγέλιο στην ζωή μας, πρέπει να ζούμε όσα μαθαίνουμε. Ο Πρόεδρος Χάρολντ Λη δήλωσε: «Δεν γνωρίζουμε ποτέ πραγματικά τίποτε σχετικώς με τις διδασκαλίες του ευαγγελίου, μέχρις ότου να έχουμε βιώσει τις ευλογίες που προέρχονται από το να ζούμε κάθε αρχή» (*Stand Ye in Holy Places*, 215).

Το σπιτικό μας μπορεί να είναι «ένα μέρος από τους ουρανό», καθώς οικοδομούμε «επάνω στον βράχο του Λυτρωτή μας».

Τονίστε ότι στον σημερινό κόσμο το σπιτικό αποτελεί ένα από τα μοναδικά μέρη όπου μπορούμε να βρούμε γαλήνη. Κατόπιν διαβάστε την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Τόμας Μόνσον της Πρώτης Προεδρίας:

«Αν προσπαθήσουμε αληθινά, το σπιτικό μας μπορεί να αποτελέσει ένα μέρος των ουρανών εδώ, επάνω στη γη. Οι σκέψεις που κάνουμε, οι πράξεις που κάνουμε, η ζωή που ζούμε επηρεάζουν όχι μόνον την επιτυχία του επίγειου ταξιδιού μας, αλλά σημα-

δεύουν επίσης τον δρόμο προς τους αιώνιους στόχους μας» (στο Conference Report, Οκτ. 1988, 80-81 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1988, 69).

- Με ποιους τρόπους μπορούμε να είμαστε «ένα μέρος από τους ουρανούς»;

Αφού οι συμμετέχοντες έχουν απαντήσει σε αυτήν την ερώτηση, μιλήστε για τις δικές σας πεποιθήσεις σχετικά με το πώς το σπιτικό μπορεί να είναι ένα μέρος των ουρανών. Κατά την κρίση σας, μιλήστε για μία ή δύο προσωπικές εμπειρίες ως μέρος της μαρτυρίας σας.

Μιλήστε για την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Σπένσερ Κίμπαλ, τον 12^ο Πρόεδρο της Εκκλησίας:

«Πολλοί από τους κοινωνικούς περιορισμούς που, κατά το παρελθόν, έχουν βοηθήσει την ενίσχυση και υποστήριξη της οικογενείας διαλύονται και εξαφανίζονται. Ο καιρός θα έλθει όπου μόνον όσοι πιστεύουν βαθέως και ενεργώς στην οικογένεια θα είναι σε θέση να διατηρήσουν την οικογένειά τους καταμεσής του συσσωρευμένου κακού γύρω μας» (στο Conference Report, Οκτ. 1980, 3 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1980, 4).

Διαβάστε το Ήλαμαν 5:12 με τους συμμετέχοντες. Κατόπιν διαβάστε την ακόλουθη δήλωση από τον Πρεσβύτερο Τζόζεφ Γουέρθλιν της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων:

«Αν οικοδομήσετε το σπιτικό σας επάνω στο θεμέλιο του βράχου του Λυτρωτή μας και το ευαγγέλιο, τότε αυτό μπορεί να αποτελέσει άσυλο όπου η οικογένειά σας μπορεί να βρει καταφύγιο από τις καταιγίδες της ζωής που μαίνονται» (στο Conference Report, Απρ. 1993, 88 ή *Ensign*, Μάιος 1993, 71).

- Τι σημαίνει για σας να οικοδομήσετε το σπιτικό σας «επάνω στο θεμέλιο του βράχου του Λυτρωτή μας»; Ποια είναι ορισμένα συγκεκριμένα πράγματα που οι οικογένειες θα κάνουν, εάν έχουν σπιτικά στο οποίο επίκεντρο είναι ο Χριστός;

Τονίστε ότι αυτή η σειρά μαθημάτων συζητεί τις αρχές για να βοηθήσει την ενδυνάμωση των γάμων και των οικογενειών. Θα πρέπει να εφαρμόσουμε αυτές τις αρχές ούτως ώστε να πλησιάσουμε κοντύτερα στον Επουράνιο Πατέρα και τον Ιησού Χριστό στο σπιτικό μας. Δεν πρέπει ποτέ να παραβλέψουμε την απέραντη Εξιλέωση του Σωτήρος, η οποία καθιστά δυνατόν για μας να κατοικήσουμε με την οικογένειά μας για πάντα.

Συμπέρασμα

Εκφράστε τον ενθουσιασμό σας σχετικά με αυτήν την σειρά μαθημάτων και δώστε την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να μάθουν τι μπορούν να αναμένουν από εσάς ως δάσκαλο. Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να τους διαβεβαιώσετε ότι θα προετοιμάξετε πνευματικώς για να διδάξετε και ότι θα συμβάλλετε μαζί τους στο να εφαρμόσουν τις αρχές σε κάθε μάθημα και να χρησιμοποιήσουν το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε όσους διδάσκετε να δώσουν την υπόσχεση να συμμετάσχουν στην τάξη, να χρησιμοποιούν τον οδηγό μελέτης και να εφαρμόζουν τις διδαχές και τις αρχές που μαθαίνουν.

Όπως παρακινείστε από το Πνεύμα, καταθέστε μαρτυρία για την μεγάλη σημασία της οικογενείας. Εκφράστε ευγνωμοσύνη για την γνώση ότι η οικογένειά σας μπορεί να είναι παντοτινή.

Επιπρόσθετο υλικό πηγών

Δηλώσεις για να επιληφθείτε των αναγκών όσων δεν είναι σε παραδοσιακές οικογενειακές καταστάσεις

Για να επιληφθείτε των συνθηκών των συμμετεχόντων, οι οποίοι δεν είναι σε παραδοσιακές οικογενειακές καταστάσεις, διαβάστε μία ή αμφότερες από τις ακόλουθες δηλώσεις:

Ο Πρόεδρος Έζρα Ταφτ Μπένσον, 13^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, είπε προς τις ανύπανδρες αδελφές της Εκκλησίας: «Σας βλέπουμε ως ζωτικό μέρος του σώματος της επικρατούσης τάσεως της Εκκλησίας. Προσευχόμαστε ώστε η έμφαση που φυσικά θέτουμε επί των οικογενειών, δεν θα σας κάνει να αισθανθείτε ότι σας χρειαζόμαστε λιγότερο ή ότι είστε λιγότερο πολύτιμες για τον Κύριο ή την Εκκλησία Του. Οι ιεροί δεσμοί της ιδιότητας ως μέλους στην Εκκλησία ξεπερνούν την έγγαμη κατάσταση, την ηλικία ή τις παρούσες συνθήκες. Η ατομική σας αξία ως θυγατέρας του Θεού υπερβαίνει τα πάντα» (“To the Single Adult Sisters of the Church,” *Ensign*, Νοέμβρ. 1988, 96).

Ο Πρόεδρος Τζόζεφ Φίλντινγκ Σμιθ, 10^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, δίδαξε: «Αν ένας άνδρας ή μία γυναίκα που έχει επισφραγισθεί στον ναό για τον παρόντα καιρό και όλη την αιωνιότητα αμαρτήσει και χάσει το δικαίωμα να λάβει την υπερύψωση στο σελέστιο βασίλειο, δεν θα μπορούσε να εμποδίσει την πρόοδο του/της «πληγωμένου» συντρόφου που ήταν πιστός/ή. Όλοι θα κριθούν συμφώνως με τα έργα τους και δεν θα μπορούσε να υπάρξει καμία δικαιοσύνη στην καταδίκη αθών για τις αμαρτίες των ενόχων» (*Doctrines of Salvation*, συλλεχθέντα υπό Bruce R. McConkie, 3 τόμοι [1954-56], 2:177).

Σκοπός

Να βοηθήσει τα παντρεμένα ζεύγη να είναι πιο ενωμένα και να βοηθήσει τα ανύπανδρα μέλη να προετοιμαστούν ώστε να απολαύσουν την ενότητα στον γάμο.

Προετοιμασία

1. Καθώς προετοιμάζεστε να διδάξετε, επιζητήστε τρόπους να ακολουθήσετε τις αρχές υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο).
2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή. Αυτές οι επικεφαλίδες δίδουν μία γενική επισκόπηση των διδαχών και των αρχών στο μάθημα. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, σκεφθείτε τρόπους για να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν αυτές τις διδαχές και αρχές. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε τι θα πρέπει να τονίσετε για να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
3. Φέρτε στην τάξη ένα κομμάτι χαρτί και ένα στυλό ή μολύβι για κάθε συμμετέχοντα.

**Προτεινόμενη
ανάπτυξη του
μαθήματος**

Ο Κύριος έχει προστάξει τους συζύγους να είναι ένα.

Για να αρχίσετε το μάθημα, γράψτε στον πίνακα $1+1=1$.

- Πώς περιγράφει αυτό την σχέση του γάμου;

Αφού οι συμμετέχοντες συζητήσουν αυτήν την ερώτηση, διαβάστε το Γένεση 2:24 μαζί τους. Τονίστε ότι ο Θεός έχει προστάξει τους συζύγους να είναι ένα.

- Τι σημαίνει για τους συζύγους να είναι ένα;

Βάλτε τους συμμετέχοντες να διαβάσουν την ακόλουθη δήλωση από τον Πρεσβύτερο Χένρυ Άρινγκ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων (σελίδα 8 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Κατά την δημιουργία του άνδρα και της γυναίκας, η ενότητα για αυτούς στον γάμο δεν εδόθη ως ελπίδα· ήταν μία εντολή! ‘Γι’ αυτό, ο άνθρωπος θα αφήσει τον πατέρα και τη μητέρα, και θα προσκολληθεί στη γυναίκα του· και θα είναι οι δύο σε μία σάρκα’ (Γένεση 2:24). Ο Επουράνιος Πατέρας μας θέλει οι καρδιές μας να είναι συνυφασμένες. Αυτή η ένωση εν αγάπη δεν είναι απλώς ένα ιδανικό. Είναι μία αναγκαιότητα» (στο Conference Report, Απρ. 1998, 85 ή *Ensign*, Μάιος 1998, 66).

Εξηγήστε ότι αυτό το μάθημα συζητεί για μερικούς τρόπους με τους οποίους οι σύζυγοι μπορούν να είναι ενωμένοι.

Οι σύζυγοι πρέπει να υπολήπτονται ο ένας τον άλλον ως ισάξιοι σύντροφοι.

Εξηγήστε πως μία σημαντική αρχή ενότητας στον γάμο είναι ότι οι σύζυγοι θα πρέπει να υπολήπτονται ο ένας τον άλλον ως ισάξιοι σύντροφοι. Ενώ υπηρετούσε ως Πρώτος Σύμβουλος στην Πρώτη Προεδρία, ο Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι είπε:

«Ο γάμος, στην αληθινή του έννοια, είναι μια συνεργασία ίσων μερών, με κανένα άτομο να ασκεί κυριαρχία στο άλλο, αλλά αντιθέτως, με το να ενθαρρύνει και να βοηθά το άλλο σε οποιοδήποτε ευθύνες και φιλοδοξίες ενδεχομένως να έχει» (“I Believe,” *Ensign*, Αύγ. 1992, 6).

- Γιατί οι σύζυγοι πρέπει να υπολήπτονται ο ένας τον άλλον ως ισάξιοι σύντροφοι;
- Ποιες είναι μερικές στάσεις ή έθιμα που αποτρέπουν τους συζύγους από το να είναι ισάξιοι στον γάμο τους; Τι μπορούν να κάνουν οι σύζυγοι προκειμένου να υπερνικήσουν τέτοιες δυσκολίες;

Ο Πρεσβύτερος Μπόιντ Πάκερ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων δίδαξε:

«Δεν προορίζετο ώστε η γυναίκα μόνη της να προσαρμοσθεί στα καθήκοντα ιεροσύνης του συζύγου ή των υιών της. Πρέπει, βεβαίως, να τους επικουρεί, να τους υποστηρίζει και να τους ενθαρρύνει.

»Οι φέροντες την ιεροσύνη, με την σειρά τους, πρέπει να προσαρμόζονται στις ανάγκες και τις ευθύνες της συζύγου και μητέρας. Η σωματική, συναισθηματική, διανοητική και πολιτιστική της ευημερία και η πνευματική της ανάπτυξη πρέπει να ευρίσκονται πρώτα ανάμεσα στα καθήκοντά [τους] της ιεροσύνης.

»Δεν υπάρχει κανένα έργο, όσο κατώτερο κι αν είναι, που να έχει σχέση με την φροντίδα των μωρών, την ανατροφή των παιδιών ή με την διατήρηση του σπιτικού που να μην αποτελεί ίση υποχρέωση [ενός συζύγου]» (“A Tribute to Women,” *Ensign*, Ιούλιος 1989, 75).

Ο Πρεσβύτερος Ρίτσαρντ Σκοτ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων συνεβούλευσε τους φέροντες την ιεροσύνη: «Ως σύζυγος και άξιος φέρων της ιεροσύνης, θα θέλετε να μιμηθείτε το παράδειγμα του Σωτήρος, του οποίου την ιεροσύνη φέρετε. Θα καταστήσετε το δόσιμο του εαυτού σας στην σύζυγο και τα παιδιά σας πρωταρχικό επίκεντρο της ζωής σας. Περιστασιακά, ο άνδρας επιχειρεί να ελέγξει τον προορισμό κάθε μέλους της οικογενείας. Λαμβάνει όλες τις αποφάσεις. Η σύζυγός του υπόκειται στις προσωπικές του ιδιοτροπίες. Είτε είναι το έθιμο είτε όχι, είναι άσχετο. Δεν είναι ο τρόπος του Κυρίου. Δεν είναι ο τρόπος που ένας σύζυγος Άγιος των Τελευταίων Ημερών συμπεριφέρεται στην σύζυγο και την οικογένειά του» (στο Conference Report, Απρ. 1999, 32 ή *Ensign*, Μάιος 1999, 26).

- Ποια είναι μερικά πράγματα που κάνουν οι σύζυγοι, όταν υπολήπτονται ο ένας τον άλλον ως ισάξιοι σύντροφοι; (Σκεφθείτε να συνοψίσετε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στον πίνακα. Κατά την κρίση σας, μιλήστε για τις ιδέες που καταγράφονται κατωτέρω και προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για εμπειρίες οι οποίες σχετίζονται με αυτές τις ιδέες.)
  - α. Μοιράζονται την ευθύνη για να εξασφαλίσουν ότι η οικογένεια προσεύχεται μαζί, διεξάγει οικογενειακή βραδιά και μελετά τις γραφές μαζί.
  - β. Συνεργάζονται στον σχεδιασμό για το πώς χρησιμοποιούνται τα οικονομικά της οικογενείας.
  - γ. Συσκέπτονται και καταλήγουν σε συμφωνία επί των κανόνων του νοικοκυριού και πώς να πειθαρχούν τα παιδιά. Τα παιδιά βλέπουν ότι οι γονείς τους είναι ενωμένοι σε τέτοιες αποφάσεις.
  - δ. Σχεδιάζουν οικογενειακές δραστηριότητες μαζί.
  - ε. Αμφότεροι βοηθούν με τις οικοκυρικές ευθύνες.
  - στ. Παρευρίσκονται στην εκκλησία μαζί.

Οι σύζυγοι θα πρέπει να επιτρέπουν στα ατομικά τους χαρακτηριστικά και ικανότητες να συμπληρώνουν ο ένας τον άλλον.

Διαβάστε το Προς Κορινθίους Α΄ 11:11 με τους συμμετέχοντες. Κατόπιν μιλήστε για την ακόλουθη δήλωση από τον Πρεσβύτερο Ρίτσαρντ Σκοτ:

«Στο σχέδιο του Κυρίου απαιτούνται δύο –ένας άνδρας και μία γυναίκα– προκειμένου να σχηματίσουν ένα σύνολο. ...Για την μεγαλύτερη ευτυχία και παραγωγικότητα στην ζωή χρειάζονται αμφότεροι οι σύζυγοι. Οι προσπάθειές τους συμπλέκονται και είναι αλληλοσυμπληρωματικές. Ο καθένας έχει ατομικά γνωρίσματα της προσωπικότητός του που ταιριάζουν με τον καλύτερο τρόπο στον ρόλο τον οποίο προσδιόρισε ο Κύριος για ευτυχία ως άνδρας ή ως γυναίκα. Όταν χρησιμοποιούνται όπως αποσκοπεί ο Κύριος, αυτές οι δυνατότητες επιτρέπουν σε ένα παντρεμένο ζεύγος να σκέπτεται, να ενεργεί και να αγαλλιάζει ως ενιαίο σύνολο – να αντιμετωπίζουν δυσκολίες μαζί και να τις υπερνικούν ως ενιαίο σύνολο, να αναπτύσσονται σε αγάπη και κατανόηση και μέσω των διατάξεων του ναού να δένονται μαζί ως ένα σύνολο, αιωνίως. Αυτό είναι το σχέδιο» (στο Conference Report, Οκτ. 1996, 101 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1996, 73-74).

Για να διευκρινίσετε την διδαχθείσα αρχή υπό του Πρεσβυτέρου Σκοτ, διευθύνετε την ακόλουθη άσκηση:

Δώστε σε κάθε συμμετέχοντα ένα κομμάτι χαρτί και ένα στυλό ή μολύβι. Ερωτήστε τους συμμετέχοντες ποιοι είναι παντρεμένοι για να καταγράψουν μερικά από τα χαρακτηριστικά και ικανότητές τους και μερικά από τα χαρακτηριστικά και ικανότητες των συζύγων τους. Ερωτήστε τους συμμετέχοντες ποιοι είναι ανύπανδροι για να σκεφθούν ένα παντρεμένο ζεύγος και να καταγράψουν μερικά από τα χαρακτηριστικά και ικανότητες των συζύγων. Αφού οι συμμετέχοντες είχαν μερικά λεπτά για να γράψουν, κάνετε τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Με ποιους τρόπους μπορούν τα χαρακτηριστικά και οι ικανότητες που έχετε καταγράψει να βοηθήσουν τα παντρεμένα ζεύγη να είναι ενωμένα; (Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να πουν συγκεκριμένα παραδείγματα.)
- Με ποιους τρόπους έχετε δει τις διαφορές μεταξύ συζύγων να γίνονται τα δυνατά σημεία στην σχέση τους;

Διαβάστε την ακόλουθη δήλωση από την αδελφή Μάρτζορι Χίνκλι, σύζυγο του Προέδρου Γκόρντον Χίνκλι, σχετικώς με τον πρώτο χρόνο του γάμου της:

«Αγαπούσαμε ο ένας τον άλλον· δεν υπήρχε καμία αμφιβολία για αυτό, αλλά έπρεπε να συνηθίσει ο ένας τον άλλον. Νομίζω ότι κάθε ζεύγος πρέπει να συνηθίσει ο ένας τον άλλον. Νωρίς συνειδητοποίησα ότι θα ήταν καλύτερα, εάν προσπαθούσαμε σκληρότερα να συνηθίσει ο ένας τον άλλον παρά εάν προσπαθούσαμε συνεχώς να αλλάξει ο ένας τον άλλον» (*Church News*, 26 Σεπτ. 1998, 4).

- Με ποιους τρόπους μπορεί τα αποτελέσματα να είναι διαφορετικά, όταν τα ζεύγη προσπαθούν να «συνηθίσει ο ένας τον άλλον» παρά να «προσπαθεί συνεχώς να αλλάξει ο ένας τον άλλον»;

Οι σύζυγοι πρέπει να είναι αφοσιωμένοι ο ένας στον άλλον.

Μιλήστε για την ακόλουθη συμβουλή από τον Πρόεδρο Γκόρντον Χίνκλι, 15^ο Πρόεδρο της Εκκλησίας:

«Αποφασίστε ότι τίποτε δεν θα μπει ποτέ ανάμεσα σε εσάς, το οποίο θα διαταράξει τον γάμο σας. Κάνετε το να επιτύχει. Αποφασίστε να το κάνετε να επιτύχει. Υπάρχουν πάρα πολλά διαζύγια, όπου οι καρδιές ραγίζονται και μερικές φορές οι ζωές καταστρέφονται. Να είστε εντόνως αφοσιωμένοι ο ένας στον άλλον» (“Life’s Obligations,” *Ensign*, Φεβρ. 1999, 2, 4).

- Τι σημαίνει για σας η λέξη *αφοσιωμένος*; (Οι απαντήσεις μπορούν να περιλαμβάνουν το να είναι κάποιος πιστός, αληθινός και αξιόπιστος σε μία σχέση.)

Εξηγήστε ότι ο Κύριος τόνισε την ανάγκη για τους συζύγους να είναι αφοσιωμένοι ο ένας στον άλλον. Διαβάστε το Διδαχή και Διαθήκες 42:22 με τους συμμετέχοντες. Τονίστε ότι αυτή η εντολή ισχύει εξίσου στους συζύγους.

- Τι σημαίνει να προσκολλόμαστε σε έναν/μία σύζυγο και σε κανέναν άλλον;

Ο Πρόεδρος Σπένσερ Κίμπαλ, ο 12^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, δίδαξε: «Οι λέξεις *κανέναν άλλον* αποκλείουν όλους και τα πάντα. Ο/η σύζυγος γίνεται τότε επικρατέστατος/η στην ζωή του/της συζύγου και ούτε η κοινωνική ζωή ούτε η επαγγελματική ζωή ούτε η πολιτική ζωή ούτε οποιοδήποτε άλλο ενδιαφέρον ή άτομο ή πράγμα δεν θα προηγείται ποτέ του/της συντρόφου-συζύγου» (*Faith Precedes the Miracle* [1972], 143).

- Πώς μπορεί ένα άτομο να αποτρέψει τις κοινωνικές, επαγγελματικές και εκκλησιαστικές υποχρεώσεις από το να παρεμβαίνουν στην αφοσίωση προς τον/στην σύζυγο του/της;
- Ποιοι είναι ορισμένοι συγκεκριμένοι τρόποι με τους οποίους τα ζεύγη μπορούν να δείξουν αφοσίωση ο ένας στον άλλον; (Αν οι συμμετέχοντες δυσκολεύονται να απαντήσουν σε αυτήν την ερώτηση, πείτε μερικά παραδείγματα, όπως αυτά που καταγράφονται κατωτέρω.)
  - α. Ένας σύζυγος μπορεί να προγραμματίσει εκ νέου την εργασία, την ψυχαγωγία ή άλλα ραντεβού προκειμένου να εορτάσει τα γενέθλια της συζύγου του.
  - β. Μία σύζυγος μπορεί να προσεύχεται καθημερινώς για την επιτυχία του συζύγου στις δραστηριότητές του.
  - γ. Μπορούν να ενωτίζονται ο ένας τον άλλον, και ενδεχομένως να μην είναι εξυπηρετικό όταν το κάνουν.
  - δ. Μπορούν να μιλούν με στοργή και σεβασμό ο ένας για τον άλλον σε συζητήσεις με μέλη της οικογενείας και φίλους.

Συμπέρασμα

Τονίστε ότι ο Κύριος και οι προφήτες Του έχουν προστάξει τους συζύγους να είναι ενωμένοι εν αγάπη και να συνεργάζονται ως ισάξιοι σύντροφοι. Οι σύζυγοι μπορούν να επιδεικνύουν την αφοσίωσή τους ο ένας για τον άλλον κάθε ημέρα μέσω των προσπαθειών, των λόγων και των πράξεών τους.

Όπως παροτρύνεστε από το Πνεύμα, καταθέστε μαρτυρία για τις αλήθειες που συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Ανατρέξτε στις σελίδες 8-11 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και τις αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Για να είμαστε ένα», από τον Πρεσβύτερο Χένρυ Άιρινγκ. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί. Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες να φέρουν τους οδηγούς μελέτης τους στην τάξη για το επόμενο μάθημα.

Σκοπός

Να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν καλύτερα την αρχή της αγάπης και να παροτρύνει όσους είναι παντρεμένοι να γαλουχήσουν την αγάπη στον γάμο τους.

Προετοιμασία

1. Σκεφθείτε τρόπους με τους οποίους μπορείτε να εφαρμόσετε τις αρχές, στο υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο).
  2. Συλλογισθείτε τις διδαχές και τις αρχές που σκιαγραφούνται στις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή. Καθ' όλη την εβδομάδα, σκεφθείτε τρόπους για να διδάξετε αυτές τις διδαχές και αρχές. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε τι θα πρέπει να τονίσετε για να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
  3. Αν τα ακόλουθα αντικείμενα είναι διαθέσιμα, προετοιμαστείτε να τα χρησιμοποιήσετε ως μέρος του μαθήματος:
    - α. Μία ή περισσότερες γαμήλιες φωτογραφίες. Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να δείξετε την φωτογραφία Young Couple Going to the Temple [Νεαρό ζεύγος πηγαίνει στον Ναό] (62559, Gospel Art Picture Kit [Η τέχνη στο ευαγγέλιο] 609) ή θα μπορούσατε να φέρετε φωτογραφίες από τον γάμο σας και να ζητήσετε από τους συμμετέχοντες να φέρουν τις δικές τους γαμήλιες φωτογραφίες.
    - β. Ένα άνθος ή μία απεικόνιση ενός άνθους.
-

Προτεινόμενη ανάπτυξη του μαθήματος

Οι σύζυγοι χρειάζεται να γαλουχούν την αγάπη τους ο ένας για τον άλλον.

Δείξτε μία ή περισσότερες γαμήλιες φωτογραφίες (βλέπε «Προετοιμασία», στοιχείο 3α). Σχολιάστε επί της αγάπης που αισθάνονται οι σύζυγοι ο ένας για τον άλλον, στην αρχή όταν παντρεύονται.

Δείξτε ένα άνθος ή μία απεικόνιση άνθους (βλέπε «Προετοιμασία», στοιχείο 3β).

Κατόπιν βάλτε έναν συμμετέχοντα να διαβάσει την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Σπένσερ Κίμπαλ, 12^ο Πρόεδρο της Εκκλησίας (σελίδα 14 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Η αγάπη είναι σαν ένα άνθος και, όπως το σώμα, χρειάζεται συνεχή θρέψη. Το θνητό σώμα συντόμως θα υφίστατο απίσχναση και θα πέθαινε αν δεν υπήρχε συχνή σίτιση. Το τρυφερό άνθος θα μαραίνετο και θα πέθαινε χωρίς τροφή και νερό. Και τοιοιουτρόπως η αγάπη, επίσης, δεν μπορεί να αναμένεται να διαρκέσει για πάντα εκτός κι αν τρέφεται συνεχώς με μερίδες αγάπης, την εκδήλωση εκτιμήσεως και θαυμασμού, τις εκφράσεις ευγνωμοσύνης και το ενδιαφέρον της ανιδιοτέλειας» (“Oneness in Marriage,” *Ensign*, Μάρτ. 1977, 5).

Εξηγήστε ότι αυτό το μάθημα αναφέρεται στο πώς οι σύζυγοι μπορούν να γαλουχούν την αγάπη τους ο ένας για τον άλλον, ώστε να συνεχίσει να αυξάνει.

Εκφράσεις στοργής και καλοσύνης διατηρούν την αγάπη και την φιλία ζωντανή στον γάμο.

Ερωτήστε τους συμμετέχοντες ποιοι είναι παντρεμένοι προκειμένου να σκεφθούν τον καιρό που ήταν νεόνυμφοι. Προσκαλέστε τους να πουν σχετικά με μερικά πράγματα που έκαναν για τον/την σύζυγό τους εκείνη την στιγμή στην ζωή τους.

- Γιατί τέτοιες πράξεις είναι απαραίτητες στον γάμο;

Εξηγήστε ότι οι σύζυγοι θα πρέπει να συνεχίσουν να φλερτάρουν ο ένας τον άλλον και να γαλουχούν την φιλία τους καθ' όλη την διάρκεια της ζωής τους. Καθώς το κάνουν αυτό, θα ανακαλύψουν ότι η αγάπη του ενός για τον άλλον γίνεται δυνατότερη.

Ο Πρεσβύτερος Μάρλιν Τζένσεν των Εβδομήκοντα παρατήρησε: «Η φιλία είναι... ένα ζωτικό και υπέροχο μέρος της ερωτοτροπίας και του γάμου. Η σχέση μεταξύ ενός άνδρα και μίας γυναίκας που αρχίζει με φιλία και μετά ωριμάζει σε ειδύλλιο και τελικώς σε γάμο θα γίνει συνήθως μία παντοτινή, αιώνια φιλία. Τίποτε δεν είναι πιο εμπνευσμένο στον σημερινό κόσμο των ευκόλως διαλελυμένων γάμων από το να παρατηρείς δύο συζύγους να εκτιμούν διακριτικά και να απολαμβάνουν ο ένας την φιλία του άλλου, χρόνο με τον χρόνο, καθώς βιώνουν μαζί τις ευλογίες και τις δοκιμασίες της θνητότητας» (στο Conference Report, Απρ. 1999, 81 ή *Ensign*, Μάιος 1999, 64).

Ενώ υπηρετούσε στους Εβδομήκοντα, ο Πρεσβύτερος Τζέιμς Φάουστ είπε ότι ένας από τους λιγότερο φανερούς, αλλά πιο σημαντικούς λόγους για το διαζύγιο είναι «η έλλειψη ενός συνεχούς εμπλουτισμού στον γάμο... μία απουσία εκείνου του επιπρόσθετου πράγματος το οποίο τον καθιστά πολύτιμο, ξεχωριστό και υπέροχο, όταν είναι επίσης αγγαρεία, δύσκολος και μονότονος». Συνεβούλευσε: «Στον εμπλουτισμό του γάμου τα μεγάλα πράγματα είναι τα μικρά πράγματα. Είναι μία συνεχής αλληλοεκτίμηση και μία σύννομη εκδήλωση ευγνωμοσύνης. Είναι η ενθάρρυνση και η βοήθεια μεταξύ αλλήλων για να αναπτυχθούν πνευματικώς. Ο γάμος είναι μία κοινή αναζήτηση για το καλό, το ωραίο και το θεϊκό» (στο Conference Report, Οκτ. 1977, 13-14 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1977, 10-11).

- Ποια είναι μερικά «μικρά πράγματα» που μπορούν να διατηρήσουν την αγάπη και την φιλία ζωντανή στον γάμο; (Σκεφθείτε να καταγράψετε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στον πίνακα.) Ποιες εμπειρίες ή παραδείγματα μπορείτε να πείτε, τα οποία δείχνουν την σημασία του να συνεχίζει κάποιος να μεγαλώνει την αγάπη με αυτούς τους τρόπους;

Μία γυναίκα, παντρεμένη επί περισσότερο από 35 έτη, είπε: «Μου αρέσει όταν ο σύζυγός μου μου φέρνει ακόμη μικρές εκπλήξεις, αφού έλειπε για ένα βράδυ ή μία εβδομάδα. Δεν χρειάζεται να είναι ένα κάτι μεγάλο, μόνον ένα μπισκότο ή ένα άνθος που φύλαξε από την συγκέντρωση. Μου αρέσει ειδικά όταν μου τηλεφωνεί από την εργασία του το μεσημέρι για να ερωτήσει απλώς πώς πηγαίνει η ημέρα μου ή να μου πει μερικά ενθουσιώδη νέα. Αυτά τα μικρά πράγματα με βοηθούν να αισθάνομαι ότι με αγαπά και με περιβάλλει με στοργή».

Τονίστε ότι οι σύζυγοι χρειάζεται να σχεδιάζουν χρόνο για να είναι μόνοι μαζί. Βάλτε τους συμμετέχοντες να διαβάσουν την ακόλουθη συμβουλή από τον Πρεσβύτερο Τζο Κρίστενσεν των Εβδομήκοντα (σελίδα 19 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Να τηρείτε το φλερτ σας ζωντανό. Αφιερώστε χρόνο για να κάνετε πράγματα μαζί – μόνον οι δυο σας. Όσο σημαντικό είναι να είστε με τα παιδιά σας ως οικογένεια, τόσο χρειάζεστε τακτικό εβδομαδιαίο χρόνο μόνοι μαζί. Ο σχεδιασμός του θα δείξει στα παιδιά σας ότι αισθάνεστε πως ο γάμος σας είναι τόσο σημαντικός ώστε χρειάζεται να τον γαλουχείτε. Αυτό απαιτεί δέσμευση, σχεδιασμό και προγραμματισμό» (στο Conference Report, Απρ. 1995, 86 ή *Ensign*, Μάιος 1995, 65).

- Τι μπορεί να συμβεί εντωμεταξύ, όταν οι σύζυγοι αφιερώνουν χρόνο για να κάνουν πράγματα μαζί; Πώς μπορούν τα παντρεμένα ζευγάρια να αφιερώσουν χρόνο για να διατηρήσουν το φλερτ τους ζωντανό;

Η κατάλληλη [σωματική] οικειότητα είναι μια έκφραση αγάπης.

Εξηγήστε ότι η κατάλληλη έκφραση σωματικής οικειότητας εντός γάμου εγκρίνεται από τον Κύριο. Φέρνει μεγάλες ευλογίες σε ένα παντρεμένο ζεύγος, βοηθώντας τους να ενώσουν την ψυχή τους και να ενδυναμώσουν την αγάπη τους ο ένας για τον άλλον. Σκεφθείτε να μιλήσετε για μερικές ή όλες από τις ακόλουθες δηλώσεις:

Ο Πρεσβύτερος Ρίτσαρντ Σκοτ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων εξήγησε τους σκοπούς της σωματικής οικειότητας εντός γάμου: «Εντός της παντοτινής διαθήκης του γάμου, ο Κύριος επιτρέπει στους συζύγους την έκφραση των ιερών δυνάμεων της τεκνογονίας με όλη τους την ωραιότητα και ομορφιά εντός των ορίων που έχει θέσει Εκείνος. Ένας σκοπός αυτής της ιδιωτικής, ιεράς και οικείας εμπειρίας είναι να παρέχει τα υλικά σώματα για τα πνεύματα που ο Πατέρας στους Ουρανούς θέλει να βιώσουν την θνητότητα. Ένας άλλος λόγος για αυτά τα δυνατά και όμορφα συναισθήματα αγάπης είναι να δένουν τους συζύγους μαζί σε αφοσίωση, πίστη, ενδιαφέρον ο ένας για τον άλλον και κοινό σκοπό» (στο Conference Report, Οκτ. 1994, 50 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1994, 38).

Ο Πρεσβύτερος Ντάβιν Όουκς της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων, δίδαξε: «Η δύναμη της δημιουργίας θνητής ζωής είναι η πλέον εξυψωμένη δύναμη που έχει δώσει ο Θεός στα παιδιά του. Η χρήση της ανετέθη στην πρώτη εντολή [που εδόθη στον Αδάμ και την Εύα], αλλά μία άλλη σημαντική εντολή εδόθη για να απαγορεύσει την κακή χρήση αυτής. Η έμφαση που δίδουμε στον νόμο της αγνότητας εξηγείται, αφού κατανοήσουμε τον σκοπό των δυνάμεών μας της τεκνογονίας στην επίτευξη του σχεδίου του Θεού. Η έκφραση των δυνάμεών μας της τεκνογονίας ευαρεστεί τον Θεό, αλλά έχει προστάξει ότι αυτό περιορίζεται εντός της σχέσεως του γάμου» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 99 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 74).

Ο Πρόεδρος Σπένσερ Κίμπαλ, δίδαξε: «Στα γενικά πλαίσια ενός νομίμου γάμου, η οικειότητα των σεξουαλικών σχέσεων είναι σωστή και ουράνια εγκεκριμένη. Δεν υπάρχει τίποτε ανίερο ή εξευτελιστικό σχετικώς με την σεξουαλικότητα καθ' εαυτήν, επειδή με αυτό το μέσον οι άνδρες και οι γυναίκες ενώνονται σε μία διαδικασία δημιουργίας και σε μία έκφραση αγάπης» (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, επιμέλεια υπό Edward L. Kimball [1982], 311).

Ο Πρεσβύτερος Τζέφρυ Χόλαντ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων δίδαξε: «Η σωματική οικειότητα διαφυλάσσεται για ένα παντρεμένο ζεύγος, επειδή είναι το υπέρτατο σύμβολο της ολικής ενώσεως, ένα σύνολο και μία ένωση που έχει ορισθεί και προσδιορισθεί από τον Θεό. Από τον Κήπο της Εδέμ και επέκεινα, ο γάμος προοριζέτο να σημαίνει την πλήρη συγχώνευση ενός άνδρα και μίας γυναίκας – η καρδιά τους, οι ελπίδες τους, η ζωή τους, η αγάπη τους, η οικογένειά τους, το μέλλον τους, τα πάντα.

Ο Αδάμ είπε για την Εύα ότι ήταν οστό από τα οστά του και σάρκα από την σάρκα του και ότι έπρεπε να είναι 'μία σάρκα' στην ζωή τους μαζί [βλέπε Γένεση 2:23-24]. Αυτή είναι μία ένωση τέτοιας ολοκληρώσεως, ώστε χρησιμοποιούμε την λέξη *επισφραγίζω* προκειμένου να μεταδώσουμε την αιώνια υπόσχεσή της. Ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ είπε κάποτε ότι ίσως εμείς θα μπορούσαμε να κάνουμε έναν τέτοιο ιερό δεσμό σαν να είμαστε 'συγκολλη[μένοι]' ο ένας στον άλλον [βλέπε Δ&Δ 128:18]» (στο Conference Report, Οκτ. 1998, 100 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1998, 76).

Ο Πρόεδρος Χάουαρντ Χάντερ, ο 14^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, συνεβούλευσε ότι ακόμη και εντός της σχέσεως του γάμου οι ιερές δυνάμεις της τεκνογονίας δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά εσφαλμένο τρόπο: «Τρυφερότητα και σεβασμός –ποτέ εγωισμός– πρέπει να είναι οι κατευθυντήριες αρχές στην οικεία σχέση μεταξύ συζύγων. Ο κάθε σύντροφος πρέπει να είναι αβρός και ευαίσθητος ως προς τις ανάγκες και επιθυμίες του άλλου. Οιαδήποτε αυταρχική, απρεπής ή ανεξέλεγκτη συμπεριφορά στην οικεία σχέση μεταξύ συζύγων, καταδικάζεται από τον Κύριο» (στο Conference Report, Οκτ. 1994, 68 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1994, 51).

Διαβάστε το Έξοδος 20:14, 17 με τους συμμετέχοντες. Κατόπιν πείτε την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Γκόρντον Χίνκλι, 15^ο Πρόεδρο της Εκκλησίας:

«Πιστεύουμε στην αγνότητα πριν τον γάμο και στην απόλυτο πίστη μετά τον γάμο. Αυτό τα συνοφίζει. Αυτός είναι ο δρόμος προς την ευτυχία στην ζωή. Αυτός είναι ο δρόμος προς την ικανοποίηση. Φέρνει ειρήνη στην καρδιά και γαλήνη στο σπιτικό» (στο Conference Report, Οκτ. 1996, 68 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1996, 49).

Τονίστε ότι οι σύζυγοι πρέπει να είναι προσεκτικοί να μην κάνουν τίποτε που πλησιάζει καν την απιστία. Για παράδειγμα, πρέπει πάντοτε να διατηρούν κατάλληλα συναισθηματικά και σωματικά όρια μεταξύ των ιδίων και των συναδέλφων του αντιθέτου φύλου.

- Γιατί η πλήρης πίστη σε μία σχέση εντός γάμου είναι ουσιωδώς σημαντική;
- Πώς η παρακολούθηση μη εποικοδομητικού ή πορνογραφικού υλικού αποτελεί προδοσία της εμπιστοσύνης σε έναν γάμο; Με ποιους τρόπους η ερωτοτροπία με ένα μέλος του αντιθέτου φύλου βλάπτει έναν γάμο;

Μιλήστε για μία ή αμφότερες από τις ακόλουθες δηλώσεις:

Ο Πρόεδρος Χάουαρντ Χάντερ συνεβούλευσε: «Να είστε πιστός/ή στις διαθήκες του γάμου σας με τις σκέψεις, τα λόγια και τις πράξεις. Η πορνογραφία, οι ερωτοτροπίες και οι επιβλαβείς φαντασιώσεις θα φθείρουν τον χαρακτήρα σας και θα κτυπήσουν στα θεμέλια ενός ευτυχισμένου γάμου. Η ενότητα και η εμπιστοσύνη εντός γάμου με τον τρόπο αυτόν καταστρέφονται» (στο Conference Report, Οκτ. 1994, 67 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1994, 50).

Ο Πρόεδρος Έζρα Ταφτ Μπένσον, ο 13^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, συνεβούλευσε: «*Αν είστε παντρεμένοι, να αποφεύγετε τις ερωτοτροπίες οιαδήποτε είδους. ...*Ό,τι φαίνεται πως είναι ακίνδυνο που αφορά σε πειράγματα ή στην πλάκα με κάποιον του αντιθέτου φύλου, μπορεί με ευκολία να οδηγήσει σε πιο σοβαρή συμμετοχή και τελικά στην απιστία. Μία ερώτηση για να κάνουμε στον εαυτό μας είναι η εξής: Ο/η σύζυγός μου θα ήταν ευχαριστημένος/η αν γνώριζε ότι το έκανα αυτό; Θα ήταν μία σύζυγος ευχαριστημένη, εάν γνωρίζει ότι ο σύζυγός της γευματίζει μόνος του με την γραμματέα του; Θα ήταν ευχαριστημένος ένας σύζυγος, εάν έβλεπε την σύζυγό του να ερωτοτροπεί και να είναι ναζιάρα με άλλον άνδρα; Αγαπημένοι μου αδελφοί και αδελφές, αυτό εννοούσε ο Παύλος όταν είπε: 'Από κάθε είδους κακό να απέχετε'

(Προς Θεσσαλονικείς Α΄ 5:22)» (“The Law of Chastity,” in *Brigham Young University 1987-88 Devotional and Fireside Speeches* [1988], 52).

Τα παντρεμένα ζεύγη θα πρέπει να προσπαθούν να έχουν χριστιανική αγάπη, την αγνή αγάπη του Χριστού.

- Διαβάστε το Κατά Ιωάννην 13:34-35 και Προς Εφεσίους 5:25 με τους συμμετέχοντες. Τι διδάσκουν αυτές οι περικοπές σχετικά με το πώς οι σύζυγοι θα πρέπει να φέρονται ο ένας στον άλλον;

Τονίστε ότι μολονότι η σωματική σχέση ενός παντρεμένου ζεύγους είναι σημαντική, δεν είναι η πιο σημαντική πλευρά της αγάπης τους. Πείτε την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Σπένσερ Κίμπαλ:

«[Η αγάπη στον γάμο] είναι βαθεία, συμπεριλαμβάνουσα, περιεκτική. Δεν είναι σαν αυτήν την σχέση του κόσμου που είναι η αγάπη με εσφαλμένο όνομα, και είναι κυρίως σωματική έλξη. Όταν ο γάμος βασίζεται σε αυτό μόνον, τα δύο μέρη κουράζονται ο ένας από τον άλλον. ...Η αγάπη για την οποία μιλά ο Κύριος δεν είναι μόνον σωματική έλξη, αλλά πνευματική έλξη επίσης. Είναι πίστη και εμπιστοσύνη και κατανόηση του ενός για τον άλλον. Είναι μία ολική συνεργασία. Είναι συντροφιά με κοινά ιδανικά και πρότυπα. Είναι ανιδιοτέλεια και θυσία για τον άλλον. Είναι καθαρότητα σκέψεων και πράξεων και πίστη στον Θεό και το πρόγραμμά του. Είναι γονική ιδιότητα στην θνητότητα που αποβλέπει πάντα προς την θεϊκότητα και την ιδιότητα της δημιουργίας και την γονική ιδιότητα των πνευμάτων. Είναι τεράστια, περιεκτική και απεριόριστη. Αυτό το είδος αγάπης δεν κουράζεται ποτέ ούτε μειώνεται. Ζει μέσα από αρρώστιες και λύπες, μέσα από ευδαιμονία και ανέχεια, μέσα από επιτεύγματα και απογοητεύσεις, μέσα από τον παρόντα καιρό και όλη την αιωνιότητα» (*Faith Precedes the Miracle* [1972], 130-31).

Εξηγήστε ότι η αγάπη για την οποία μίλησε ο Πρόεδρος Κίμπαλ είναι η χριστιανική αγάπη, η αγνή αγάπη του Χριστού. Διαβάστε το Μορόνι 7:45-48 με τους συμμετέχοντες. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να προσδιορίσουν χαρακτηριστικά της χριστιανικής αγάπης καθώς διαβάζουν. Γράψτε αυτά τα χαρακτηριστικά στον πίνακα, όπως παρουσιάζεται κατωτέρω:

Η χριστιανική αγάπη:

Μακροθυμεί.
Αγαθοποιεί.
Δε ζηλοφθονεί.
Δεν περηφανεύεται.
Δε ζητεί το συμφέρον της.
Δεν ερεθίζεται εύκολα.
Δε διαλογίζεται το κακό.
Δε χαίρεται με την αδικία, αλλά χαίρεται με την αλήθεια.
Τα πάντα ανέχεται.
Τα πάντα πιστεύει.
Τα πάντα ελπίζει.
Τα πάντα υπομένει.
Ποτέ δεν αποτυχαίνει.
Είναι το σημαντικότερο πάντων.
Είναι η αγνή αγάπη του Χριστού.
Διαρκεί για πάντα.

Τονίστε ότι άλλη από την υπόσχεση να αγαπάμε τον Επουράνιο Πατέρα και τον Ιησού Χριστό και να έλθουμε σε αυτούς, η υπόσχεση του γάμου –ειδικά ο παντοτινός γάμος– είναι η πιο σημαντική υπόσχεση που κάνουμε ποτέ. Οι σύζυγοι πρέπει να εργάζονται συνεχώς για να αναπτύσσουν χριστιανική αγάπη ο ένας προς τον άλλον.

Για να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν αυτήν την αρχή, κατευθύνετε την προσοχή τους προς τα χαρακτηριστικά της χριστιανικής αγάπης που έχετε γράψει στον πίνακα. Προσκαλέστε τους να συζητήσουν τρόπους με τους οποίους συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως το «δε ζητεί το συμφέρον της» ή «ποτέ δεν αποτυχαίνει», μπορούν να εκφραστούν στην σχέση εντός γάμου. Ζητήστε τους να πουν παραδείγματα στα οποία έχουν δει μερικά από αυτά τα χαρακτηριστικά.

Συμπέρασμα

Τονίστε ότι οι σύζυγοι πρέπει να γαλουχούν την αγάπη και την φιλία τους. Χρειάζεται να διατηρούν την αγάπη τους ζωντανή με το να συνεχίζουν να κάνουν μικρά πράγματα που δείχνουν στοργή και καλοσύνη. Θα πρέπει να είναι ευαίσθητοι ως προς τις πνευματικές, σωματικές και συναισθηματικές ανάγκες ο ένας του άλλου, καθώς μοιράζονται μαζί τις χαρές και τα φορτία της ζωής. Πρέπει να αποφασίζουν να μην κάνουν ποτέ τίποτε που θα καταστρέψει την αγάπη, η οποία είναι ουσιώδης σε μία σχέση εντός γάμου. Και θα πρέπει να «προσεύχ[ονται] στον Πατέρα με όλη τη δύναμη της καρδιάς, [ώστε] να εί[ναι] γεμάτοι με την [χριστιανική αγάπη]» (Μορόνι 7:48). Καθώς οι σύντροφοι του γάμου συνεχίζουν να έχουν μία ολική δέσμευση ο ένας προς τον άλλον, η αγάπη του ενός προς τον άλλον θα αυξάνεται με τα χρόνια. Θα ανακαλύψουν ότι αναπτύσσουν αγάπη που είναι αληθώς σαν του Χριστού.

Ανατρέξτε στις σελίδες 12-15 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και τις αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Ενότητα στον γάμο», από τον Πρόεδρο Σπένσερ Κίμπαλ. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΟΜΕΝΟΙ ΣΤΙΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ

4

Σκοπός

Να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να μάθουν ότι οι σύζυγοι πρέπει να συνεργάζονται προκειμένου να αντιμετωπίζουν δυσκολίες και ότι μπορούν να επιλέγουν να ανταποκρίνονται με υπομονή και αγάπη παρά με πικρή απογοήτευση ή θυμό.

Προετοιμασία

1. Επανεξετάστε τις αρχές υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο). Επιζητήστε τρόπους να εφαρμόσετε αυτές τις αρχές στην προετοιμασία σας να διδάξετε.
  2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή, οι οποίες σκιαγραφούν τις διδαχές και τις αρχές στο μάθημα. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, συλλογισθείτε αυτές τις διδαχές και αρχές καθ' όλη την εβδομάδα, επιζητώντας την καθοδήγηση του Πνεύματος για να αποφασίσετε τι πρέπει να τονίσετε προκειμένου να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
  3. Μελετήστε τα κείμενα από τις γραφές στη σελίδα 19, ούτως ώστε να είστε έτοιμοι να διεξάγετε μία συζήτηση σχετικά με αυτές.
-

Προτεινόμενη ανάπτυξη του μαθήματος

Όλα τα παντρεμένα ζεύγη θα βιώσουν δυσκολίες.

Πείτε την ακόλουθη ιστορία που αφηγήθηκε ο Πρεσβύτερος Μπρους Χέιφεν των Εβδομήκοντα:

«[Μία] νύφη αναστέναξε μακαρίως την ημέρα του γάμου της: ‘Μαμά, είμαι στο τέλος όλων μου των προβλημάτων!’ ‘Ναι’, απάντησε η μητέρα της, ‘αλλά σε ποιο τέλος;’» (στο Conference Report, Οκτ. 1996, 34 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1996, 26).

- Ποια είναι μερικά προβλήματα ή δυσκολίες που μπορούν να παρουσιαστούν σε ένα παντρεμένο ζεύγος; (Σκεφθείτε να καταγράψετε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στον πίνακα. Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν αυτές που καταγράφονται κατωτέρω.)

α. Διαφωνίες	η. Προσπάθεια να βρουν πληρότητα, όταν όλα τα παιδιά έχουν μετακομίσει από το σπίτι
β. Εγωισμός	θ. Θάνατος αγαπημένων ατόμων
γ. Πληγωμένα αισθήματα	ι. Οικονομικά προβλήματα
δ. Έλλειψη υγείας	ια. Άστατα παιδιά
ε. Ατεκνία	ιβ. Φυσικές καταστροφές
στ. Γήρανση	
ζ. Μέλη της οικογενείας με αναπηρίες	

Τονίστε ότι μερικές προκλήσεις έρχονται ως αποτέλεσμα δυσκολιών στην σχέση του γάμου. Άλλες έρχονται ως φυσικό μέρος της ζωής.

Οι σύζυγοι μπορούν να ξεπεράσουν κάθε δυσκολία, εάν θεωρούν τον γάμο ως σχέση διαθήκης.

Εξηγήστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη θα αντιδράσουν στις δυσκολίες με διαφορετικό τρόπο βασιζόμενα στο πώς θεωρούν την σχέση του γάμου τους. Γράψτε στον πίνακα τις λέξεις *συμβόλαιο* και *διαθήκη*.

Εξηγήστε ότι ένα συμβόλαιο είναι μία έγγραφη συμφωνία ανάμεσα σε δύο ανθρώπους ή ομάδες ανθρώπων. Είναι εκτελεστό από τους νόμους της χώρας. Μία διαθήκη είναι παρόμοια με ένα συμβόλαιο, αλλά η πρώτη είναι πιο εκτεταμένη. Η λέξη *διαθήκη* αναφέρεται μερικές φορές σε μία συμφωνία μεταξύ ατόμων, αλλά στο ευρύτερο πλαίσιο του ευαγγελίου αναφέρεται σε μία συμφωνία μεταξύ ημών και του Κυρίου. Σε μία διαθήκη, ο Κύριος θέτει τους όρους κι εμείς υποσχόμαστε να τους τηρούμε. Όταν τηρούμε τις υποσχέσεις μας, ο Κύριος δεσμεύεται να εκπληρώσει τις υποσχέσεις Του (βλέπε Δ&Δ 82:10).

Τονίστε ότι πολλοί άνθρωποι στην σημερινή κοινωνία βλέπουν τον γάμο σαν τίποτε περισσότερο από ένα συμβόλαιο. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σκεφθούν τις ακόλουθες ερωτήσεις, χωρίς να απαντήσουν φωναχτά:

- Όταν εμφανίζονται προβλήματα σε έναν γάμο, τι θα μπορούσαν να κάνουν οι σύζυγοι, εάν θεωρούν την σχέση τους ως συμβόλαιο; Τι θα κάνουν, εάν θεωρούν την σχέση τους ως διαθήκη;

Ο Πρεσβύτερος Μπρους Χέιφεν των Εβδομήκοντα παρατήρησε: «Όταν έρχονται τα προβλήματα, τα μέρη που έχουν δεσμευθεί με *συμβόλαιο* στο γάμο επιζητούν την ευτυχία με τον χωρισμό. Παντρεύονται για να αποκτήσουν οφέλη και θα παραμείνουν μόνον εφ' όσον λαμβάνουν αυτά για τα οποία διαπραγματεύθηκαν. Αλλά όταν τα προβλήματα έρχονται σε έναν γάμο-*διαθήκη*, οι σύζυγοι τα ξεπερνούν. ...Οι σύντροφοι *συμβολαίου* δίνουν έκαστος 50 τοις εκατό· οι σύντροφοι *διαθήκης* δίνουν έκαστος 100 τοις εκατό. Ο γάμος είναι εκ φύσεως μία διαθήκη, όχι απλώς ένα ιδιωτικό συμβόλαιο που μπορεί κάποιος να ακυρώσει κατά βούληση» (στο Conference Report, Οκτ. 1996, 34 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1996, 26).

Όταν προκύψουν δυσκολίες, μπορούμε να επιλέξουμε να ανταποκριθούμε με υπομονή και αγάπη παρά με πικρή απογοήτευση ή θυμό.

Τονίστε ότι, μολονότι οι σύζυγοι δεν μπορούν να αποφύγουν κάποιες δυσκολίες, μπορούν να επιλέξουν πώς να ανταποκριθούν στις δυσκολίες. Ο Πρεσβύτερος Λιν Ρόμπινς των Εβδομήκοντα εξήγησε: «Κανείς δεν μας θυμώνει. Οι άλλοι δεν μας κάνουν να θυμώσουμε. Δεν υπάρχει καμία δύναμη που να εμπλέκεται. Το να θυμώσουμε είναι μία συνειδητή επιλογή, μία απόφαση. Επομένως, μπορούμε να επιλέξουμε να μην θυμώσουμε. *Εμείς επιλέγουμε!*» (στο Conference Report, Απρ. 1998, 105 ή *Ensign*, Μάιος 1998, 80).

Τονίστε ότι ο Επουράνιος Πατέρας μάς έχει δώσει ελευθέρα βούληση – την δύναμη να επιλέγουμε και να πράττουμε για τον εαυτό μας. Μπορούμε να ασκούμε την ελευθέρα βούλησή μας επιλέγοντας να είμαστε υπομονετικοί και στοργικοί, όταν έρχονται οι δυσκολίες.

Βάλτε τους συμμετέχοντες εναλλάξ να διαβάζουν φωναχτά τις ακόλουθες γραφές. Καθώς διαβάζουν, παροτρύνετέ τους να συζητήσουν τρόπους με τους οποίους αυτές οι γραφές μπορούν να ισχύουν σε συζύγους, καθώς ανταποκρίνονται στις δυσκολίες του γάμου και της καθημερινής ζωής.

Μωσία 18:21
Ιωάννου Α΄ 4:18
Πέτρου Α΄ 4:8
Κατά Ιωάννην 13:34-35
Κατά Ιωάννην 16:33
Νεφί Β΄ 31:20

Διδαχή και Διαθήκες 24:8
Άλμα 38:12
Νεφί Γ΄ 11:29-30
Ιακώβου 1:19-20
Μωσία 3:19

- Όταν αισθανόμαστε ότι έχουμε πικρή απογοήτευση ή θυμό, τι μπορούμε να κάνουμε προκειμένου να υπερνικήσουμε αυτά τα συναισθήματα; (Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν αυτές που καταγράφονται κατωτέρω.)
  - α. Να απομακρυνθούμε από την κατάσταση, μέχρις ότου έχουμε ηρεμήσει.
  - β. Να προσευχηθούμε για βοήθεια και καθοδήγηση.
  - γ. Σε μία διαφωνία, να αφιερώσουμε χρόνο για να συλλογισθούμε τα κίνητρα και τα συναισθήματα του άλλου ατόμου.
  - δ. Να επιζητούμε βοήθεια από τους τοπικούς ηγέτες της Εκκλησίας και, όπως κρίνεται απαραίτητο, από επαγγελματίες συμβούλους των οποίων οι απόψεις και οι πρακτικές είναι σύμφωνες με τις διδασκαλίες της Εκκλησίας.

Για να επεξηγήσετε ότι οι σύζυγοι μπορούν να επιλέξουν πώς να ανταποκριθούν στις δυσκολίες, διαβάστε την ακόλουθη ιστορία. Εξηγήστε ότι είναι ένα παράδειγμα των μικρών, καθημερινών δυσκολιών που μπορούν να επισυμβούν σε έναν γάμο.

«Ήταν μία από εκείνες τις ημέρες. Άσχετα πόσο γρήγορα έτρεχε κατά την διάρκεια της ημέρας, η Ντέλα δεν ήταν σε θέση να συμβαδίζει με τις απαιτήσεις της οικογενείας της. Η γειτόνισσά της, με ακόμη περισσότερα παιδιά από εκείνη, έδειχνε τόσο χαρωπή που η Ντέλα άρχισε να αμφιβάλλει για την ικανότητά της ως γυναίκας, συζύγου και μητέρας.

«Ο Μπεν αισθάνθηκε πιο θυμωμένος απ' ότι συνήθως καθ' οδόν προς το σπίτι του. Τα επιπλέον 129 χιλιόμετρα ήταν απαραίτητα για να παραδώσει αγροτικό εξοπλισμό, αλλά τώρα ήταν κουρασμένος. Το να είναι στο σπίτι ακουγόταν καλύτερα συνεχώς. Γαλήνη. Φαγητό. Ανάπαυση.

«Η Ντέλα άκουσε το αυτοκίνητο του Μπεν στον ιδιωτικό δρόμο και έριξε μία ματιά στο ρολόι. Ωχ όχι! Ήδη 7:00 μ.μ.; Και τώρα; Ήθελε να έχει έτοιμο το δείπνο, αλλά...

«Άκουσε την πόρτα να ανοίγει, καθώς έβαζε βιαστικά το τελευταίο κουλουράκι στο μεγάλο ταψί.

«Ο Μπεν προχώρησε με μεγάλα βήματα μέσα από την πόρτα, ακούμπησε στην γωνία και χαμογέλασε στην Ντέλα. Εκείνη φαινόταν αγχώδης και εκείνος παρατήρησε το άδειο τραπέζι. Έκανε μία παύση και πήρε μία βαθιά ανάσα».

Κάνετε τις ακόλουθες ερωτήσεις στους συμμετέχοντες:

- Αν η ανησυχία του Μπεν είναι για τον εαυτό του, πώς θα μπορούσε να αντιδράσει;
- Αν η ανησυχία του Μπεν είναι για την σύζυγό του, πώς θα μπορούσε να αντιδράσει;

Αφού συζητήσετε τις ερωτήσεις, συνεχίστε την ιστορία:

«Ο Μπεν ξεφύσησε, χαμογέλασε στην Ντέλα και είπε: 'Φαίνεται ότι ήλθα πάνω στην ώρα για να βοηθήσω'. Η υπερέντασή της εξαφανίστηκε. Ανακουφισμένη, τον φίλησε και είπε: 'Είναι ωραίο που είσαι σπίτι, Μπεν. Είχες μία μακρά ημέρα και ήθελα να έχω το δείπνο έτοιμο για σένα!' Έγνεψε προς το άδειο τραπέζι.

»Θα το τελειώσουμε μαζί», είπε εκείνος, βάζοντας το χέρι του γύρω της. Κατόπιν άρχισαν να μιλούν για τις διαφορετικές δυσκολίες που είχε αντιμετωπίσει έκαστος. Ενώ ο Μπεν έστρωνε το τραπέζι, η Ντέλα έβαζε τα κουλουράκια στον φούρνο και του είπε πόσο ζορισμένη είχε αισθανθεί –ακόμη και κατακυριευμένη από συναισθήματα– όλη την ημέρα. Ο Μπεν ξέχασε πόσο θυμωμένος ήταν και σκέφθηκε τρόπους για να κάνει τις ημέρες της ευκολότερες» (*Family Home Evening Resource Book* [1983], 241. Μεταβιβλημένος ο χωρισμός παραγράφων).

Συμπέρασμα

Ανατρέξτε στις σελίδες 16-17 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και τις αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Ελευθέρα βούληση και θυμός», από τον Πρεσβύτερο Λιν Ρόμπινς. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

Επιπρόσθετο υλικό πηγών

Κακομεταχείριση συζύγου, ένα αδίκημα προς τον Θεό

Εξηγήστε ότι, όταν οι σύζυγοι είναι θυμωμένοι ή αισθάνονται πικρή απογοήτευση, επιτρέπουν μερικές φορές στην συμπεριφορά τους να γίνει βίαιη και καταστρεπτική. Οι σύζυγοι δεν θα πρέπει ποτέ να κακομεταχειρίζονται με κανέναν τρόπο ο ένας τον άλλον. Η κακομεταχείριση παραβιάζει τις εντολές του Θεού και τις κατηγορηματικές δηλώσεις των ηγετών της Εκκλησίας. Ο πρόεδρος Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ, ο όγδοος Πρόεδρος της Εκκλησίας, διεκήρυξε: «Ουδείς κακομεταχειρίστηκε ποτέ οιονδήποτε, όταν είχε το πνεύμα του Κυρίου. Είναι πάντοτε όταν έχουμε κάποιο άλλο πνεύμα» (στο *Conference Report*, Οκτ. 1950, 8).

Εν συντομία μιλήστε για τις ακόλουθες πληροφορίες:

Η κακομεταχείριση συζύγου μπορεί να είναι συναισθηματική, σωματική ή σεξουαλική.

Η συναισθηματική κακομεταχείριση περιλαμβάνει ενέργειες, όπως το να ωρύεται κανείς, να καταράται, να κάνει προσβλητικά ή μειωτικά σχόλια, να ενεργεί με δικτατορικό τρόπο, να εξευτελίζει τον/την σύζυγο ενώπιον τέκνων ή άλλων, να αρνείται να δώσει υποστήριξη ή στοργή ως τιμωρία και να αγνοεί ή να ελαχιστοποιεί τα συναισθήματα του/της συζύγου.

Η σωματική κακομεταχείριση περιλαμβάνει το να σπρώχνει κανείς, να περιορίζει, να κλονίζει, να κτυπά, να χαστουκίζει, να υποχρεώνει δια της βίας και να αρνείται να δώσει αγαθά.

Η σεξουαλική κακομεταχείριση μπορεί να είναι είτε συναισθηματική είτε σωματική. Περιλαμβάνει σεξουαλική παρενόχληση, πρόκληση πόνου, χρήση βίας ή εκφοβισμού και επιμονή να γίνουν πράγματα κατά τις στιγμές [σωματικής] οικειότητας που είναι άσχημα ή δυσάρεστα προς τον άλλον.

Εξηγήστε ότι, εάν οι συμμετέχοντες έχουν περαιτέρω ερωτήσεις αναφορικός προς τι αποτελεί κακομεταχείριση, θα πρέπει να αναζητήσουν συμβουλή από τον επίσκοπό τους.

Πείτε την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Γκόρντον Χίνκλι, τον 15° Πρόεδρο της Εκκλησίας. Τονίστε ότι, μολονότι ο Πρόεδρος Χίνκλι έδωσε αυτήν την προειδοποίηση

σχετικώς με τους άνδρες, οι οποίοι κακομεταχειρίζονται την σύζυγό τους, ισχύει εξίσου για τις γυναίκες. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν σιωπηλά την δική τους συμπεριφορά, καθώς ακούν αυτήν την συμβουλή:

«Μερικοί [άνδρες] φορούν ένα ωραίο προσωπίο ενώπιον του κόσμου κατά την διάρκεια της ημέρας και έρχονται σπίτι το βράδυ, παραμερίζουν την αυτοπειθαρχία τους και με την πιο ασήμαντη πρόκληση, προβαίνουν σε ξεσπάσματα θυμού.

»Ουδείς άνδρας, ο οποίος εμπλέκεται σε μία τέτοια πονηρή και ανάρμοστη συμπεριφορά, είναι άξιος της ιεροσύνης του Θεού. Ουδείς άνδρας, ο οποίος συμπεριφέρεται κατά τον τρόπο αυτόν, είναι άξιος των προνομίων του οίκου του Κυρίου. Αυτάμια που υπάρχουν μερικοί άνδρες οι οποίοι δεν αξίζουν την αγάπη της συζύγου και των παιδιών τους. Υπάρχουν παιδιά που φοβούνται τον πατέρα τους και σύζυγοι που φοβούνται τον σύζυγό τους. Εάν υπάρχουν τέτοιοι άνδρες και ακούν την φωνή μου, ως υπηρέτης του Κυρίου σάς επιπλήττω και σάς καλώ σε μετάνοια. Πειθαρχήσετε τον εαυτό σας. Τιθασεύστε την οξυθυμία σας. Πλείστα από τα πράγματα τα οποία σάς θυμώνουν, έχουν μικρή συνέπεια. Και τι τρομερό τίμημα πληρώνετε για τον θυμό σας! Ζητήστε από τον Κύριο να σάς συγχωρήσει. Ζητήστε από την σύζυγό σας να σάς συγχωρήσει. Ζητήστε συγγνώμη από τα παιδιά σας» (στο Conference Report, Οκτ. 1996, 91-92 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1996, 68).

Εξηγήστε ότι μερικοί άνθρωποι αναπτύσσουν διαστάσεις βάνανσης συμπεριφοράς χωρίς να το αναγνωρίζουν. Άλλοι αναγνωρίζουν ότι η συμπεριφορά τους χρειάζεται να αλλάξει, αλλά αισθάνονται ανίκανοι να κάνουν τις αλλαγές χωρίς βοήθεια.

Όσοι χρειάζονται βοήθεια για να καταλάβουν και να αλλάξουν την βάνανση συμπεριφορά τους, μπορούν να αλλάξουν καθώς επιζητούν ταπεινώς την βοήθεια και καθοδήγηση του Κυρίου. Μπορούν να αποταθούν στον επίσκοπό τους, ο οποίος θα είναι σε θέση να τους συμβουλευσει. Θα μπορούσε, επίσης, να συστήσει κοινωνικές υπηρεσίες των Αγίων των Τελευταίων Ημερών που παρέχουν βοήθεια, η οποία είναι σύμφωνη με τα πρότυπα της Εκκλησίας.

- Με ποιους τρόπους μπορεί η κακομεταχείριση συζύγου να επηρεάσει τα παιδιά ενός ζεύγους;

Εκτός από το να ζητάτε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, τονίστε ότι η κακομεταχείριση συζύγου θέτει ένα διαρκές παράδειγμα για την προσπάθεια επιλύσεως διαφορών με καταστρεπτικούς τρόπους. Άνθρωποι, οι οποίοι έχουν παρακολουθήσει αυτοπροσώπως τέτοια κακομεταχείριση, όπως παιδιά, συχνά φέρονται άσχημα σε άλλους και συνεχίζουν αυτό το πρότυπο όταν παντρευτούν.

- Πώς επηρεάζονται τα παιδιά, όταν βλέπουν τους γονείς τους να επιλύουν διαφορές με καλοσύνη και υπομονή;

Εξηγήστε ότι οι μητέρες και οι πατέρες που είναι στοργικοί και ώριμοι, όταν αντιμετωπίζουν δυσκολίες, διδάσκουν τα παιδιά τους καλές συνήθειες, οι οποίες μπορούν να διαρκέσουν μια ζωή. Ενώ υπηρετούσε ως Προεδρεύων επίσκοπος, ο επίσκοπος Ρόμπερτ Χείλς είπε: «Βοηθά τα παιδιά να βλέπουν ότι οι καλοί σύντροφοι μπορούν να έχουν διαφορετικές γνώμες και ότι αυτές οι διαφορές μπορούν να επιλυθούν χωρίς κτυπήματα, ωρυγές ή ρίψεις αντικειμένων. Χρειάζεται να δουν και να αισθανθούν ήρεμη επικοινωνία με σεβασμό για τις απόψεις του καθενός, ούτως ώστε τα ίδια να γνωρίζουν πώς να επιλύσουν διαφορές στην δική τους ζωή» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 10 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 9).

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΟΜΕΝΟΙ ΣΤΙΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΜΕΣΩ ΘΕΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Σκοπός

Να διδάξει τους συμμετέχοντες πώς να αποτρέπουν και να επιλύουν δυσκολίες στον γάμο μέσω στοργικής επικοινωνίας.

Προετοιμασία

1. Καθώς προετοιμάζεστε να διδάξετε, αναζητήστε τρόπους να ακολουθήσετε τις αρχές υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο).
  2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή. Αυτές οι επικεφαλίδες δίδουν μία γενική επισκόπηση των διδαχών και των αρχών στο μάθημα. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, σκεφθείτε τρόπους για να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν αυτές τις διδαχές και αρχές. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε τι θα πρέπει να τονίσετε για να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
-

Προτεινόμενη ανάπτυξη του μαθήματος

Κάθε παντρεμένο ζεύγος θα έχει ορισμένες διαφορετικές γνώμες.

Βάλτε τους συμμετέχοντες να διαβάσουν την ακόλουθη δήλωση από τον Πρεσβύτερο Τζο Κρίστενσεν των Εβδομήκοντα (σελίδα 20 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Περιστασιακά ακούμε κάτι σαν κι αυτό: ‘Τι έκπληξη, είμαστε παντρεμένοι πενήντα πέντε χρόνια και ποτέ δεν είχαμε διαφορετική γνώμη’. Εάν, στην κυριολεξία, αυτή είναι η περίπτωση, τότε ένας από τους συντρόφους υπερिσχύει σε υπερβολικό βαθμό επί του άλλου ή, όπως είπε κάποιος, αποκρύπτει την αλήθεια. Κάθε ευφύες ζεύγος θα έχει διαφορετικές γνώμες. Η δυσκολία μας είναι να είμαστε σίγουροι ότι γνωρίζουμε πώς να τις επιλύσουμε. Αυτό αποτελεί μέρος της διαδικασίας του να κάνουμε έναν καλό γάμο καλύτερο» (στο Conference Report, Απρ. 1995, 86 ή *Ensign*, Μάιος 1995, 65).

Εξηγήστε ότι αυτό το μάθημα συζητεί συγκεκριμένες αρχές που μπορούν να βοηθήσουν τους συζύγους να αποτρέψουν και να επιλύσουν δυσκολίες στην σχέση τους.

Οι σύζυγοι θα πρέπει να αναζητούν αξιοθαύμαστα γνωρίσματα ο ένας στον άλλον.

Τονίστε ότι, όταν οι σύζυγοι αναζητούν αξιοθαύμαστα γνωρίσματα ο ένας στον άλλον, μπορούν καλύτερα να αποτρέπουν δυσκολίες. Επίσης, είναι σε θέση να συνεργάζονται για να επιλύουν διαφορές που ανακύπτουν. Μιλήστε για την ακόλουθη ιστορία:

Μία γυναίκα επανειλημμένως πήγαινε στον επίσκοπό της προκειμένου να εκφράσει παράπονα για τον σύζυγό της. Τελικώς ο επίσκοπος την ερώτησε: «Γιατί παντρεύτηκες αυτόν τον άνδρα που τον θεωρείς τόσο αναισθητό και ανυπόφορο;» Η γυναίκα σκέφθηκε ένα λεπτό και είπε: «Λοιπόν, υποθέτω ότι είχε κάποια καλά γνωρίσματα, αλλά

δεν μπορώ να θυμηθώ κανένα. Πρέπει να έχει αλλάξει». Ο επίσκοπος της ζήτησε να πάει σπίτι και να προσευχηθεί ώστε η καρδιά της να απαλύνει, ούτως ώστε να άρχιζε να θυμάται τα χαρακτηριστικά που κάποτε θαύμαζε στον σύζυγό της. Εκείνη ανέκάλυψε ότι, με τον καιρό, ήταν σε θέση να αναγνωρίζει και να επικεντρώνεται στα αξιοθαύμαστα χαρακτηριστικά του συζύγου της. Προηγουμένως, αναλωνόταν τόσο στο να βλέπει τα ελαττώματά του που είχε αποτύχει να δει τα καλά του γνωρίσματα.

- Με ποιους τρόπους έχετε διαπιστώσει την αξία της αναζητήσεως αξιοθαύμαστων γνωρισμάτων στους άλλους; Πώς η αναζήτηση αξιοθαύμαστων γνωρισμάτων ο ένας στον άλλον βοηθά τους συζύγους να ενδυναμώσουν τον γάμο τους;

Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες ότι, μολονότι το κάθε άτομο είναι μοναδικό, είμαστε όλοι τέκνα του Θεού. Προσκαλέστε έναν συμμετέχοντα να διαβάσει την ακόλουθη δήλωση από το «Η οικογένεια: Μία επίσημη διακήρυξη προς όλο τον κόσμο» (σελίδα viii σε αυτό το εγχειρίδιο και σελίδα iv στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Όλα τα ανθρώπινα πλάσματα, άρρενα και θήλεα, έχουν δημιουργηθεί κατά την εικόνα του Θεού. Ο κάθε άνθρωπος είναι ένας αγαπημένος γιος-πνεύμα ή κόρη-πνεύμα ουράνιων γονέων και, ως τέτοιος, διαθέτει μια θεϊκή φύση και έναν θεϊκό προορισμό».

- Πώς το να θυμούνται αυτήν την αλήθεια βοηθά τους συζύγους στις προσπάθειές τους να καταλαβαίνουν ο ένας τον άλλον;

Εξηγήστε ότι, καθώς οι σύζυγοι επιδιώκουν να βλέπουν όλα όσα είναι όμορφα και ουράνια ο ένας στον άλλον, ευρίσκουν περισσότερη χαρά στην συντροφειότητα ο ένας του άλλου και μπορούν καλύτερα να βοηθήσουν ο ένας τον άλλον να εκπληρώσουν τις ουράνιες δυνατότητές τους.

Ενώ υπηρετούσε στην Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων, ο Πρεσβύτερος Γκόρντον Χίνκλι μίλησε για «το είδος σεβασμού που θεωρεί τον σύντροφό του κάποιος ως τον πιο πολύτιμο φίλο επί της γης». Είπε: «Η συντροφικότητα στον γάμο τείνει να γίνει κοινοτοπία και ακόμη και μονότονη. Δεν γνωρίζω άλλον πιο βέβαιον τρόπο για να διατηρηθεί σε ένα υψηλό και εμπνευσμένο επίπεδο από το να συλλογίζεται περιστασιακά ένας άνδρας το γεγονός ότι η όμοιάς του, η οποία στέκεται στο πλευρό του, είναι μία θυγατέρα του Θεού, δεσμευμένη με [τον Θεό] στην μεγάλη δημιουργική διαδικασία της πραγματοποίησεως των αιώνων σκοπών Του. Δεν γνωρίζω πιο αποτελεσματικό τρόπο για μία γυναίκα να διατηρεί πάντα ακτινοβόλο την αγάπη για τον σύζυγό της από το να αναζητά και να δίδει έμφαση στα ευσεβή γνωρίσματα που αποτελούν μέρος κάθε υιού του Πατέρα μας και που μπορούν να επικαλεσθούν, όταν υπάρχει σεβασμός και θαυμασμός και ενθάρρυνση. Οι καθ' εαυτές διαδικασίες τέτοιων ενεργειών θα καλλιεργήσουν μία εκτίμηση που δικαιώνει συνεχώς τους κόπους του ενός για τον άλλον» (στο Conference Report, Απρ. 1971, 81-82, ή *Ensign*, Ιούνιος 1971, 71-72).

Η θετική επικοινωνία βοηθά στην αποτροπή και επίλυση των δυσκολιών.

Εξηγήστε ότι, εκτός από το να αναγνωρίζουν αξιοθαύμαστα γνωρίσματα ο ένας στον άλλον, οι σύζυγοι θα πρέπει να πασχίζουν να επικοινωνούν καλώς μεταξύ τους. Η επικοινωνία είναι ουσιώδης στην οικοδόμηση αγάπης και ενότητας και την επίλυση δυσκολιών που μπορεί να ανακύψουν.

Γράψτε τις ακόλουθες αρχές στον πίνακα:

Να ενωτίζεστε ο ένας τον άλλον.

Να συζητάτε τις δυσκολίες ανοικτά και ήρεμα.

Να επικοινωνείτε με στοργικούς, θετικούς τρόπους.

Εξηγήστε ότι αυτές οι αρχές μπορούν να βοηθήσουν τα παντρεμένα ζεύγη να βελτιώσουν την επικοινωνία τους. Χρησιμοποιήστε το ακόλουθο υλικό για να διεξάγετε μία συζήτηση περί καθεμίας εκ των αρχών:

Να ενωτίζεστε ο ένας τον άλλον.

Μιλήστε για την ακόλουθη συμβουλή από τον Πρεσβύτερο Ράσελ Νέλσον της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων:

«Σύζυγοι, μάθετε να ενωτίζεστε και ενωτίζεστε για να μάθετε ο ένας από τον άλλον. ...Το να αφιερώνετε χρόνο για να μιλάτε είναι ουσιώδες προκειμένου να διατηρείτε τις γραμμές επικοινωνίας ανέπαφες. Εάν ο γάμος είναι μία τέτοια σημαντική σχέση στην ζωή, χρειάζεται σημαντικό χρόνο! Εντούτοις, δίδεται προτεραιότητα σε λιγότερο σημαντικά ραντεβού, αφήνοντας μόνον εναπομείνουσες στιγμές για να ενωτίζεστε τους πολύτιμους συντρόφους» (στο Conference Report, Απρ. 1991, 28 ή *Ensign*, Μάιος 1991, 23).

- Ποια οφέλη μπορούν να υπάρξουν στους συζύγους, όταν ενωτίζονται προσεκτικά και στοργικά ο ένας τον άλλον; (Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν αυτές που καταγράφονται κατωτέρω.)
  - α. Μαθαίνουν περισσότερο σχετικώς με τα αληθινά συναισθήματα και τα κίνητρα ο ένας του άλλου.
  - β. Επιδιώκουν να καταλαβαίνουν προτού κάνουν κρίσεις ή προσφέρουν συμβουλή.
  - γ. Κάθε άτομο είναι πιο πιθανόν να αισθάνεται πολύτιμο και αγαπητό.
  - δ. Κάθε άτομο είναι λιγότερο πιθανόν να είναι αμυντικό και πιο πιθανόν να επικοινωνεί ανοικτά.
- Τι μπορεί να εμφανισθεί στον δρόμο των ζευγών, όταν ενωτίζονται ο ένας τον άλλον; (Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν φορτωμένα προγράμματα, αποτυχία να αφιερώνουν χρόνο για να ενωτίζονται και έλλειψη ενδιαφέροντος στις ευθύνες ο ένας για τον άλλον.)
- Τι μπορούν να κάνουν οι σύντροφοι του γάμου προκειμένου να γίνουν καλύτεροι ακροατές; (Εκτός από το να ζητήσετε τις ιδέες των συμμετεχόντων, σκεφθείτε να μιλήσετε για αυτές που καταγράφονται κατωτέρω.)
  - α. Αφιερώστε χρόνο να μιλάτε μαζί. Εξαλείψτε πράγματα που σας αποσπούν την προσοχή, εφιστώντας όλη την προσοχή σας ο ένας για τον άλλον.

- β. Ενωτίξεστε για να καταλαβαίνετε. Μην διακόπτετε το άτομο που μιλά. Κατά την κρίση σας, κάνετε ερωτήσεις, όπως «Μπορείς να μου πεις περισσότερο σχετικά με αυτό;» ή «Πώς αισθάνθηκες όταν συνέβη αυτό;» ή «Δεν είμαι σίγουρος ότι καταλαβαίνω. Λες ότι...;»
- γ. Αποφεύγετε να θυμώνετε ή να προσβάλλετε. Να θυμάστε ότι σε πολλές περιπτώσεις, περισσότερες από μία απόψεις μπορεί να είναι σωστές.

Να συζητάτε τις δυσκολίες ανοικτά και ήρεμα.

- Γιατί είναι σημαντικό οι σύζυγοι να μιλούν ανοικτά μεταξύ τους σχετικά με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στον γάμο τους;

Τονίστε ότι οι συζητήσεις περί δυσκολιών θα πρέπει να διεξάγονται με έναν πλήρη σεβασμού τρόπο, χωρίς ηχηρές διαφωνίες ή έριδες. Ενώ υπηρετούσε στην Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων, ο Πρεσβύτερος Γκόρντον Χίνκλι δίδαξε:

«Σπανίως μπλέκουμε σε μελάδες, όταν μιλάμε απαλά. Μόνον όταν υψώνουμε την φωνή μας έχουμε έριδα και μικροσκοπικοί λοφίσκοι χρώματος γίνονται μεγάλα βουνά έριδος. ...Η φωνή των ουρανών είναι μία φωνή σιγαλή σαν αύρα· παρομοίως, η φωνή της οικιακής γαλήνης είναι μία ήρεμη φωνή» (στο Conference Report, Απρ. 1971, 82, ή *Ensign*, Ιούνιος 1971, 72).

Ο Πρόεδρος Ντέιβιντ ΜακΚέι είπε: «Ας μην μιλούν οι σύζυγοι ποτέ σε έντονο τόνο μεταξύ τους, 'Παρά μόνον όταν το σπίτι καίγεται'» (*Stepping Stones to an Abundant Life*, συλλεχθέντα υπό Llewelyn R. McKay [1971], 294).

Να επικοινωνείτε με στοργικούς, θετικούς τρόπους.

- Με ποιους τρόπους επηρεάζουν έναν γάμο οι εκφράσεις εκτιμήσεως, υποστηρίξεως και στοργής; Πώς η αρνητική επικοινωνία –όπως η επίκριση, η γκρίνια και η εύρεση ελαττωμάτων– επηρεάζουν έναν γάμο;

Βάλτε τους συμμετέχοντες να διαβάσουν την ακόλουθη συμβουλή από τον Πρεσβύτερο Τζο Κρίστενσεν (σελίδα 19 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Να αποφεύγετε τις 'αδιάκοπες μικροενοχλήσεις'. Μην είστε τόσο επικριτικοί μεταξύ σας με τα ελαττώματά σας. Αναγνωρίστε ότι κανείς από εμάς δεν είναι τέλειος. Όλοι έχουμε έναν μακρύ δρόμο να πάρουμε προκειμένου να γίνουμε τόσο σαν τον Χριστό όσο μας έχουν παροτρύνει οι ηγέτες μας να γίνουμε.

»'Αδιάκοπες μικροενοχλήσεις', όπως τις απεκάλεσε ο Πρόεδρος Σπένσερ Κίμπαλ, μπορούν να κλονίσουν σχεδόν οποιονδήποτε γάμο. ...Γενικώς, ο καθένας από εμάς γνωρίζει επωδύνως τις αδυναμίες του και δεν χρειάζεται συχνές υπενθυμίσεις. Ολιγάριθμοι έχουν αλλάξει προς το καλύτερο ως αποτέλεσμα διαρκούς επικρίσεως ή γκρίνιας. Εάν δεν είμαστε προσεκτικοί, κάποιο μέρος από αυτό που προσφέρουμε ως *εποικοδομητική* επίκριση είναι στην πραγματικότητα *καταστρεπτική*» (βλέπε Conference Report, Απρ. 1995, 85 ή *Ensign*, Μάιος 1995, 64-65. Βλέπε, επίσης, Σπένσερ Κίμπαλ, "Marriage and Divorce," *1976 Devotional Speeches of the Year* [1977], 148).

- Τι μπορεί να επακολουθήσει από τα συνεχή παράπονα και την επίκριση;

- Μία μορφή ασκήσεως επικρίσεως είναι η πρακτική συγκρίσεως των αδυναμιών ενός ατόμου με τα δυνατά σημεία άλλων. Πώς μπορεί αυτή η πρακτική να επηρεάσει έναν γάμο;
- Ποιες εμπειρίες είχατε οι οποίες δείχνουν την αξία του να φιλοφρονούμε και να ενθαρρύνουμε άλλους παρά να τους επικρίνουμε συνεχώς; Με ποιους τρόπους μπορούν να ενδυναμώνουν γάμους οι θετικές εκφράσεις;

Μία γυναίκα εξήγησε ότι ο σύζυγός της συχνά την φιλοφρονεί για τα ταλέντα της ως συζύγου και οικοκυράς, όχι μόνον όταν είναι σπίτι, αλλά επίσης όταν είναι με φίλους. Ποτέ δεν αναφέρει τις αδυναμίες της. Αντιθέτως, επιλέγει να επικεντρώνεται στα δυνατά σημεία της. Εκείνη είπε ότι τα σχόλιά του της δίδουν ελπίδα και κίνητρο προς βελτίωση.

Συμπέρασμα

Μιλήστε για την ακόλουθη συμβουλή από τον Πρεσβύτερο Μάρβιν Άστον της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων:

«Σε οικογενειακές συζητήσεις, δεν θα πρέπει να αγνοούνται οι διαφορές, αλλά θα πρέπει να «ζυγίζονται» και να αξιολογούνται ήρεμα. Η θέση ή η γνώμη κάποιου συνήθως δεν είναι τόσο σημαντική όσο μία υγιής, συνεχής σχέση. Η αβρότητα και ο σεβασμός στο να ενωτιζόμαστε και να απαντάμε κατά την διάρκεια των συζητήσεων αποτελούν βασικά στοιχεία στον σωστό διάλογο. ...Πόσο σημαντικό είναι να γνωρίζουμε πώς να διαφωνούμε με την άποψη κάποιου άλλου χωρίς να είμαστε δυσάρεστοι» (στο Conference Report, Απρ. 1976, 79 ή *Ensign*, Μάιος 1976, 52).

Εν συντομία επανεξετάστε τις αρχές που έχετε συζητήσει. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν αυτές τις αρχές στην ζωή τους. Καταθέστε τη μαρτυρία σας, όπως σας παρακινεί το Πνεύμα.

Ανατρέξτε στις σελίδες 18-20 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και τις αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Ο γάμος και το μεγάλο σχέδιο της ευδαιμονίας», από τον Πρεσβύτερο Τζο Κρίστενσεν. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

ΕΝΔΥΝΑΜΩΝΟΝΤΑΣ ΓΑΜΟΥΣ ΜΕΣΩ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ

6

Σκοπός Να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να καταλάβουν και να εργασθούν προκειμένου να λάβουν τις ευλογίες που έρχονται, όταν τα παντρεμένα ζεύγη ασκούν πίστη στον Ιησού Χριστό και προσεύχονται μαζί.

Προετοιμασία

1. Επανεξετάστε τις αρχές υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο). Επιζητήστε τρόπους να εφαρμόσετε αυτές τις αρχές στην προετοιμασία σας να διδάξετε.
2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή, οι οποίες σκιαγραφούν τις διδαχές και τις αρχές στο μάθημα. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, συλλογισθείτε αυτές τις διδαχές και αρχές καθ' όλη την εβδομάδα, επιζητώντας την καθοδήγηση του Πνεύματος για να αποφασίσετε τι πρέπει να τονίσετε προκειμένου να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.

**Προτεινόμενη
ανάπτυξη του
μαθήματος**

Οι σύζυγοι θα πρέπει να εργάζονται μαζί προκειμένου να αυξάνουν την πίστη τους στον Ιησού Χριστό.

Μιλήστε για την ακόλουθη ιστορία που αφηγήθηκε ο Πρόεδρος Τζέιμς Φάουστ της Πρώτης Προεδρίας:

«Ο Πρεσβύτερος Όριν Βούρχεις... είναι ένας μεγαλόσωμος, όμορφος, υπέροχος νέος άνδρας που υπηρέτησε στην ιεραποστολή του νοτίου Μπουένος Άιρες της Αργεντινής. Μία νύκτα, περίπου 11 μήνες στην ιεραποστολή του, μερικοί ένοπλοι ληστές πλησίασαν τον Πρεσβύτερο Βούρχεις και τον συνάδελφό του. Σε μία άσκοπη ενέργεια βίας, ένας εξ αυτών πυροβόλησε τον Πρεσβύτερο Βούρχεις στο κεφάλι...

»Ο Πρεσβύτερος Βούρχεις είναι ακόμη σχεδόν εντελώς παράλυτος και ανίκανος να μιλήσει, αλλά έχει ένα υπέροχο πνεύμα και μπορεί να απαντά σε ερωτήσεις με κινήσεις των χεριών. Ακόμη φορεί την ιεραποστολική του ταμπελίτσα. Οι γονείς του δεν ερωτούν: 'Γιατί συνέβη αυτό στον ευγενή υιό μας, ο οποίος υπηρετούσε στην κλήση του Διδασκάλου;' Κανείς δεν έχει μία βεβαία απάντηση, εκτός ίσως σε περιστάσεις όπου εξυπηρετούνται ανώτεροι σκοποί. Πρέπει να περπατούμε με πίστη» (στο Conference Report, Οκτ. 1999, 73 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1999, 59-60).

Διαβάστε Προς Εβραίους 11:1 και Άλμα 32:21 με τους συμμετέχοντες. Τονίστε ότι η αγγλική μετάφραση του Προς Εβραίους από τον Τζόζεφ Σμιθ λέει ότι «η πίστη είναι *πεποίθηση* γι' αυτά που ελπίζονται».

- Σύμφωνα με αυτά τα εδάφια, ποιος είναι ο ορισμός της πίστewς;
- Ποιες είναι μερικές περιπτώσεις που απαιτούν από τα παντρεμένα ζεύγη να «περπατ[ούν] με πίστη», όπως είπε ο Πρόεδρος Φάουστ;

Σκεφθείτε να ζητήσετε από τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για παραδείγματα από την ζωή τους. Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν την έλλειψη υγείας, την ατεκνία, την γήρανση, παιδιά με αναπηρίες, θάνατο αγαπημένων προσώπων, οικονομικά προβλήματα, άστατα παιδιά και φυσικές καταστροφές. Τονίστε ότι οι δυσκολίες μπορούν να έλθουν στην ζωή μας ακόμη κι όταν πασχίζουμε να ζούμε εναρέτως.

Διαβάστε το Μορόνι 7:32-33 με τους συμμετέχοντες. Τονίστε ότι η πίστη μας πρέπει να επικεντρώνεται στον Ιησού Χριστό. Ο Πρεσβύτερος Ρίτσαρντ Σκοτ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων εξήγησε ότι, όταν ασκούμε πίστη στον Ιησού Χριστό, ενδυναμώνομαστε προκειμένου να αντιμετωπίσουμε δυσκολίες:

«Ο Κύριος θα δώσει ανακούφιση με ουράνια δύναμη, όταν επιδιώκετε απελευθέρωση με ταπεινότητα και *πίστη στον Ιησού Χριστό*. ...Κανείς δεν μπορεί να σας βοηθήσει χωρίς πίστη και προσπάθεια εκ μέρους σας. Η προσωπική σας πνευματική ανάπτυξη το απαιτεί αυτό. Μην επιδιώκετε μία ζωή καθ' όλα ελεύθερη από ταλαιπωρίες, πόνο, πίεση, δυσκολία ή θλίψη, επειδή αυτά είναι τα εργαλεία ενός στοργικού Πατέρα που χρησιμοποιεί για να τονώσει την προσωπική μας πνευματική ανάπτυξη και κατανόηση. Καθώς οι γραφές επανειλημμένως επιβεβαιώνουν, θα λάβετε βοήθεια καθώς ασκείτε *πίστη στον Ιησού Χριστό*. Αυτή η πίστη επιδεικνύεται με μία προθυμία να έχετε εμπιστοσύνη στις υποσχέσεις Του δοθείσες μέσω των προφητών Του και στις γραφές Του» (στο Conference Report, Απρ. 1994, 8 ή *Ensign*, Μάιος 1994, 8).

Τονίστε ότι οι σύζυγοι πρέπει να εργάζονται μαζί για να επικεντρώνουν την ζωή τους στον Σωτήρα. Ο Πρεσβύτερος Τζέφρυ Χόλαντ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων είπε:

«Θέλετε ικανότητα, προστασία και ασφάλεια... στον έγγαμο βίο και την αιωνιότητα; Να είστε αληθινός μαθητής του Ιησού. Να είστε ένας γνήσιος, αφοσιωμένος, με λόγια και έργα Άγιος των Τελευταίων Ημερών. Πιστέψτε ότι η πίστη σας έχει τα πάντα να κάνει με το ειδύλλιο σας, επειδή έχει. ...Ο Ιησούς Χριστός, το Φως του Κόσμου, είναι ο μόνος λύχνος με τον οποίο μπορείτε επιτυχώς να δείτε το μονοπάτι της αγάπης και ευτυχίας για εσάς και για τον/την αγαπημένο/η σας» (*“How Do I Love Thee?”* [ομιλία σε πνευματική συγκέντρωση στο Πανεπιστήμιο Μπρίγκαμ Γιανγκ, 15 Φεβρ. 2000], 6).

- Πώς μπορεί η αυξημένη πίστη στον Σωτήρα να βοηθήσει τα παντρεμένα ζεύγη να ενδυναμώσουν την μεταξύ τους σχέση; (Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν αυτές που καταγράφονται κατωτέρω.)
  - α. Γίνονται περισσότερο σαν τον Χριστό στην συμπεριφορά μεταξύ τους. Γίνονται πιο στοργικοί, χρήσιμοι, ευγενείς, υπομονετικοί και πρόθυμοι να ενωτίζονται ο ένας τον άλλον.
  - β. Γίνονται πιο ταπεινοί και πρόθυμοι να μετανοήσουν και να ακολουθήσουν τις διδασκαλίες του Σωτήρα. Όσο πιο πρόθυμος/η είναι ένας/μία σύζυγος να μετανοήσει και να γίνει σαν τον Σωτήρα, τόσο πιο αρμονικός θα είναι ο γάμος.
- Με ποιους τρόπους μπορούν να εργάζονται μαζί τα ζεύγη προκειμένου να αυξάνουν την πίστη τους στον Σωτήρα; (Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να πουν για εμπειρίες οι οποίες έχουν ενδυναμώσει την πίστη τους στον Σωτήρα. Εκτός από το να ζητήσετε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, σκεφθείτε να μιλήσετε για τις αρχές που καταγράφονται κατωτέρω.)
  - α. Να υπακούτε στους νόμους και τις διατάξεις του ευαγγελίου. (Μιλήστε για την ακόλουθη δήλωση που έγινε από τον επίσκοπο Ρόμπερτ Χέλς, ενώ υπηρετούσε

- ως Προεδρεύων Επίσκοπος: «Η υπακοή στους νόμους και τις διατάξεις του ευαγγελίου είναι ουσιώδης προκειμένου να αποκτήσουμε πίστη στον Κύριο Ιησού Χριστό» [στο Conference Report, Απρ. 1990, 52 ή *Ensign*, Μάιος 1990, 39]).
- β. Μελετήστε τις γραφές μαζί. (Διαβάστε το Ήλαμαν 15:7-8 με τους συμμετέχοντες.)
- γ. Εμπιστευτείτε τον Κύριο. (Διαβάστε Παροιμίες 3:5-6 με τους συμμετέχοντες. Τονίστε ότι, καθώς τα ζεύγη αντιμετωπίζουν δυσκολίες, μπορούν να αποφασίσουν να επιδιώξουν την βοήθεια του Κυρίου με μεγαλύτερη ζέση, καθιστώντας την πίστη τους ένα πιο ακέραιο μέρος από την καθημερινή τους ζωή.)

Οι σύζυγοι είναι ευλογημένοι όταν προσεύχονται μαζί.

- Ποιες ευλογίες μπορούν να λάβουν, όταν οι σύζυγοι γονατίζουν τακτικώς σε προσευχή; (Παροτρώνετε τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για εμπειρίες που έχουν σχέση καταλλήλως με αυτήν την ερώτηση. Επιπλέον, διαβάστε το ακόλουθο παράθεμα και ένα ή αμφότερα εκ των ακόλουθων παραδειγμάτων.)

Ενώ υπηρετούσε στην Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων, ο Πρεσβύτερος Γκόρντον Χίνκλι συνεβούλευσε:

«Δεν γνωρίζω καμία πρακτική που θα έχει πιο ευεργετικό αποτέλεσμα στην ζωή σας από την πρακτική της γονυκλισίας, καθώς αρχίζετε και τελειώνετε κάθε ημέρα. Κατά κάποιον τρόπο οι μικρές καταγίδες που φαίνεται ότι ταλανίζουν κάθε γάμο, διαλύονται όταν, γονυπετώντας ενώπιον του Κυρίου, τον ευχαριστείτε ο ένας για τον άλλον, στην παρουσία του άλλου και κατόπιν, μαζί επικαλείσθε τις ευλογίες του στην ζωή σας, το σπίτι σας, τα αγαπημένα σας πρόσωπα και τα όνειρά σας.

»Τότε ο Θεός θα σας συντροφεύει και οι καθημερινές συζητήσεις μαζί του θα φέρουν ειρήνη στην καρδιά σας και χαρά στην ζωή σας που δεν μπορούν να έλθουν από καμία άλλη πηγή. Η συντροφιά σας θα γλυκάνει μέσα στα χρόνια. Η αγάπη σας θα ενδυναμωθεί. Η εκτίμησή σας ο ένας για τον άλλο θα μεγαλώσει» (στο Conference Report, Απρ. 1971, 83, ή *Ensign*, Ιούνιος 1971, 72).

Ένας σύζυγος είπε ότι οι προσευχές της συζύγου του τον εμπνέουν να είναι καλύτερος σύζυγος και πατέρας. Όταν γονυπετεί πλησίον της συζύγου του σε προσευχή, κρατώντας το χέρι της, την ενωτίζεται να παρακαλεί τον Επουράνιο Πατέρα σχετικώς με τις ανησυχίες που είναι στην καρδιά της. Η αγάπη του για εκείνη αυξάνει, επειδή εκείνος γνωρίζει ότι η καρδιά της είναι αγνή και τα κίνητρά της είναι γνήσια. Γνωρίζει ότι, όταν εκείνη μιλά στον Επουράνιο Πατέρα, δεν θέλει στην πραγματικότητα τίποτε περισσότερο από το να Τον υπηρετεί με χρηστότητα.

Σε μία άλλη οικογένεια, ο σύζυγος υπέφερε από μία μακροπρόθεσμη σωματική αναπηρία. Κάθε βράδυ, προτού εκείνος και η σύζυγός του πάνε στο κρεβάτι, ευχαριστούσαν τον Επουράνιο Πατέρα για τις ευλογίες τους και επεδίωκαν την καθοδήγησή Του στην ανατροφή των τεσσάρων παιδιών τους με το πενιχρό εισόδημά τους. Χρόνια αργότερα, όταν ο σύζυγος ήταν σε θέση να πάει να εργασθεί, ερωτήθηκαν πώς μπόρεσαν να αντεπεξέλθουν κατά τις δύσκολες στιγμές. Κατέθεσαν μαρτυρία πως το γεγονός ότι εργάζονταν μαζί και προσεύχονταν μαζί έκανε την διαφορά. Οι ελκρινείς προσευχές τους είχαν εισακουσθεί με πολλές ευλογίες, συμπεριλαμβανομένης της ελπίδος που έλαβαν μέσω της παρηγορητικής επιδράσεως του Πνεύματος.

- Πώς το να προσεύχονται μαζί βοηθά τους συζύγους να επιλύουν δυσκολίες στην σχέση τους; (Καθώς οι συμμετέχοντες συζητούν αυτήν την ερώτηση, τονίστε ότι,

όταν οι σύζυγοι αισθάνονται έριδα μεταξύ τους, μερικές φορές σταματούν να προσεύχονται μαζί. Εντούτοις, το να προσεύχονται μαζί είναι ένα δυνατό εργαλείο για να τους βοηθήσει να υπερνικήσουν τέτοιες δυσκολίες.)

Ο Πρόεδρος Τόμας Μόνσον της Πρώτης Προεδρίας είπε για την ημέρα όπου εκείνος και η σύζυγός του, Φράνσις, επισφραγίσθηκαν στον Ναό της Σωλτ Λέηκ: Ο Μπέντζαμιν Μπάουρινγκ, ο άνδρας που τέλεσε την τελετή, τούς έδωσε την ακόλουθη συμβουλή: «Μπορώ να σας προσφέρω, νεόνυμφοι, μία συμβιβαστική μέθοδο η οποία θα διασφαλίσει ότι όποια διαφωνία κι αν έχετε δεν θα διαρκέσει περισσότερο από μία ημέρα; Κάθε νύκτα να γονατίζετε στην μεριά του κρεβατιού σας. Μία νύκτα, αδελφέ Μόνσον, να προσφέρετε την προσευχή, δυνατά, γονυπετώ. Την επομένη νύκτα, αδελφή Μόνσον, να προσφέρετε την προσευχή, δυνατά, γονυπετώ. Τότε μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι οποιαδήποτε παρεξήγηση που αναπτύσσεται κατά την διάρκεια της ημέρας θα εξαφανισθεί, καθώς προσεύχεστε. Απλώς δεν μπορείτε να προσεύχεστε μαζί και να διατηρείτε οποιαδήποτε παρά από τα καλύτερα συναισθήματα ο ένας απέναντι στον άλλον» (στο Conference Report, Οκτ. 1988, 81 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1988, 70).

Ο Πρεσβύτερος Ντέιβιντ Χέετ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων είπε: «Εάν, ως σύζυγοι έχετε σοβαρές παρεξηγήσεις ή εάν νοιώθετε κάποια πίεση ή ένταση να συσσωρεύεται στον γάμο σας, θα πρέπει ταπεινώς να γονατίσετε μαζί και να ζητήσετε από τον Θεό, τον Πατέρα μας, με ειλικρινή καρδιά και αληθινή πρόθεση, να διαλύσει το σκότος που είναι πάνω από την σχέση σας, ώστε να λάβετε το αναγκαίο φως, να δείτε τα λάθη σας, να μετανοήσετε για τις άδικες πράξεις σας, να συγχωρήσετε ο ένας τον άλλον και να λάβετε έκαστος στον εαυτό σας, όπως κάνατε στην αρχή. Σας διαβεβαιώ επισήμως ότι ο Θεός ζει και θα απαντήσει στις ταπεινές εκκλήσεις σας» (στο Conference Report, Απρ. 1984, 17 ή *Ensign*, Μάιος 1984, 14).

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες, οι οποίοι είναι παντρεμένοι, να αξιολογήσουν σιωπηλά τις προσπάθειές τους να προσεύχονται με τον/την σύζυγό τους. Τονίστε ότι στα σπιτικά όπου υπάρχει μόνον ένας γονέας, η ένθερμη προσωπική προσευχή φέρνει τις ευλογίες του Θεού στο σπιτικό.

Συμπέρασμα

Τονίστε ότι, όταν οι σύζυγοι εργάζονται μαζί για να ασκούν πίστη στον Ιησού Χριστό και να προσεύχονται, ευρίσκουν μεγαλύτερη ευτυχία, ενότητα και ικανότητα να αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες τους.

Όπως παροτρύνεστε από το Πνεύμα, καταθέστε μαρτυρία για τις αλήθειες που συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Ανατρέξτε στις σελίδες 21-24 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντα*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και τις αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Η εύρεση αγαλλιάσεως στη ζωή», από τον Πρεσβύτερο Ρίτσαρντ Σκοτ. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

Υπευθυνίστε στους συμμετέχοντες να φέρουν τους οδηγούς μελέτης τους στην τάξη για το επόμενο μάθημα.

Σκοπός

Να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να βιώσουν την ειρήνη που λαμβάνουν όσοι συγχωρούν αλλήλους και να παροτρύνει τους συμμετέχοντες να γαλουχήσουν ένα πνεύμα συγχωρήσεως στο σπιτικό τους.

Προετοιμασία

1. Επανεξετάστε τις αρχές υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο). Επιζητήστε τρόπους να εφαρμόσετε αυτές τις αρχές στην προετοιμασία σας να διδάξετε.
2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή, οι οποίες σκιαγραφούν τις διδαχές και τις αρχές στο μάθημα. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, συλλογισθείτε αυτές τις διδαχές και αρχές καθ' όλη την εβδομάδα, επιζητώντας την καθοδήγηση του Πνεύματος για να αποφασίσετε τι πρέπει να τονίσετε προκειμένου να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
3. Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες να φέρουν στην τάξη τα αντίτυπά τους από το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Θα επωφεληθούν από το να ανατρέχουν σε αυτόν κατά την διάρκεια του μαθήματος.

Σημείωση: Καθώς διδάσκετε αυτό το μάθημα, να είστε ιδιαίτερα ευαίσθητοι ως προς τις συνθήκες ζωής των συμμετεχόντων ξεχωριστά. Αν οι συμμετέχοντες κάνουν ερωτήσεις σχετικά με το ότι επιζητούν ή απευθύνουν συγχώρηση σε σοβαρά οικογενειακά προβλήματα, όπως κακομεταχείριση ή απιστία, με ευγένεια παροτρύνετέ τους να μιλήσουν ιδιωτικώς με τον επίσκοπο.

**Προτεινόμενη
ανάπτυξη του
μαθήματος**

Ένα πνεύμα συγχωρήσεως μεταξύ των συζύγων βοηθά στο να φέρει ειρήνη και ένα αίσθημα εμπιστοσύνης και ασφαλείας.

Διαβάστε την ακόλουθη ιστορία που αφηγήθηκε ο Πρεσβύτερος Χιού Πίνοκ των Εβδομήκοντα:

«Ένα ζεύγος... παντρεύτηκε αργότερα στην ζωή· η σύζυγος είχε παντρευτεί πριν, αλλά ήταν ο πρώτος γάμος για τον σύζυγο. Μετά από αρκετούς μήνες έγγαμης ευδαιμονίας, μία σοβαρή διαφωνία ξέσπασε που τόσο πλήγωσε τον σύζυγο συναισθηματικώς ώστε δεν μπορούσε να λειτουργεί στις καθημερινές εργασίες του.

»Καθώς κλυδωνιζόταν από τον αντίκτυπο της έντονης αντιπαραθέσεως, έκανε μια παύση για να αναλύσει το πρόβλημα και συνειδητοποίησε ότι τουλάχιστον ένα μέρος του προβλήματος ήταν δικό του. Πήγε στην σύζυγό του και τραύλισε αδέξια αρκετές φορές: 'Συγγνώμη, αγάπη μου'. Η σύζυγος ξέσπασε σε κλάματα, ομολογώντας ότι το περισσότερο μέρος του προβλήματος ήταν δικό της και ζήτησε συγχώρηση. Καθώς κρατούσαν ο ένας τον άλλον, εκείνη ομολόγησε ότι στην εμπειρία της αυτά τα λόγια συγγνώμης δεν είχαν χρησιμοποιηθεί πριν και τώρα ήξερε ότι οποιαδήποτε από τα

μελλοντικά προβλήματα θα μπορούσαν να επιλυθούν. Αισθάνθηκε ασφαλής, επειδή ήξερε ότι και οι δύο μπορούσαν να πουν: ‘Συγγνώμη’, ‘Σε συγχωρώ’» (“Making a Marriage Work,” *Ensign*, Σεπτ. 1981, 36-37).

Αντιπαραβάλλετε αυτήν την ιστορία με την περιγραφή του Προέδρου Γκόρντον Χίνκλι για μία συνέντευξη που είχε με δύο συζύγους οι οποίοι βίωναν δυσκολίες στον γάμο τους (σελίδα 26 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Ενθυμούμαι που ενωτίσθηκα εν εκτάσει ένα ζεύγος που καθόταν απέναντί μου στο γραφείο. Υπήρχε πικρία μεταξύ τους. Ξέρω ότι κάποτε η αγάπη τους ήταν βαθεία και αληθινή. Αλλά έκαστος είχε αναπτύξει μία συνήθεια του να μιλά για τα ελαττώματα του άλλου. Απρόθυμοι να συγχωρήσουν το είδος των λαθών που όλοι κάνουμε και απρόθυμοι να τα ξεχάσουν και να ζήσουν υπεράνω αυτών με μακροθυμία, γκρίνιαζαν ο ένας στον άλλον, μέχρις ότου η αγάπη που κάποτε ήξεραν κατεπνίγη. Είχε γίνει στάχτη με την δικαστική απόφαση ενός επονομαζομένου διαζυγίου ‘κοινή συναινέσει’. Τώρα υπάρχει μόνον μοναξιά και αλληλοκατηγορία. Είμαι ικανοποιημένος που, εάν υπήρχε ακόμη ένα μικρό μέτρο μετανοίας και συγχωρήσεως, θα ήταν ακόμη μαζί, απολαμβάνοντας την συντροφιά που είχε τόσο πλουσιοπάροχα ευλογήσει τα προηγούμενα χρόνια τους» (“Of You It Is Required to Forgive,” *Ensign*, Ιούνιος 1991, 4).

- Τι μπορούμε να μάθουμε από αυτά τα δύο παραδείγματα;

Εξηγήστε ότι αυτό το μάθημα αναφέρεται σχετικώς με την ανάγκη να επιζητούμε συγχώρηση και την σημασία της αλληλοσυγχωρήσεως. Τονίστε ότι ένα παντρεμένο ζεύγος μπορεί να υπερνικήσει πολλές δυσκολίες στην σχέση του, εάν προσπαθεί να έχει ένα πνεύμα συγχωρήσεως στον γάμο του. Καθώς το κάνει αυτό, θα μάθει την αλήθεια από την υπόσχεση του Προέδρου Γκόρντον Χίνκλι σε όσους συγχωρούν ο ένας τον άλλον: «Θα έλθει στην καρδιά σας μία γαλήνη ειδάλλως ανέφικτη» (*Ensign*, Ιούνιος 1991, 5).

Οι σύζυγοι θα πρέπει να επιζητούν την συγχώρηση ο ένας από τον άλλον για τα μειονεκτήματά τους και να καταβάλλουν ειλικρινείς προσπάθειες προς βελτίωση.

- Γιατί είναι σημαντικό για τους συζύγους να λένε «Συγγνώμη» και να ζητούν συγχώρηση ο ένας από τον άλλον για τα μειονεκτήματά τους;
- Γιατί μερικές φορές είναι δύσκολο να ζητούμε συγχώρηση; (Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν ότι ο εγωισμός και η υπερηφάνεια μπαίνουν στον δρόμο ή ότι μερικές φορές κατηγορούμε άλλους για τα προβλήματά μας.)
- Πώς μπορούμε να βρούμε την δύναμη για να επιζητήσουμε την συγχώρηση των άλλων;

Τονίστε ότι, καθώς επιζητούμε συγχώρηση, είναι σημαντικό να καταβάλλουμε ειλικρινείς προσπάθειες να αλλάξουμε και, όπως κρίνεται απαραίτητο, να μετανοήσουμε για τις αμαρτίες μας. Δεν αρκεί να εκφράσουμε απλώς λύπη για τις πράξεις μας· χρειάζεται να εργασθούμε για να είμαστε άξιοι της συγχωρήσεως των άλλων και επίσης της συγχωρήσεως του Κυρίου.

- Ποιοι είναι οι κίνδυνοι της επιζητήσεως συγχωρήσεως χωρίς να καταβάλλουμε προσπάθειες προκειμένου να βελτιωθούμε;

Καθώς ολοκληρώνετε αυτό το τμήμα του μαθήματος, σκεφθείτε να μιλήσετε για μία ή αμφότερες εκ των ακολούθων αληθινών ιστοριών:

Αφού πέρασε μία βραδιά έξω με την σύζυγό του και ολίγους φίλους, ένας άνδρας παρατήρησε ότι η σύζυγός του ήταν ασυνήθιστα ήσυχη. Την ερώτησε τι συνέβαινε και εκείνη εξήγησε ότι είχε αισθανθεί αμηχανία και πληγωμένη αρκετές φορές κατά την διάρκεια της βραδιάς, επειδή εκείνος είχε πει ιστορίες που απευθύνονταν προς εκείνη. Στην αρχή, εκείνος υπερασπίστηκε τις πράξεις του, λέγοντας ότι αστειευόταν μόνον, ότι ήθελε μόνον να περνούν καλά όλοι και ότι εκείνη αντιδρούσε κατά τρόπο υπερβολικό. Καθώς μιλούσαν, ωστόσο, εκείνος συνειδητοποίησε ότι την είχε πραγματικά πληγώσει. Λυπήθηκε πολύ καθώς συνειδητοποίησε ότι η επιπόλαιη συμπεριφορά του είχε φέρει σε δύσκολη θέση την σύζυγό του πολλές φορές. Ζήτησε συγγνώμη και υποσχέθηκε να μην την φέρει σε δύσκολη θέση ξανά. Τήρησε την υπόσχεσή του. Έκτοτε εύρισκε τρόπους να την φιλοφρονεί ειλικρινώς κατά την παρουσία άλλων.

Ένας σύζυγος και πατέρας, ο οποίος είχε εμπλακεί με την πορνογραφία όταν ήταν έφηβος, δεν είχε σταματήσει αυτήν την πρακτική. Ήταν αποθαρρυσμένος, επειδή δεν γνώριζε πώς θα μπορούσε να αλλάξει. Τελικώς, προσευχήθηκε επιμελώς για βοήθεια, ταπεινώθηκε και άρχισε να μελετά την ζωή του Σωτήρος και τις διδασκαλίες του. Καθώς κατανοούσε περισσότερα σχετικά με τις ευλογίες που προσφέρονται μέσω της Εξιλέσεως του Σωτήρος, συνειδητοποίησε ότι ήταν δυνατόν για εκείνον να αλλάξει την συμπεριφορά του. Έβλεπε ότι ο εθισμός του κατέστρεφε τον ίδιο, τον γάμο και την οικογένειά του. Η νέα του κατανόηση για την αποστολή του Ιησού Χριστού του επέτρεψε να κάνει τις απαραίτητες αλλαγές και να σώσει τον γάμο του.

Μιλήστε για την ακόλουθη δήλωση που έγινε από τον Πρεσβύτερο Σπένσερ Κίμπαλ, ενώ υπηρετούσε στην Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων:

«Σε κάθε συγχώρηση υπάρχει ένας όρος. Ο γύφος πρέπει να είναι τόσο εκτεταμένος όσο και η πληγή. Η νηστεία, οι προσευχές, η ταπεινότητα πρέπει να είναι ισάξεις ή μεγαλύτερες από την αμαρτία. Πρέπει να υπάρχει μία καρδιά συντετριμμένη και ένα πνεύμα μεταμελημένο. Πρέπει να υπάρχουν 'σάκο[ς] και στάχτη'. Πρέπει να υπάρχουν δάκρυα και γνήσια αλλαγή της καρδιάς. Πρέπει να υπάρχει καταδίκη της αμαρτίας, εγκατάλειψη του κακού, εξομολόγηση του σφάλματος προς τα ορθώς διορισμένα άτομα εξουσίας του Κυρίου. Πρέπει να υπάρχει επανόρθωση και μία επιβεβαιωμένη, αποφασισμένη αλλαγή βήματος, κατευθύνσεως και προορισμού. Οι όροι πρέπει να ελεγχθούν και η συντροφιά πρέπει να διορθωθεί ή να αλλάξει. Και πρέπει να υπάρξει πλύση των στολών για να λευκάνουν και πρέπει να υπάρξει μία νέα αφιέρωση και αφοσίωση στο να ζει κάποιος όλους τους νόμους του Θεού. Εν ολίγοις, πρέπει να υπάρξει μία υπέρβαση του εαυτού, της αμαρτίας και του κόσμου» (*The Miracle of Forgiveness* [1969], 353).

Οι σύζυγοι θα πρέπει να επιζητούν να συγχωρούν ο ένας τον άλλον.

Τονίστε ότι, εκτός από το να επιζητούμε συγχώρηση για τις αμαρτίες μας και για λάθη που έχουμε κάνει, πρέπει να είμαστε συγχωρητικοί. Μερικές φορές μπορούμε να προσβληθούμε από μικρά πράγματα που κάνουν οι άνθρωποι, αλλά ο Κύριος μάς έχει προστάξει να συγχωρούμε ο ένας τον άλλον. Διαβάστε το Διδαχή και Διαθήκες 64:8-10 και το Κατά Ματθαίον 6:14-15 με τους συμμετέχοντες.

- Με ποιους τρόπους ενδυναμώνονται οι γάμοι, όταν οι σύζυγοι προθύμως συγχωρούν ο ένας τον άλλον;

Ο Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι συνεβούλευσε: «Εάν υπάρχουν κάποιοι που γαλουχούν στην καρδιά τους το δηλητηριώδες μίγμα εχθρότητας προς κάποιον άλλον, σας

παρακαλώ να ζητήσετε από τον Κύριο δύναμη για να συγχωρήσετε. Αυτή η έκφραση επιθυμίας θα αποτελέσει καθ' εαυτήν την ουσία της μετανοίας σας. Μπορεί να μην είναι εύκολο και μπορεί να μην έλθει γρήγορα. Αλλά εάν την επιζητήσετε με ειλικρίνεια και την καλλιεργήσετε, *θα έλθει*. ...*Θα έλθει στην καρδιά σας μία γαλήνη ειδάλως ανέφικτη*» (*Ensign*, Ιούνιος 1991, 5. Βλέπε, επίσης, σελίδα 26 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*).

- Γιατί μερικές φορές είναι δύσκολο να συγχωρούμε; (Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν ότι οι άνθρωποι επιζητούν να προστατεύονται από το να πληγωθούν στο μέλλον, ότι νομίζουν πως το να συγχωρείς είναι το ίδιο σαν να παραβλέπεις οδυνηρές πράξεις ή ότι το ευρίσκουν δύσκολο να συγχωρήσουν ένα άτομο που αναμένει την συγχώρηση χωρίς να καταβάλλει προσπάθειες για να υπερνικήσει την προσβλητική συμπεριφορά.)
- Ποιοι είναι οι κίνδυνοι από το γεγονός ότι οι σύζυγοι αρνούνται να συγχωρούν;
- Με ποιους τρόπους η συγχώρηση ευλογεί όσους συγχωρούνται; Πώς μπορεί η συγχώρηση από άλλους να βοηθήσει ένα άτομο να αλλάξει την ανεπιθύμητη συμπεριφορά;
- Με ποιους τρόπους το πνεύμα της συγχωρήσεως μπορεί να ευλογήσει το άτομο που συγχωρεί;

Προτείνετε ότι, όταν αισθανόμαστε πως μάς έχουν αδικήσει οι άλλοι, θα πρέπει να αναρωτηθούμε πώς θα ήθελε ο Σωτήρας από εμάς να ανταποκριθούμε. Όπως ο Πρόεδρος Χάουαρντ Χάντερ, ο 14^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας συνεβούλευσε: «Θα πρέπει να σκεφτόμαστε περισσότερο τα άγια και να ενεργούμε περισσότερο όπως ο Σωτήρας θα ανέμενε από τους μαθητές του να ενεργήσουν. Σε κάθε ευκαιρία, θα πρέπει να διερωτόμαστε: 'Τι θα έκανε ο Ιησούς;' και μετά να ενεργούμε πιο θαρραλέα επί της ερωτήσεως» (στο *Conference Report*, Οκτ. 1994, 118 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1994, 87).

Διαβάστε την ακόλουθη συμβουλή από τον Πρόεδρο Τζόζεφ Φ. Σμιθ, τον έκτο Πρόεδρο της Εκκλησίας:

«Όλοι μας έχουμε τις αδυναμίες και τα ελαττώματά μας. Μερικές φορές ο σύζυγος βλέπει ένα ελάττωμα στην σύζυγό του και την επιτιμά σχετικώς με αυτό. Μερικές φορές η σύζυγος αισθάνεται ότι ο σύζυγός της δεν έχει κάνει το σωστό και τον επιτιμά. Τι καλό κάνει; Δεν είναι καλύτερη η συγχώρηση; Δεν είναι καλύτερη η χριστιανική αγάπη; Δεν είναι καλύτερη η αγάπη; Δεν είναι καλύτερα να μην μιλάμε για μειονεκτήματα, να μην μεγαλώνουμε αδυναμίες με το να τις επαναλαμβάνουμε κατά κόρον; Δεν είναι καλύτερο αυτό; Και η ένωση που έχει κατοχυρωθεί μεταξύ σας και η γέννηση των παιδιών και με τον δεσμό της νέας και παντοτινής διαθήκης, δεν θα είναι πιο ασφαλής όταν θα ξεχνάτε να αναφέρετε αδυναμίες και μειονεκτήματα ο ένας στον άλλον; Δεν είναι καλύτερα να τα αφήσετε και να μην πείτε τίποτε σχετικώς με αυτά – να τα θάψετε και να μιλήσετε μόνον για το καλό που ξέρετε και νοιώθετε, ο ένας για τον άλλον και επομένως να θάψετε τα μειονεκτήματα ο ένας του άλλου και να μην τα μεγαλώνετε. Δεν είναι καλύτερα;» (“Sermon on Home Government,” *Millennial Star*, 25 Ιαν. 1912, 49-50).

Συμπέρασμα

Πείτε την ακόλουθη δήλωση από τον Πρεσβύτερο Σπένσερ Κίμπαλ:

«Τι ανακούφιση! Τι παρηγοριά! Τι χαρά! Όσοι είναι φορτωμένοι με παραβάσεις και λύπη και αμαρτία μπορούν να συγχωρηθούν, να καθαρισθούν και να εξαγισθούν, εάν επιστρέψουν στον Κύριό τους, μάθουν από αυτόν και τηρούν τις εντολές του. Και όλοι

εμείς που χρειαζόμαστε να μετανοήσουμε για τα απλά, καθημερινά λάθη και αδυναμίες μπορούμε, ομοίως, να μετέχουμε σε αυτό το θαύμα» (*The Miracle of Forgiveness*, 368).

Όπως παρακινείστε από το Πνεύμα, καταθέστε μαρτυρία ότι, όταν τα παντρεμένα ζεύγη συγχωρούν τα μειονεκτήματα ο ένας του άλλου, βιώνουν την γαλήνη. Γίνονται πιο ενωμένοι και πιο ικανοί να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες του γάμου και της γονικής ιδιότητας. Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να γαλουχήσουν ένα πνεύμα συγχωρήσεως στο σπιτικό τους.

Ανατρέξτε στις σελίδες 25-27 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και τις αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Από εσάς απαιτείται να συγχωρείτε», από τον Πρόεδρο Γκόρντον Χίνκλι. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες να φέρουν τους οδηγούς μελέτης τους στην τάξη για το επόμενο μάθημα.

Σκοπός Να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να ασκούν ακλόνητες αρχές οικονομικής διαχείρισεως στο σπίτι τους.

Προετοιμασία

1. Σκεφθείτε τρόπους με τους οποίους μπορείτε να εφαρμόσετε τις αρχές, στο υπό του τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο).
2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες αυτού του μαθήματος με έντονη γραφή. Αυτές οι επικεφαλίδες δίδουν μία γενική επισκόπηση των διδαχών και των αρχών στο μάθημα. Επιπλέον, μελετήστε προσεκτικά το άρθρο «Σταθερότητα εν μέσω αλλαγών» από τον Πρόεδρο Έλτον Τάνερ, στις σελίδες 28-31 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Οι αρχές σε αυτό το άρθρο αποτελούν το πρωταρχικό επίκεντρο του μαθήματος. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, αναλογισθείτε αυτές τις αρχές καθ' όλη την εβδομάδα. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε τι θα πρέπει να τονίσετε για να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
3. Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες να φέρουν στην τάξη τα αντίτυπά τους από το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Θα χρειασθούν να ανατρέξουν στο άρθρο του Προέδρου Τάνερ κατά την διάρκεια του μαθήματος.
4. Εάν χρησιμοποιείτε το επιπρόσθετο υλικό πηγών που ευρίσκεται στις σελίδες 39-40, φέρτε στην τάξη ένα κομμάτι χαρτί και ένα στυλό ή μολύβι για κάθε συμμετέχοντα.

**Προτεινόμενη
ανάπτυξη του
μαθήματος**

Η σωστή οικονομική διαχείριση είναι απαραίτητη για έναν ευτυχομένο γάμο.

Προσκαλέστε ένα παντρεμένο ζεύγος να έλθει εμπροσθεν της τάξεως (να είστε ευαίσθητοι σχετικά με αυτούς που προσκαλείτε). Εξηγήστε ότι πρόκειται να δείξετε πώς ένα μικρό πράγμα μπορεί είτε να ενδυναμώσει έναν γάμο είτε να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα στον γάμο. Κατόπιν κρατήστε ψηλά ένα χαρτονόμισμα.

Δώστε το χαρτονόμισμα σε ένα από τα άτομα που έχετε καλέσει εμπροσθεν της τάξεως.

- Πώς επηρεάζεται μία σχέση στον γάμο, όταν μόνον ο σύζυγος ή η σύζυγος ελέγχει τα οικονομικά της οικογενείας;

Αφού οι συμμετέχοντες συζητήσουν αυτήν την ερώτηση, πάρτε πίσω το χαρτονόμισμα.

- Πώς επηρεάζεται μία σχέση στον γάμο, όταν κανείς δεν ελέγχει τα οικονομικά της οικογενείας ή όταν έντοκο χρέος ελέγχει τα οικονομικά;

Αφού συζητήσετε αυτήν την ερώτηση, δώστε πίσω το χαρτονόμισμα. Βάλτε τον σύζυγο να το κρατά στο χέρι του και ζητήστε από την σύζυγό του να βάλει το χέρι της πάνω από το δικό του. Εξηγήστε ότι η διαχείριση των χρημάτων δεν είναι το πιο σημαντικό κλειδί για μία στοργική σχέση στον γάμο. Εντούτοις, όταν οι σύζυγοι εργάζονται μαζί

για να διαχειρίζονται τα οικονομικά τους, ενώνονται σε μία σημαντική προσπάθεια προκειμένου να θέσουν το σπίτι τους σε τάξη. Αποτρέπουν επίσης έντονες δυσκολίες. Μερικά από τα πιο σοβαρά προβλήματα στον γάμο ανακύπτουν όταν οι οικονομικές πρόσοδοι δεν διαχειρίζονται προσεκτικά και προς το καλύτερο συμφέρον της οικογενείας.

- Με ποιους τρόπους ενδυναμώνεται ένας γάμος, όταν οι σύζυγοι εργάζονται μαζί για να διαχειρίζονται τα οικονομικά τους;

Οι σύζυγοι θα πρέπει να εργάζονται μαζί για να ακολουθούν βασικές αρχές διαχείρισης χρημάτων.

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να γυρίσουν στις σελίδες 28-31 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Βάλτε τους να διαβάσουν ταχέως το άρθρο υπό τον τίτλο «Σταθερότητα εν μέσω αλλαγών» και να αναζητήσουν τις «πέντε αρχές οικονομικής σταθερότητας» του Προέδρου Έλντον Τάνερ. Όταν οι συμμετέχοντες βρουν τις αρχές, καταγράψτε τις στον πίνακα:

Να πληρώνετε δέκατα εις το ακέραιον.

Να ζείτε με λιγότερα από όσα κερδίζετε.

Μάθετε να διακρίνετε μεταξύ των αναγκών και των επιθυμιών.

Να αναπτύξετε και να ζήσετε εντός ενός προϋπολογισμού.

Να είστε έντιμοι σε όλες τις οικονομικές σας σχέσεις.

Όταν καταγράψετε και τις πέντε αρχές στον πίνακα, χρησιμοποιήστε το ακόλουθο υλικό για να διεξάγετε μία συζήτηση σχετικά με αυτές:

Να πληρώνετε δέκατα εις το ακέραιον.

Προσκαλέστε έναν συμμετέχοντα να διαβάσει την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Τάνερ (σελίδα 29 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Η πληρωμή των δεκάτων είναι μία εντολή, μία εντολή με μία υπόσχεση. Εάν υπακούμε αυτήν την εντολή, μας δίδεται η υπόσχεση πως θα ‘ευημερήσουμε στην χώρα’. Αυτή η ευημερία αποτελείται από κάτι περισσότερο από υλικά αγαθά – μπορεί να περιλαμβάνει το να απολαμβάνουμε την υγεία και δύναμη του νου. Περιλαμβάνει οικογενειακή αλληλεγγύη και πνευματική επαύξηση. Ελπίζω ότι όσοι από εσάς δεν πληρώνετε τώρα πλήρη δέκατα, θα επιζητήσετε την πίστη και την δύναμη να το κάνετε. Καθώς εκτελείτε αυτήν την υποχρέωση προς τον Δημιουργό σας, θα βρείτε χαρά, μεγάλη ευτυχία, το είδος της οποίας είναι γνωστό μόνον από όσους είναι πιστοί προς αυτήν την εντολή» (στο Conference Report, Οκτ. 1979, 119 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1979, 81).

- Πώς η πληρωμή των δεκάτων έχει φέρει ευλογίες στην οικογένειά σας ή σε άλλους που γνωρίζετε;

Να ζείτε με λιγότερα από όσα κερδίζετε.

Ζητήστε από έναν συμμετέχοντα να διαβάσει την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Τάνερ (σελίδα 29 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Έχω ανακαλύψει ότι δεν υπάρχει κανένας τρόπος με τον οποίο να μπορείτε ποτέ να κερδίζετε *περισσότερα* από αυτά που μπορείτε να ξοδεύετε. Είμαι πεπεισμένος ότι δεν είναι το ποσόν των χρημάτων που κερδίζει ένα άτομο, το οποίο φέρει ψυχική ηρεμία όσο είναι το να έχει *έλεγχο* των χρημάτων του. Το χρήμα μπορεί να είναι ένας υπάκουος υπηρέτης, αλλά και σκληρός εκμεταλλευτής. Όσοι οργανώνουν το πρότυπο ζωής τους για να επιτρέπουν ένα μικρό πλεόνασμα, ελέγχουν τις συνθήκες ζωής τους. Όσοι ξοδεύουν λίγο περισσότερα από όσα κερδίζουν, ελέγχονται από τις συνθήκες ζωής τους. Είναι σε σκλαβιά. Ο Πρόεδρος Χίμπερ Γκραντ κάποτε είπε: ‘Εάν υπάρχει τυχόν ένα πράγμα που θα φέρει γαλήνη και ικανοποίηση στην ανθρώπινη καρδιά και στην οικογένεια, είναι να ζούμε εντός των οικονομικών μέσων μας. Εάν υπάρχει τυχόν ένα πράγμα που είναι μονότονο, αποθαρρυντικό και αποκαρδιωτικό, είναι να έχει κάποιος χρέη και υποχρεώσεις στις οποίες δεν μπορεί να ανταποκριθεί’ (*Gospel Standards*, επιλεγθέντα υπό G. Homer Durham [1941], 111).

»Το κλειδί για να ξοδεύουμε λιγότερα από όσα κερδίζουμε είναι απλό – αποκαλείται πειθαρχία. Είτε νωρίς στην ζωή είτε αργά, πρέπει όλοι τελικώς να μάθουμε να πειθαρχούμε τον εαυτό μας, τις ορέξεις μας και τις οικονομικές μας επιθυμίες. Πόσο ευλογημένος είναι εκείνος ο οποίος μαθαίνει να ξοδεύει λιγότερα από όσα κερδίζει και τοποθετεί κάτι στην άκρη για τις δύσκολες ημέρες» (βλέπε Conference Report, Οκτ. 1979, 119 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1979, 81).

Σκεφθείτε να μιλήσετε για την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Γκόρντον Χίνκλι, τον 15^ο Πρόεδρο της Εκκλησίας:

«Ο καιρός έχει έλθει για να βάλουμε το στίτι μας σε τάξη.

»Τόσοι πολλοί από τους ανθρώπους μας ζουν στο μεταίχμιο του εισοδήματός τους. Στην πραγματικότητα, μερικοί ζουν με δανεικά...

»Προβληματίζομαι από το τεράστιο χρέος πληρωμής το οποίο επικρέμαται πάνω από τους ανθρώπους του έθνους, συμπεριλαμβανομένων των δικών μας ανθρώπων...

»Σας παροτρύνω... να ελέγχετε την κατάσταση των οικονομικών σας. Σας παροτρύνω να είστε σεμνοί στις δαπάνες σας· πειθαρχήστε τον εαυτό σας στις αγορές σας για να αποφύγετε το χρέος σε σημείο που είναι δυνατόν. Εξοφλήστε τα χρέη όσο πιο γρήγορα μπορείτε και ελευθερωθείτε από την σκλαβιά» (στο Conference Report, Οκτ. 1998, 70, 72 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1998, 53-54).

- Με ποιους τρόπους το χρέος αποτελεί σκλαβιά;
- Ποιες πρακτικές σας έχουν βοηθήσει να απαλλαγείτε ή να αποφεύγετε το χρέος; Τι έχετε κάνει για να είστε σε θέση να αποταμιεύετε λίγο από το εισόδημά σας;

Μάθετε να διακρίνετε μεταξύ των αναγκών και των επιθυμιών.

Βάλτε έναν συμμετέχοντα να διαβάσει την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Τάνερ (σελίδα 30 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Η υπερβολική κατάχρηση και η ανεπιτυχής διαχείριση χρημάτων προκαλούν μία έντονη πίεση στις σχέσεις στο γάμο. Τα περισσότερα προβλήματα στον γάμο, φαίνεται ότι προέρχονται από οικονομικούς λόγους – είτε ανεπαρκές εισόδημα για να υποστηρίξει την οικογένεια είτε κακή διαχείριση του αποκτηθέντος εισοδήματος» (στο Conference Report, Οκτ. 1979, 119-20 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1979, 81).

- Τι μπορούμε να κάνουμε για να διακρίνουμε μεταξύ των αναγκών και των επιθυμιών; Γιατί είναι ουσιώδες για τους συζύγους να το κάνουν αυτό μαζί;

Να αναπτύξετε και να ζήσετε εντός ενός προϋπολογισμού.

Εξηγήστε ότι ασχέτως των προσόδων του, κάθε παντρεμένο ζεύγος θα πρέπει να εργάζεται μαζί προκειμένου να αναπτύξει έναν οικογενειακό προϋπολογισμό. Ο προϋπολογισμός είναι μία σκιαγράφηση προγραμματισμένου εισοδήματος και εξόδων για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Βοηθά τις οικογένειες να διασφαλίζουν ότι τα έξοδά τους δεν υπερβαίνουν το εισόδημά τους. Τα παντρεμένα ζεύγη θα πρέπει να συζητούν για τον προϋπολογισμό τους καθώς αποφασίζουν τις ανάγκες, τις επιθυμίες και τους οικονομικούς τους στόχους. Για παράδειγμα, αφού υπολογίσει το εισόδημά του για τις επόμενες δύο εβδομάδες, ένα ζεύγος μπορεί να προσδιορίσει πόσα χρήματα θα χρησιμοποιήσει σε διαφορετικές κατηγορίες, όπως δέκατα και άλλες προσφορές της Εκκλησίας, αποταμίευση, φαγητό και ποσό για την υποθήκη ή το ενοίκιο. Κατά την διάρκεια των δύο εβδομάδων, καταγράφουν όλο τους το εισόδημα και τα έξοδά τους. Έχουν συμβούλιο μαζί προτού κάνουν μεγάλες αγορές ή προτού κάνουν άλλα πράγματα που επηρεάζουν τον προϋπολογισμό που έχουν εδραιώσει. Μετά την περίοδο των δύο εβδομάδων, μπορούν να συγκρίνουν το πραγματικό εισόδημα και τα έξοδά τους με το αρχικό τους σχέδιο.

Για να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να καταλάβουν πώς να αναπτύξουν έναν προϋπολογισμό, βάλτε τους να πάνε στο ακόλουθο δείγμα προϋπολογισμού, το οποίο ευρίσκεται επίσης στην σελίδα 32 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*.

Προσκαλέστε έναν συμμετέχοντα να διαβάσει την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Τάνερ (σελίδα 31 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Έχω παρατηρήσει κατά την συνέντευξη πολλών ανθρώπων μέσα στα χρόνια ότι πάρα πολλοί άνθρωποι δεν έχουν έναν πραγματοποιήσιμο προϋπολογισμό και δεν έχουν πειθαρχηθεί ώστε να τηρούν το αποθεματικό του. Πολλοί άνθρωποι σκέπτονται ότι ένας προϋπολογισμός κλέβει την ελευθερία τους. Αντιθέτως, οι επιτυχείς άνθρωποι έχουν μάθει ότι ένας προϋπολογισμός καθιστά δυνατή την αληθινή οικονομική ελευθερία» (στο Conference Report, Οκτ. 1979, 121 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1979, 82).

Να είστε έντιμοι σε όλες τις οικονομικές σας υποθέσεις.

Ζητήστε από έναν συμμετέχοντα να διαβάσει την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Τάνερ (σελίδα 31 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

Προϋπολογισμός από έως _____
 ημερομηνία ημερομηνία

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΟ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ
Αποδοχές ή μισθός κατόπιν φόρων		
Άλλο εισόδημα		
Συνολικό εισόδημα		
ΔΑΠΑΝΕΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΕΣ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ
Δέκατα		
Άλλες προσφορές της Εκκλησίας		
Μακροπρόθεσμη αποταμίευση		
Αποταμίευση για έκτακτες ανάγκες		
Φαγητό		
Υποθήκη ή ενοίκιο		
Λογαριασμοί κοινής ωφελείας		
Μεταφορικά μέσα		
Πληρωμές χρέους		
Ασφάλεια		
Ιατρικά έξοδα		
Ένδυση		
Άλλο		
Άλλο		
Άλλο		
Συνολικές δαπάνες		

«Το ιδανικό της ακεραιότητας δεν θα βγει ποτέ από την μόδα. Ισχύει σε όλα όσα κάνουμε. Ως ηγέτες και μέλη της Εκκλησίας, θα πρέπει να είμαστε η προσωποποίηση της ακεραιότητας» (στο Conference Report, Οκτ. 1979, 121 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1979, 82).

- Γιατί η εντιμότητα αποτελεί σημαντικό μέρος όλων των οικονομικών μας συναλλαγών; Γιατί είναι ουσιώδης η εντιμότητα μεταξύ συζύγων στα οικονομικά της οικογένειας;

Συμπέρασμα

Τονίστε ότι οι σύζυγοι πρέπει να εργάζονται μαζί για να διαχειρίζονται τα οικονομικά τους. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σκεφθούν πόσο καλά ακολουθούν τις αρχές που συζητήθηκαν κατά την διάρκεια του μαθήματος. Προσκαλέστε τους να κάνουν σχέδια για να βελτιώσουν την διαχείριση των χρημάτων τους.

Όπως παροτρύνεστε από το Πνεύμα, καταθέστε μαρτυρία για τις αλήθειες που συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Ανατρέξτε στις σελίδες 28-32 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και τις αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Σταθερότητα εν μέσω αλλαγών», από τον Πρόεδρο Έλντον Τάνερ. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

Επιπρόσθετο υλικό πηγών

Επανεξέταση των μαθημάτων στο μέρος Α΄ από την σειρά μαθημάτων *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις*

Αυτό το μάθημα ολοκληρώνει το μέρος Α΄ από την σειρά μαθημάτων *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις*. Αν διδάσκετε ολόκληρη την σειρά μαθημάτων, σκεφθείτε να χρησιμοποιήσετε την ακόλουθη άσκηση:

Δώστε σε κάθε συμμετέχοντα ένα κομμάτι χαρτί και ένα στυλό ή μολύβι. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να αφιερώσουν τρία λεπτά για να καταγράψουν τις διδαχές και τις αρχές που θυμούνται από τα οκτώ πρώτα μαθήματα αυτής της σειράς μαθημάτων. Βάλτε τους να υπογραμμίσουν τις διδαχές και τις αρχές που ήταν σημαντικότερες για αυτούς. Παροτρύνετέ τους να είναι προετοιμασμένοι για να μιλήσουν σχετικά με ορισμένα από τα πράγματα που υπογραμμίζουν. Εάν χρειάζονται βοήθεια, χρησιμοποιήστε τον πίνακα περιεχομένων στις σελίδες v–vii σε αυτό το εγχειρίδιο ή την γενική επισκόπηση της σειράς μαθημάτων στις σελίδες vii–viii στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*.

Μετά από τρία λεπτά, ζητήστε από κάθε συμμετέχοντα να διαβάσει κάτι από τον κατάλογό του και να εξηγήσει γιατί είναι ιδιαίτερος σημαντικό. Συνοψίστε τις εσωτερικές σκέψεις των συμμετεχόντων στον πίνακα και αναγνωρίστε την σημασία κάθε σχολίου. Κατόπιν μιλήστε για μία δική σας εσωτερική σκέψη. Όπως το επιτρέπει ο χρόνος, επαναλάβετε αυτήν την άσκηση.

Ευχαριστήστε όσους διδάσκετε για την συμμετοχή τους στο πρώτο μέρος αυτής της σειράς μαθημάτων. Εξηγήστε ότι το δεύτερο μέρος της σειράς μαθημάτων αποτελείται από οκτώ μαθήματα σχετικά με το πώς οι γονείς μπορούν να ενδυναμώσουν την οικογένειά τους και να βρουν χαρά στις ευθύνες τους. Προσκαλέστε όλους τους συμμετέχοντες να συνεχίσουν να παρευρίσκονται στην τάξη.

ΜΕΡΟΣ Β
ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΝΑ
ΕΝΔΥΝΑΜΩΝΟΥΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Σκοπός

Να υπενθυμίσει στους συμμετέχοντες ότι, όταν οι επίγειοι γονείς καλωσορίζουν τα τέκνα του Επουράνιου Πατέρα στο σπιτικό τους, αναλαμβάνουν την ευθύνη να τα αγαπούν, να τα περιβάλλουν με στοργή, να τα διδάσκουν και να τα καθοδηγήσουν προς την αιώνια ζωή.

Προετοιμασία

1. Καθώς προετοιμάξετε να διδάξετε, αναζητήστε τρόπους να ακολουθήσετε τις αρχές υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο).
2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή. Αυτές οι επικεφαλίδες δίδουν μία γενική επισκόπηση των διδαχών και των αρχών στο μάθημα. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, σκεφθείτε τρόπους για να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν αυτές τις διδαχές και αρχές. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε τι θα πρέπει να τονίσετε για να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
3. Εκ των προτέρων, ζητήστε από μερικά παιδιά της Προκαταρκτικής να έλθουν στην τάξη, στην αρχή του μαθήματος και να τραγουδήσουν το «Είμαι Θεού παιδί» (*Υμνοι και παιδικά τραγούδια*, σελ. 58). Ή να είστε έτοιμοι να τραγουδήσετε το τραγούδι με τους συμμετέχοντες.
4. Εκ των προτέρων, προσκαλέστε έναν ή δύο συμμετέχοντες να προετοιμαστούν να μιλήσουν εν συντομία σχετικά με την χαρά που φέρνουν τα παιδιά στην ζωή τους. Προτείνετε ώστε να μιλήσουν για προσωπικές εμπειρίες ως μέρος της παρουσιάσεώς τους. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε από ποιον θα πρέπει να ζητήσετε να εκπληρώσει αυτήν την ανάθεση.

Προτεινόμενη ανάπτυξη του μαθήματος

Ο Επουράνιος Πατέρας εμπιστεύεται τα παιδιά-πνεύματά Του σε επίγειους γονείς.

Ζητήστε από τα παιδιά της Προκαταρκτικής, που έχουν αναλάβει την ανάθεση, να τραγουδήσουν το «Είμαι Θεού παιδί» (βλέπε «Προετοιμασία», στοιχείο 3). Επιτρέψτε στα παιδιά να επιστρέψουν στην τάξη της Προκαταρκτικής αμέσως μετά το τραγούδι. Εάν δεν έχετε ζητήσει από παιδιά της Προκαταρκτικής να έλθουν στην τάξη, προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να τραγουδήσουν το τραγούδι μαζί σας.

- Ποιες αλήθειες διδάσκονται σε αυτό το τραγούδι;
- Τι μπορούμε να μάθουμε από αυτό το τραγούδι σχετικά με τις ευθύνες των γονέων; (Σκεφθείτε να ανατρέξετε στα λόγια, στην επώδο: «Βοήθησέ μ' οδήγησέ με στο δρόμο το σωστό, τι να κάνω για να ζω μαζί με τον Θεό».)

Ο Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι, ο 15^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, συνεβούλευσε: «Ποτέ να μην ξεχνάτε ότι αυτά τα μικρά είναι υιοί και θυγατέρες του Θεού και ότι δική σας είναι μία σχέση φυλάξεως αυτών, ότι Εκείνος ήταν γονέας πριν από εσάς και ότι Εκείνος δεν έχει αποποιηθεί τα γονικά Του δικαιώματα ή το ενδιαφέρον Του προς αυτά τα μικρά Του. Τώρα, να τα αγαπάτε, να τα φροντίζετε. Πατέρες, να ελέγχετε την οξύθυμία σας, τώρα και σε όλα τα χρόνια που θα έλθουν. Μητέρες, να ελέγχετε την φωνή σας· να είναι χαμηλή. Να ανατρέφετε τα παιδιά σας με αγάπη, με παιδεία και νουθεσία Κυρίου. Να φροντίζετε τα μικρά σας. Καλωσορίστε τα στο σπιτικό σας και γαλουχήστε και αγαπήστε τα με όλη σας την καρδιά» (“Excerpts from Recent Addresses of President Gordon B. Hinckley,” *Ensign*, Ιούλιος 1997, 73).

Ο Πρεσβύτερος Ράσελ Μπάλαρντ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων, δίδαξε: «Κάθε ανθρώπινο πλάσμα είναι ένα τέκνο-πνεύμα του Θεού και ζούσε με τον Επουράνιο Πατέρα προτού έλθει στη γη. Εμπιστεύεται τα τέκνα-πνεύματά του σε επίγειους γονείς, οι οποίοι παρέχουν ένα θνητό σώμα για αυτά μέσω του θαύματος της υλικής γεννήσεως και δίδει στους γονείς την ιερά ευκαιρία και ευθύνη να τα αγαπούν, να τα προστατεύουν, να τα διδάσκουν και να τα ανατρέφουν σε φως και αλήθεια, ούτως ώστε να μπορούν μία ημέρα, μέσω της εξιλεώσεως και της αναστάσεως του Ιησού Χριστού, να επιστρέψουν στην παρουσία του Πατέρα μας» (στο Conference Report, Απρ. 1991, 104 ή *Ensign*, Μάιος 1991, 78).

- Πώς θα πρέπει αυτή η γνώση και κατανόηση να επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο οι γονείς φέρονται στα παιδιά τους;

Διαβάστε την ακόλουθη συμβουλή που εδόθη από τον επίσκοπο Ρόμπερτ Χέιλς, ενώ υπηρετούσε ως Προεδρεύων Επίσκοπος: «Με πολλούς τρόπους οι επίγειοι γονείς αντιπροσωπεύουν τον Επουράνιο Πατέρα τους στην διαδικασία της γαλουχήσεως, της αγάπης, της φροντίδος και της διδασκαλίας των παιδιών. Τα παιδιά φυσικά βασίζονται στους γονείς τους προκειμένου να μάθουν για τα χαρακτηριστικά του Επουράνιου Πατέρα τους. Αφού φθάσουν στο σημείο να αγαπούν, να σέβονται και να έχουν εμπιστοσύνη στους επίγειους γονείς τους, συχνά ανεπιγνώστως αναπτύσσουν τα ίδια συναισθήματα προς τον Επουράνιο Πατέρα τους» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 10 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 9).

Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να αναλογισθούν πώς η συμπεριφορά και οι πράξεις των γονέων μπορούν να επηρεάσουν τα συναισθήματα των παιδιών προς τον Επουράνιο Πατέρα.

Οι γονείς θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις ατομικές ανάγκες κάθε παιδιού.

Εξηγήστε ότι κάθε παιδί έχει τις δικές του επιθυμίες, ταλέντα και ανάγκες. Είναι σημαντικό για τους γονείς να προσπαθήσουν να καταλάβουν τις ατομικές δυνατότητες και ανάγκες κάθε παιδιού.

Πολλά παιδιά είναι εντελώς διαφορετικά από τους γονείς τους. Η ιδιοσυγκρασία τους μπορεί να είναι διαφορετική και μπορεί να έχουν διαφορετικά δυνατά σημεία και αδυναμίες. Αυτές οι διαφορές μπορούν να είναι απογοητευτικές για τους γονείς, οι οποίοι δυσκολεύονται να καθοδηγήσουν και να βοηθήσουν τα παιδιά μέσω εμπειριών που ποτέ δεν είχαν οι ίδιοι. Αλλά οι γονείς θα πρέπει να θυμούνται ότι ο Επουράνιος Πατέρας έχει εμπιστευθεί αυτά τα συγκεκριμένα παιδιά σε εκείνους και ότι θα τους βοηθήσει πώς να καθοδηγήσουν κάθε παιδί προς την εκπλήρωση της ουράνιας δυνατότητος

αυτών των παιδιών. Η αδελφή Μιχαελίν Γκράσλι, πρώην γενική πρόεδρος της Προκαταρκτικής, είπε:

«Χρειάζεται να ανακαλύψουμε ποια είναι στην πραγματικότητα τα παιδιά μας. Χρειάζεται να γνωρίζουμε τι τα ενδιαφέρει, τι τα ανησυχεί και τι θα έκαναν εάν τα πιο εξωπραγματικά όνειρά τους πραγματοποιούνταν. Σχεδόν πάντοτε, τα πιο εξωπραγματικά όνειρά τους είναι υπέροχα. Μπορούμε να επιτρέψουμε στα παιδιά να είναι ο εαυτός τους και να μην αναμένουμε από αυτά να είναι αναπαραγωγές των γονέων τους. Δώστε τους ποικίλες εμπειρίες, ούτως ώστε να μπορούν να ανακαλύψουν τι τα ενδιαφέρει και κατόπιν παροτρύνετε αυτά τα ενδιαφέροντα και ταλέντα – ακόμη κι αν δεν είναι ίδια με τα δικά σας» (“Teaching Our Children,” *Ensign*, Απρ. 1994, 62).

- Γιατί είναι σημαντικό οι γονείς να καταλάβουν τα ατομικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του καθενός εκ των παιδιών τους;
- Ποια ζημία μπορεί να επέλθει όταν οι γονείς εξαναγκάζουν τα παιδιά τους σε δραστηριότητες ή εμπειρίες που είναι ανακόλουθες προς τα ατομικά ταλέντα και ενδιαφέροντα των παιδιών;
- Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς προκειμένου να γαλουχήσουν τα ταλέντα και τις ικανότητες του καθενός εκ των παιδιών τους;

Για να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν αυτήν την αρχή, ζητήστε τους να καταγράψουν μερικούς τρόπους με τους οποίους τα παιδιά στην ίδια οικογένεια ενδεχομένως να διαφέρουν το ένα από το άλλο και από τους γονείς τους. Κάνοντάς το, οι συμμετέχοντες θα μπορούσαν να αναφερθούν στις εμπειρίες τους ως γονείς ή τις εμπειρίες τους με τους δικούς τους γονείς και αδέρφια. Γράψτε τις ιδέες τους στον πίνακα. Κατόπιν συζητήστε συγκεκριμένα ταλέντα ή χαρακτηριστικά στον κατάλογο. Αναφερθείτε σε συγκεκριμένα ταλέντα ή χαρακτηριστικά κάνοντας ερωτήσεις, όπως οι ακόλουθες:

- Τι θα μπορούσαν να κάνουν οι γονείς προκειμένου να προτρέψουν ένα παιδί να συνεχίσει να αναπτύσσει αυτό το ταλέντο;
- Εάν ένα παιδί έχει αυτό το χαρακτηριστικό, τι θα μπορούσαν να κάνουν οι γονείς για να το διδάξουν να είναι στοργικό και καλοσυνάτο;
- Με ποιους τρόπους θα μπορούσε ένα παιδί με αυτό το ταλέντο να συνεισφέρει στην οικογενειακή βραδιά;

Τονίστε ότι οι γονείς που καταλαβαίνουν τις ικανότητες και τα χαρακτηριστικά κάθε παιδιού μπορούν καλύτερα να πειθαρχούν τα παιδιά τους. Βάλτε έναν συμμετέχοντα να διαβάσει την ακόλουθη συμβουλή που εδόθη από τον Πρεσβύτερο Τζέιμς Φάουστ, ενώ υπηρετούσε στην Αλαρτία των Δώδεκα Αποστόλων (σελίδα 49 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Μία από τις πιο έντονες δυσκολίες των γονέων είναι να πειθαρχούν καταλλήλως τα παιδιά. Η ανατροφή των παιδιών είναι τόσο ατομικιστική. Κάθε παιδί είναι διαφορετικό και μοναδικό. Αυτό που πιάνει με ένα, μπορεί να μην πιάνει με το άλλο. Δεν γνωρίζω ποιος είναι τόσο σοφός, ώστε να πει ποια μορφή πειθαρχίας είναι πολύ σκληρή ή τι είναι πολύ επιεικές, παρά από τους γονείς του ίδιου του παιδιού, οι οποίοι το αγαπούν πολύ. Είναι ζήτημα διορατικότητας κατόπιν προσευχής για τους γονείς. Βεβαίως η επικρατέστερη και χρήσιμη αρχή είναι ότι η πειθαρχία των παιδιών πρέπει να παρακινείται περισσότερο από την αγάπη παρά την τιμωρία» (στο *Conference Report*, Οκτ. 1990, 41 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1990, 34).

- Ποιες εμπειρίες σας έχουν βοηθήσει να καταλάβετε ότι η πειθαρχία πρέπει να επιβάλλεται σύμφωνα με τις ανάγκες και τις συνθήκες ζωής του κάθε παιδιού;

Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα σε μία στοργική σχέση με τους γονείς τους.

Τονίστε ότι ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα που μπορούν να κάνουν οι γονείς είναι να παρέχουν μία ατμόσφαιρα αγάπης, φιλίας και ευτυχίας στο σπίτι τους. Μιλήστε για τις ακόλουθες δηλώσεις:

Ενώ υπηρετούσε στην Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων, ο Πρεσβύτερος Γκόρντον Χίνκλι είπε: «Πόσο τυχερό, πόσο ευλογημένο είναι το παιδί που αισθάνεται τη στοργή των γονέων του. Αυτή η ζεστασιά, αυτή η αγάπη θα αποδώσουν γλυκές καρπούς στα χρόνια που έπονται» (στο Conference Report, Οκτ. 1978, 25 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1978, 18).

Ο Πρεσβύτερος Μάρλιν Τζένσεν των Εβδομήκοντα είπε: «Όπως τόσα πολλά από αυτά που αξίζουν στην ζωή, οι ανάγκες μας για φιλία ανταποκρίνονται καλύτερα στο σπιτικό. Εάν τα παιδιά σας αισθάνονται φιλία εντός της οικογένειας, μεταξύ τους και με τους γονείς, δεν θα είναι σε απόγνωση για αποδοχή εκτός οικογένειας» (στο Conference Report, Απρ. 1999, 81 ή *Ensign*, Μάιος 1999, 64).

- Τι ενθυμείσθε από την παιδική σας ηλικία που σας βοήθησε να αισθανέστε ότι σας αγαπούν; Με ποιους τρόπους σας έχουν επηρεάσει αυτά τα συναισθήματα αγάπης σε όλη την ζωή σας;
- Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς στο σπιτικό τους προκειμένου να βοηθήσουν τα παιδιά τους να γνωρίζουν ότι τα αγαπούν;

Τονίστε ότι, καθώς οι γονείς πασχίζουν να έχουν μία στοργική σχέση με τα παιδιά τους, η καλή επικοινωνία είναι ουσιώδης. Ο Πρεσβύτερος Ράσελ Μπάλαρντ συνεβούλευσε: «Τίποτε δεν είναι σημαντικότερο στην σχέση ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας από την ανοικτή, έντιμη επικοινωνία. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τους γονείς που προσπαθούν να διδάξουν αρχές και πρότυπα του ευαγγελίου στα παιδιά τους. Η ικανότητα να συμβουλευόμαστε τους νέους μας –και ίσως κατά τρόπον πιο σημαντικό, να ενωτιζόμαστε πραγματικά τις ανησυχίες τους– είναι το θεμέλιο επί του οποίου οικοδομούνται επιτυχείς σχέσεις. Συχνά αυτό που βλέπουμε στα μάτια και αυτό που αισθανόμαστε στην καρδιά θα εκφρασθεί πολύ περισσότερο από αυτό που ακούμε ή λέμε» (στο Conference Report, Απρ. 1999, 114 ή *Ensign*, Μάιος 1999, 86-87).

- Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς για να επικοινωνούν σωστά με τα παιδιά τους; (Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν αυτές στον ακόλουθο κατάλογο.)
  - α. Να είστε ακαταπρόλητος ακροατής. Κατά την κρίση σας, επαναλάβετε αυτό που καταλαβαίνετε από αυτό που λένε τα παιδιά. Αυτό θα τους δείξει ότι πραγματικά ενωτίζεστε και θα σας βοηθήσει να είστε σίγουρος ότι καταλαβαίνετε.
  - β. Αφιερώστε χρόνο να μιλάτε και να ενωτίζεστε τα παιδιά ακόμη κι αν είναι πολύ μικρά – ακόμη προτού να είναι σε θέση να μιλούν.
  - γ. Να ενδιαφέρεσθε για τις ιδέες τους.
  - δ. Να ανοίγετε συζητήσεις κατά την διάρκεια των γευμάτων.
  - ε. Να αφιερώνετε χρόνο μιλώντας τους κατ' ιδίαν.

Για να τονίστε ότι οι γονείς θα πρέπει να αφιερώνουν χρόνο μόνοι τους με καθένα από τα παιδιά τους, μιλήστε για την ακόλουθη συμβουλή από τον Πρεσβύτερο

Ρόμπερτ Χείλς της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων: «Να αφιερώνετε χρόνο κατ' ιδίαν με τα παιδιά [σας], επιτρέποντάς τους να επιλέξουν την δραστηριότητα και το θέμα της συζητήσεως. Αποκλείστε καθετί που σας αποσπά την προσοχή» (στο Conference Report, Απρ. 1999, 41 ή *Ensign*, Μάιος 1999, 33).

Για περισσότερες ιδέες περί αρχών καλής επικοινωνίας, βλέπε σελίδες 24-26 στο μάθημα 5.

Η κακοποίηση ανηλίκου αποτελεί αδίκημα προς τον Θεό.

Διαβάστε το Κατά Ματθαίον 18:6 με τους συμμετέχοντες. Εξηγήστε ότι οι γονείς δεν θα πρέπει ποτέ να κακοποιούν τα παιδιά τους με οποιονδήποτε τρόπον.

- Ποιες είναι μερικές μορφές κακοποίησης ανηλίκου; (Σκεφθείτε να καταγράψετε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στον πίνακα. Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν αυτές στον ακόλουθο κατάλογο.)
  - α. Σφοδρός θυμός
  - β. Ωρυγές
  - γ. Απειλές
  - δ. Σωματική επίθεση
  - ε. Οιαδήποτε σεξουαλική επαφή ή απρεπές άγγιγμα
  - στ. Υποτιμητικά σχόλια
  - ζ. Άρνηση στοργής
  - η. Έκθεση σε ακατάλληλες ταινίες, αστεία, γλώσσα, περιοδικά ή υλικό στο Διαδίκτυο
  - θ. Καταχρηστική έκθεση στα στοιχεία της φύσεως
  - ι. Παραμέληση, συμπεριλαμβανομένης της ελλείψεως ιατρικής φροντίδος και ανεπαρκούς επιβλέψεως ή πειθαρχίας
- Με ποιους τρόπους αυτές οι ενέργειες βλάπτουν τα παιδιά;

Αφού συζητήσετε αυτήν την ερώτηση, εξηγήστε ότι μερικές φορές οι ενήλικοι, οι οποίοι κακοποιήθηκαν κατά την διάρκεια της παιδικής ηλικίας τους, φέρονται στα παιδιά με τους ίδιους αρνητικούς τρόπους, χωρίς να συνειδητοποιούν πόσο επιβλαβής είναι αυτή η συμπεριφορά. Μερικές φορές ενδεχομένως να νοιώθουν ανίκανοι να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους από μόνοι τους. Τονίστε ότι οι άνθρωποι που έχουν υπάρξει βάνουσοι, μπορούν να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους καθώς επιζητούν ταπεινώς τη βοήθεια και καθοδήγηση του Κυρίου.

Όσοι θέλουν βοήθεια για να καταλάβουν και να αλλάξουν τη βάνουση συμπεριφορά τους, μπορούν να αποταθούν στον επίσκοπό τους. Εκείνος θα είναι σε θέση να τους συμβουλευσει. Θα μπορούσε, επίσης, να συστήσει κοινωνικές υπηρεσίες Αγίων των Τελευταίων Ημερών που παρέχουν βοήθεια, η οποία είναι σύμφωνη με τα πρότυπα της Εκκλησίας.

Διαβάστε το Διδαχή και Διαθήκες 121:41-44 με τους συμμετέχοντες.

- Με ποιους τρόπους έχει σχέση αυτή η περικοπή με τον τρόπο που οι γονείς πειθαρχούν τα παιδιά τους;

Ενώ υπηρετούσε ως Πρώτος Σύμβουλος στην Πρώτη Προεδρία, ο Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι δίδαξε:

«Τα παιδιά δεν χρειάζονται ξυλοκόπημα. Χρειάζονται αγάπη και ενθάρρυνση. Χρειάζονται έναν πατέρα στον οποίο μπορούν να στρέφονται με σεβασμό παρά με φόβο. Υπεράνω όλων, χρειάζονται παράδειγμα...

»Η έκκλησή μου... είναι μία έκκληση να σώσουμε τα παιδιά. Πάρα πολλά από αυτά βαδίζουν με πόνο και φόβο, στην μοναξιά και την απόγνωση. Τα παιδιά χρειάζονται το φως του ηλίου. Χρειάζονται ευτυχία. Χρειάζονται αγάπη και γαλούχηση. Χρειάζονται καλοσύνη, αναψυχή και στοργή. Κάθε σπιτικό, ασχέτως των εξόδων του σπιτιού, μπορεί να παρέχει ένα περιβάλλον αγάπης, το οποίο θα είναι ένα περιβάλλον σωτηρίας» (στο Conference Report, Οκτ. 1994, 74-75 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1994, 54).

Ο Πρόεδρος Μπρίγκαμ Γιανγκ, ο δεύτερος Πρόεδρος της Εκκλησίας, δίδαξε:

«Αναθρέψτε τα παιδιά σας με αγάπη και φόβο Κυρίου· μελετήστε τις ψυχικές διαθέσεις και την ιδιοσυγκρασία τους και ασχοληθείτε με αυτά αναλόγως, μη επιτρέποντας ποτέ στον εαυτό σας να τα διορθώνετε εν βρασιμώ ψυχικής ορμής· διδάξτε τα να σας αγαπούν παρά να σας φοβούνται» (*Discourses of Brigham Young*, επιλεγθέντα υπό John A. Widtsoe, [1954], 207).

Τα παιδιά φέρουν μεγάλη χαρά στην ζωή των γονέων τους.

Τονίστε ότι είναι σημαντικό οι γονείς να θυμούνται τις ιερές και επίσημες ευθύνες τους, αλλά είναι εξίσου σημαντικό να αντικατοπτρίζουν τη χαρά που φέρουν τα παιδιά τους στην ζωή τους. Ενώ υπηρετούσε στην Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων, ο Πρεσβύτερος Τζέιμς Φάουστ παρατήρησε ότι «ενώ ολίγες ανθρώπινες δυσκολίες είναι μεγαλύτερες από εκείνη του να είμαστε καλοί γονείς, ολίγες ευκαιρίες προσφέρουν μεγαλύτερες δυνατότητες για χαρά» (στο Conference Report, Οκτ. 1990, 40 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1990, 32. Βλέπε, επίσης, σελίδα 48 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*).

Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες που έχουν αναλάβει την ανάθεση να μιλήσουν εν συντομία σχετικώς με την χαρά που φέρουν τα παιδιά στην ζωή τους (βλέπε «Προετοιμασία», στοιχείο 4). Όπως επιτρέπει ο χρόνος, σκεφθείτε να πείτε τα συναισθήματά σας αναφορικώς προς την χαρά που έχουν φέρει τα παιδιά στην ζωή σας.

Συμπέρασμα

Τονίστε ότι τα παιδιά είναι δώρο από τον Επουράνιο Πατέρα μας. Όπως είπε ο Ψαλμωδός: «Κληρονομία παρά του Κυρίου είναι τα τέκνα» (Ψαλμοί 127:3). Όταν οι επίγειοι γονείς καλωσορίζουν τα τέκνα του Επουράνιου Πατέρα στο σπιτικό τους, αναλαμβάνουν την ευθύνη να τα αγαπούν, να τα περιβάλλουν με στοργή, να τα διδάσκουν και να τα καθοδηγήσουν προς την αιώνια ζωή.

Ανατρέξτε στις σελίδες 35-38 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Ανεκτίμητα παιδιά, ένα δώρο από τον Θεό», από τον Πρόεδρο Τόμας Μόνσον. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να φέρουν τους οδηγούς μελέτης τους στην τάξη για το επόμενο μάθημα.

Επιπρόσθετο υλικό πηγών

Δηλώσεις για να επιληφθείτε των αναγκών όσων δεν είναι σε παραδοσιακές οικογενειακές καταστάσεις.

Για να επιληφθείτε των συνθηκών των συμμετεχόντων, οι οποίοι δεν είναι σε παραδοσιακές οικογενειακές καταστάσεις, διαβάστε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες δηλώσεις:

Ο Πρεσβύτερος Μπόιντ Πάκερ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων εξήγησε: «Οι ψυχές που δεν έχουν την δυνατότητα για την ευλογία του γάμου και της γονικής ιδιότητας εκ φύσεως ή εκ συνθηκών ή που με τρόπο αθώο πρέπει να δρουν μόνες τους προκειμένου να ανατρέφουν τα παιδιά και να εργάζονται για να τα υποστηρίξουν, δεν θα τους αποστερηθεί στην αιωνιότητα οιαδήποτε ευλογία – υπό την προϋπόθεση ότι τηρούν τις εντολές. Όπως υποσχέθηκε ο Πρόεδρος Λορέντζο Σνόου [ο 5^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας]: ‘Αυτό είναι σίγουρο και θετικό’» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 30 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 23).

Ο Πρόεδρος Χάρολντ Λη, ο 11^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, είπε: «[Οι γυναίκες] που έχουν αποστερηθεί τις ευλογίες της ιδιότητας της συζύγου ή της μητρότητας σε αυτήν την ζωή – που λένε στην καρδιά τους: αν θα μπορούσα να είχα κάνει, θα είχα κάνει ή θα έδινα εάν είχα, αλλά δεν μπορώ επειδή δεν έχω– ο Κύριος θα σας ευλογήσει σαν να το είχατε κάνει και ο μελλοντικός κόσμος θα ανταποδώσει για αυτές που επιθυμούν στην καρδιά τους τα χρηστά, τα οποία δεν ήταν σε θέση να κάνουν χωρίς να έχουν διαπράξει κάποιο δικό τους σφάλμα» (“Maintain Your Place As a Woman,” *Ensign*, Φεβρ. 1972, 56).

Ο Πρεσβύτερος Τζιν Κουκ των Εβδομήκοντα εξήγησε: «Μερικές φορές μία οικογένεια έχει μόνον ένα γονέα εξαιτίας θανάτου ή διαζυγίου. Μερικές φορές μόνον ένας γονέας είναι μέλος της Εκκλησίας. Μερικές φορές ένας είναι λιγότερο ενεργό μέλος από τον άλλον. Μολαταύτα, ένας πνευματικώς παρακινημένος γονέας μπορεί να αναθρέψει επιτυχώς μία οικογένεια στον Κύριο. Ορισμένοι από τους καλύτερους άνδρες και γυναίκες που έχω γνωρίσει, προέρχονται από τέτοιες οικογένειες. Είθε ο Κύριος να ευλογεί πάντοτε αυτές τις καλές μητέρες και τους καλούς πατέρες που ενδεχομένως να σκέπτονται ότι πρέπει να το κάνουν ‘από μόνοι τους’, αλλά στην πραγματικότητα αναθρέφουν τα παιδιά τους υπό τις οδηγίες του Κυρίου» (*Raising Up a Family to the Lord* [1993], xv).

*Μέρος 1^ο: Οι ρόλοι των πατέρων***Σκοπός**

Να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να καταλάβουν πώς οι πατέρες εκπληρώνουν τους ιερούς ρόλους τους και πώς οι πατέρες και οι μητέρες μπορούν να βοηθούν ο ένας τον άλλο ως ισάξιοι σύντροφοι.

Προετοιμασία

1. Σκεφθείτε τρόπους με τους οποίους μπορείτε να εφαρμόσετε τις αρχές, στο υπό του τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο).
2. Συλλογισθείτε τις διδαχές και τις αρχές που σκιαγραφούνται στις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή. Καθ' όλη την εβδομάδα, σκεφθείτε τρόπους για να διδάξετε αυτές τις διδαχές και αρχές. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε τι θα πρέπει να τονίσετε για να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
3. Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες να φέρουν στην τάξη τα αντίτυπά τους από το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*.

**Προτεινόμενη
ανάπτυξη του
μαθήματος**

Οι πατέρες και οι μητέρες θα πρέπει να εργάζονται μαζί προκειμένου να παρέχουν σε καθένα από τα παιδιά τους μία ασπίδα πίστεως.

Γράψτε *Ασπίδα πίστεως* στον πίνακα. Διαβάστε το Διδαχή και Διαθήκες 27:15, 17 με τους συμμετέχοντες.

- Με ποιους τρόπους η πίστη είναι σαν μία ασπίδα;

Διαβάστε την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Μπόιντ Πάκερ, Αναπληρωματικό Πρόεδρο της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να ενωτισθούν προσεκτικά για να καταλάβουν γιατί τα παιδιά χρειάζεται να λάβουν «την ασπίδα της πίστεως» στο σπιτικό.

«Το σχέδιο του Πατέρα μας απαιτεί ώστε, σαν την γενεά της ίδιας της ζωής, η ασπίδα της πίστεως να γίνεται και να εφαρμόζεται στην οικογένεια. Δύο ασπίδες δεν μπορούν να είναι ακριβώς παρόμοιες. Η καθεμία πρέπει να κατασκευάζεται σύμφωνα με ατομικές προδιαγραφές.

»Το σχέδιο που κατηρτίσθη από τον Πατέρα προορίζει ώστε ο άνδρας και η γυναίκα, οι σύζυγοι, εργαζόμενοι μαζί, να εφοδιάζουν κάθε παιδί ατομικώς μία ασπίδα πίστεως που έγινε για να δένει τόσο γερά, ούτως ώστε να μην μπορεί ούτε να αφαιρεθεί ούτε να διαπεραστεί από αυτά τα φλογερά βέλη.

»Απαιτεί την σταθερή δύναμη ενός πατέρα για να σφυρηλατεί το μεταλλικό της μέρος και τα τρυφερά χέρια μίας μητέρας να την στιλβώνει και να την δοκιμάζει. Μερικές φορές ένας γονέας απομένει για να το κάνει μόνος του. Είναι δύσκολο, αλλά μπορεί να γίνει.

»Στην Εκκλησία μπορούμε να διδάξουμε σχετικώς με το υλικό από το οποίο γίνεται μία ασπίδα της πίστεως: ευλάβεια, θάρρος, αγνότητα, μετάνοια, συγχώρηση, συμπόνια. Στην Εκκλησία μπορούμε να μάθουμε πώς να τις συγκεντρώνουμε και να τις ταιριάζουμε μαζί. Όμως η πραγματική κατασκευή και η εφαρμογή της ασπίδος της πίστεως ανήκει στον οικογενειακό κύκλο. Ειδικώς, μπορεί να χαλαρώσει και να αποσπασθεί σε μία κρίση» (στο Conference Report, Απρ. 1995, 8 ή *Ensign*, Μάιος 1995, 8).

- Τι διδάσκει αυτή η δήλωση σχετικώς με τους ρόλους των πατέρων και μητέρων;

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να ανατρέξουν στο «Η οικογένεια: Μία επίσημη διακήρυξη προς όλο τον κόσμο» στην σελίδα iv στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος* (βλέπε επίσης σελίδα viii σε αυτό το εγχειρίδιο). Διαβάστε μαζί τους τις ακόλουθες αρχές από την έβδομη παράγραφο της διακηρύξεως:

«Βάσει του θεϊκού σχεδίου, οι πατέρες οφείλουν να ηγούνται των οικογενειών με αγάπη και αρετή, έχουν δε την ευθύνη να παρέχουν τα αναγκαία για τη ζωή και την προστασία των οικογενειών τους. Οι μητέρες έχουν την πρωταρχική ευθύνη της ανατροφής των παιδιών. Στις ιερές αυτές υποχρεώσεις, οι δύο σύζυγοι είναι υποχρεωμένοι να βοηθούν εξίσου ο ένας τον άλλο, ως γονείς. Αναπηρία, θάνατος ή άλλες περιστάσεις ίσως δημιουργήσουν την ανάγκη εφαρμογής των κανόνων αυτών από τον έναν μόνο γονέα».

Εξηγήστε ότι αυτό το μάθημα και το μάθημα II αναφέρονται σχετικώς με τους ρόλους των πατέρων και μητέρων. Μολονότι το ένα μάθημα επικεντρώνεται στους ρόλους του πατέρα και το άλλο στους ρόλους της μητέρας, τα δύο μαθήματα ισχύουν τόσο για τους πατέρες όσο και για τις μητέρες που «είναι υποχρεωμένοι να βοηθούν εξίσου ο ένας τον άλλο, ως γονείς». Τα μαθήματα είναι επίσης χρήσιμα για γονείς που είναι μόνοι τους, οι οποίοι κάνουν όσα μπορούν, με την βοήθεια του Κυρίου, για να εκπληρώσουν και τους δύο ρόλους.

Οι πατέρες πρέπει να προεδρεύουν με αγάπη και αρετή.

Παραπέμψτε τους συμμετέχοντες στην ακόλουθη δήλωση στην διακήρυξη επί της οικογενείας: «Βάσει του θεϊκού σχεδίου, οι πατέρες οφείλουν να ηγούνται των οικογενειών με αγάπη και αρετή». Εξηγήστε ότι η λέξη *προεδρεύει* σημαίνει να ηγείται και να καθοδηγεί και να αναλαμβάνει την ευθύνη για την ευημερία της οικογενείας.

Τονίστε ότι, καθώς ένας άνδρας εκπληρώνει την ευθύνη του να προεδρεύει στο σπιτικό, εργάζεται σε σύμπραξη με την σύζυγό του. Ο Πρόεδρος Χάουαρντ Χάντερ, ο 14^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας συνεβούλευσε: «Ένας άνδρας, ο οποίος φέρει την ιεροσύνη, αποδέχεται την σύζυγό του ως σύντροφο στην ηγεσία του σπιτικού και της οικογενείας εν πλήρει γνώσει και πλήρει συμμετοχή σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν αυτά.

...Βάσει θεϊκού διορισμού, η ευθύνη της προεδρίας στο σπιτικό έγκειται στον φέροντα την ιεροσύνη (βλέπε Μωυσή 4:22). Ο Κύριος προόριζε ώστε η σύζυγος να είναι μία βοηθός όμοια με τον άνδρα (*όμοια* σημαίνει ισάξια) – δηλαδή, μία σύντροφο ισάξια και απαραίτητη εν πλήρει συμπράξει. Η προεδρία με χρηστότητα καθιστά αναγκαία μία από κοινού ευθύνη μεταξύ των συζύγων· μαζί ενεργείτε με γνώση και συμμετοχή σε όλα τα οικογενειακά θέματα. Όταν ένας άνδρας ενεργεί ανεξαρτήτως ή αδιαφορώντας για τα συναισθήματα και τις συμβουλές της συζύγου του στην διακυβέρνηση της οικογενείας είναι σαν να ασκεί άνομη κυριαρχία» (στο Conference Report, Οκτ. 1994, 68 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1994, 50-51).

Ο Πρόεδρος Σπένσερ Κίμπαλ, ο 12^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, δίδαξε ότι οι πατέρες «πρέπει να προεδρεύουν όπως προεδρεύει ο Ιησούς Χριστός επί της εκκλησίας του – με αγάπη, με υπηρετήση, με τρυφερότητα και με παράδειγμα» (στο Conference Report, Απρ. 1976, 68 ή *Ensign*, Μάιος 1976, 45).

- Γιατί είναι σημαντικό οι πατέρες να προεδρεύουν με αγάπη και χρηστότητα;

Ενώ υπηρετούσε ως Πρώτος Σύμβουλος στην Πρώτη Προεδρία, ο Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι διεκήρυξε προς τους πατέρες: «Δική σας είναι η βασική και αναπόδραστη ευθύνη να ίστασθε ως κεφαλή της οικογενείας. Αυτό δεν συνεπιφέρει οιονδήποτε υπαινιγμό για δικτατορία ή άνομη κυριαρχία. Συνεπιφέρει μία προσταγή ώστε οι πατέρες να παρέχουν για τις ανάγκες της οικογενείας τους. Αυτές οι ανάγκες είναι κάτι περισσότερο από φαγητό, ένδυση και στέγη. Αυτές οι ανάγκες περιλαμβάνουν έντιμη καθοδήγηση και διδασκαλία, με παράδειγμα καθώς επίσης με δίδαγμα, των βασικών αρχών τιμότητας, ακεραιότητας, υπηρετήσεως, σεβασμού για τα δικαιώματα των άλλων και κατανόηση ότι όλοι είμαστε υπόλογοι για όσα κάνουμε σε αυτήν την ζωή, όχι μόνον ο ένας προς τον άλλον, αλλά επίσης στον Θεό των ουρανών, ο οποίος είναι ο Αιώνιος Πατέρας μας» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 78-79 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 60).

Ο Πρόεδρος Χάουαρντ Χάντερ, είπε: «Σας παροτρύνουμε, αδελφοί, να θυμάστε ότι η ιεροσύνη είναι απλώς μία έντιμη εξουσία. Κερδίστε τον σεβασμό και την εμπιστοσύνη των παιδιών σας μέσω της στοργικής σχέσεώς σας μαζί τους» (στο Conference Report, Οκτ. 1994, 69 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1994, 51).

Για να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να καταλάβουν τι πρέπει να κάνουν οι πατέρες για να μεταδώσουν πνευματική ηγεσία στα παιδιά τους, βάλτε τους να ανατρέξουν στις σελίδες 41-42 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Διαβάστε και συζητήστε με τους συμμετέχοντες την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Έζρα Ταφτ Μπένσον, 13^ο Πρόεδρο της Εκκλησίας:

«Με αγάπη στην καρδιά μου για τους πατέρες του Ισραήλ, επιτρέπατέ μου να προτείνω δέκα συγκεκριμένους τρόπους με τους οποίους οι πατέρες μπορούν να μεταδώσουν πνευματική ηγεσία στα παιδιά τους:

- »1. Δίδετε πατρικές ευλογίες στα παιδιά σας. Βαπτίστε και επικυρώστε τα παιδιά σας. Χειροτονήστε τους υιούς σας στην ιεροσύνη. Αυτά θα αποτελέσουν σημαντικά πνευματικά γεγονότα στην ζωή των παιδιών σας.
- »2. Διευθύνετε προσωπικώς οικογενειακές προσευχές, καθημερινό διάβασμα των γραφών και εβδομαδιαίες οικογενειακές βραδιές. Η προσωπική σας συμμετοχή θα δείξει στα παιδιά σας πόσο σημαντικές στην πραγματικότητα είναι αυτές οι δραστηριότητες.
- »3. Όποτε είναι δυνατόν, να παρευρίσκεστε στις συγκεντρώσεις της Εκκλησίας μαζί ως οικογένεια. Η οικογενειακή λατρεία υπό την ηγεσία σας είναι ουσιώδης για την πνευματική ευημερία των παιδιών σας.
- »4. Πηγαίνετε βόλτες μαζί με τις θυγατέρες σας και σε εξόδους με τους υιούς σας. Ως οικογένεια, πηγαίνετε σε κατασκηνώσεις και πικνίκ, σε αθλητικά παιχνίδια και συναυλίες, σε σχολικά προγράμματα και ούτω καθ' εξής. Το να είναι εκεί ο μπαμπάς κάνει όλη την διαφορά.
- »5. Καθιερώστε παραδόσεις οικογενειακών διακοπών, ταξιδίων και εξόδων. Τα παιδιά σας δεν θα ξεχάσουν ποτέ αυτές τις αναμνήσεις.

»6. Να έχετε τακτικές, κατ' ιδίαν επισκέψεις με τα παιδιά σας. Αφήστε τα να μιλήσουν σχετικώς με το τι θα ήθελαν. Διδάξτε τα αρχές του ευαγγελίου. Διδάξτε τα αληθινές αξίες. Πείτε τους ότι τα αγαπάτε. Ο προσωπικός χρόνος με τα παιδιά σας τους λέει πού θέτει ο μπαμπάς τις προτεραιότητές του.

»7. Διδάξτε τα παιδιά σας να εργάζονται και δείξτε τους την αξία του να εργάζονται προς έναν άξιο στόχο. Η καθιέρωση ιεραποστολικού ταμείου και ταμείου για εκπαίδευση για τα παιδιά σας, τους δείχνει τι θεωρεί ο μπαμπάς ότι είναι σημαντικό.

»8. Ενθαρρύνετε την καλή μουσική, την τέχνη και τα έντυπα στο σπιτικό σας. Τα σπιτικά που έχουν ένα πνεύμα εκλεπτύνσεως και ομορφιάς θα ευλογήσουν την ζωή των παιδιών σας για πάντα.

»9. Όπως καθορίζουν οι αποστάσεις, να παρευρίσκεστε τακτικώς στον ναό με την σύζυγό σας. Τα παιδιά σας θα καταλαβαίνουν τότε καλύτερα την σημασία του γάμου στο ναό, των όρκων του ναού και της παντοτινής οικογενειακής μονάδος.

»10. Επιτρέψατε στα παιδιά σας να δουν τη χαρά και την ικανοποίηση στην υπηρεσία στην Εκκλησία. Αυτό μπορεί να τους μεταδοθεί, ούτως ώστε και αυτά να θέλουν να υπηρετούν στην Εκκλησία και να αγαπούν την βασιλεία» (στο Conference Report, Οκτ. 1987, 62-63 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1987, 50-51).

Οι πατέρες πρέπει να παρέχουν στην οικογένειά τους τα αναγκαία της ζωής και προστασία.

Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες ότι η διακήρυξη επί της οικογενείας δηλώνει ότι οι πατέρες «έχουν την ευθύνη να παρέχουν τα αναγκαία για την ζωή... των οικογενειών τους».

- Ποια είναι μερικά εγκόσμια αναγκαία της ζωής; (Οι απαντήσεις μπορούν να περιλαμβάνουν το φαγητό, τα χρήματα, την ένδυση και τη στέγη.) Με ποιους τρόπους πρέπει να παρέχουν οι πατέρες αυτά τα αναγκαία;

Ο Πρόεδρος Χάουαρντ Χάντερ είπε: «Εσείς, οι οποίοι φέρετε την ιεροσύνη, έχετε την ευθύνη, εκτός κι αν είστε ανάπηροι, να παρέχετε υποστήριξη, σε ό,τι αφορά τα εγκόσμια, στην σύζυγο και τα παιδιά σας. Κανείς άνδρας δεν μπορεί να μετατοπίσει το φορτίο της ευθύνης σε κάποιον άλλον ούτε καν στην σύζυγό του. Ο Κύριος έχει προστάξει ώστε οι γυναίκες και τα παιδιά να έχουν αξίωση στον σύζυγο και πατέρα τους για την συντήρησή τους (βλέπε Δ&Δ 83, Προς Τιμόθεον Α' 5:8). ...Σας παροτρύνουμε να κάνετε το μέγιστο δυνατόν για να επιτρέψετε στην σύζυγό σας να παραμείνει στο σπίτι, να φροντίζει τα παιδιά, ενώ εσείς παρέχετε στην οικογένεια τα βέλτιστα που μπορείτε» (στο Conference Report, Οκτ. 1994, 69 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1994, 51).

- Ποια είναι μερικά πνευματικά αναγκαία της ζωής; (Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν την μαρτυρία, την αγάπη, την καθημερινή προσευχή και την μελέτη των γραφών, την διδασκαλία των γραφών και τις διατάξεις της ιεροσύνης.) Τι μπορούν να κάνουν οι πατέρες προκειμένου να παρέχουν αυτά τα αναγκαία;
- Πώς μπορούν μία σύζυγος και τα παιδιά να υποστηρίξουν τις προσπάθειες του συζύγου και πατέρα τους να παρέχει τα αναγκαία για αυτούς;

Παραπέμψτε τους συμμετέχοντες στην ακόλουθη συμβουλή στην διακήρυξη επί της οικογενείας: «Οι πατέρες... έχουν τη ευθύνη να παρέχουν... προστασία των οικογενειών τους».

- Από τι χρειάζεται να προστατεύονται οι οικογένειες;
- Με ποιους τρόπους μπορούν οι σύζυγοι και πατέρες να παρέχουν προστασία στην οικογένειά τους;

Ο Πρόεδρος Χάουαρντ Χάντερ είπε:

«Ένας ενάρετος πατέρας προστατεύει τα παιδιά του με τον χρόνο και την παρουσία του στις κοινωνικές, εκπαιδευτικές και πνευματικές δραστηριότητες και ευθύνες...

»Ένας άνδρας, ο οποίος φέρει την ιεροσύνη, οδηγεί την οικογένειά του σε συμμετοχή στην Εκκλησία, ούτως ώστε να γνωρίζουν το ευαγγέλιο και να είναι υπό την προστασία των διαθηκών και διατάξεων. Εάν πρόκειται να απολαύσετε τις ευλογίες του Κυρίου, πρέπει να θέσετε το δικό σας σπίτι σε τάξη. Μαζί με την σύζυγό σας, εσείς προσδιορίζετε το πνευματικό κλίμα του σπιτιού σας. Η πρώτη σας υποχρέωση είναι να θέσετε την δική σας πνευματική ζωή σε τάξη μέσω τακτικής μελέτης των γραφών και καθημερινής προσευχής. Να προσπαείτε και να τιμάτε την ιεροσύνη σας και τις διαθήκες του ναού· προτρέψτε την οικογένειά σας να κάνει το ίδιο» (στο Conference Report, Οκτ. 1994, 69 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1994, 51).

- Ποια είναι μερικά παραδείγματα πατέρων που έχετε δει να εκπληρώνουν τις ιερές τους ευθύνες;

Σημείωση: Εάν διδάσκετε αυτό το μάθημα από μόνο του και δεν σχεδιάζετε να διδάξετε το μάθημα 11, σκεφθείτε να συζητήσετε την ακόλουθη δήλωση από την διακήρυξη επί της οικογενείας: «Στις ιερές αυτές υποχρεώσεις [τους], οι δύο σύζυγοι είναι υποχρεωμένοι να βοηθούν εξίσου ο ένας τον άλλο, ως γονείς». Το μάθημα 11 περιλαμβάνει βοήθεια για να συζητήσετε αυτήν την αλήθεια (βλέπε σελίδες 56-57).

Συμπέρασμα

Όπως παροτρύνεστε από το Πνεύμα, καταθέστε μαρτυρία για τις αλήθειες που συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Ανατρέξτε στις σελίδες 39-42 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ίδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Προς τους πατέρες στον Ισραήλ», από τον Πρόεδρο Έζρα Ταφτ Μπένσον. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες να φέρουν τους οδηγούς μελέτης τους στην τάξη για το επόμενο μάθημα.

ΟΙ ΙΕΡΟΙ ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΜΗΤΕΡΩΝ

ΜΑΘΗΜΑ

11

Μέρος 2^ο: Οι ρόλοι των μητέρων

Σκοπός

Να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να καταλάβουν πώς οι μητέρες εκπληρώνουν τους ιερούς ρόλους τους και πώς οι μητέρες και οι πατέρες μπορούν να βοηθούν ο ένας τον άλλον ως ισάξιοι σύντροφοι.

Προετοιμασία

1. Επανεξετάστε τις αρχές υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο). Αναζητήστε τρόπους να εφαρμόσετε αυτές τις αρχές στην προετοιμασία σας να διδάξετε.
2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή, οι οποίες σκιαγραφούν τις διδαχές και τις αρχές στο μάθημα. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, συλλογισθείτε αυτές τις διδαχές και αρχές καθ' όλη την εβδομάδα, επιζητώντας την καθοδήγηση του Πνεύματος για να αποφασίσετε τι πρέπει να τονίσετε προκειμένου να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
3. Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες να φέρουν στην τάξη τα αντίτυπά τους από το *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*.

Προτεινόμενη ανάπτυξη του μαθήματος

Οι μητέρες συμμετέχουν στο έργο του Θεού.

Ως εισαγωγή σε αυτό το μάθημα, διαβάστε με τους συμμετέχοντες το ακόλουθο απόσπασμα από μία ομιλία από τον Πρεσβύτερο Τζέφρυ Χόλαντ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων (σελίδα 44 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Μία νεαρά μητέρα μου έγραψε προσφάτως ότι η ανησυχία της εξεφράζετο σε τρία μέτωπα. Το ένα ήταν ότι όποτε άκουγε ομιλίες επί της μητρότητας των Αγίων των Τελευταίων Ημερών ανησυχούσε, επειδή αισθανόταν ότι δεν ήταν ισάξια ή κάπως δεν επρόκειτο να είναι ισάξια στο έργο. Δεύτερον, αισθανόταν ότι ο κόσμος ανέμενε από εκείνη να διδάξει τα παιδιά της διάβασμα, γράψιμο, εσωτερική διακόσμηση, Λατινικά, λογισμούς και το Διαδίκτυο – όλα προτού μπορέσει το μωρό να πει κάτι τρομερώς συνηθισμένο, σαν ‘αγκού, αγκού’. Τρίτον, αισθανόταν συχνά ότι οι άνθρωποι της φέρονταν με συγκατάβαση, σχεδόν πάντοτε χωρίς λόγο, επειδή οι συμβουλές που έπαιρνε ή ακόμη και οι φιλοφρονήσεις που δεχόταν, φαινόταν ότι δεν αντικατόπτριζαν τίποτε από την διανοητική «επένδυση», την πνευματική και συναισθηματική προσπάθεια, της μακράς νύκτας, της μακράς ημέρας, απαιτήσεις που φθάνουν τα όρια, οι οποίες μερικές φορές χρειάζονται στην προσπάθεια και την θέληση να είναι η μητέρα που ο Θεός ελπίζει ότι θα είναι.

»Αλλά ένα πράγμα, είπε, την κάνει να συνεχίζει: ‘Σε καλές και κακές στιγμές και μέσα από τα δάκρυα όλης της καταστάσεως, γνωρίζω βαθέως μέσα μου ότι κάνω το έργο του Θεού. Γνωρίζω ότι στην μητρότητά μου είμαι σε μία αιώνια σύμπραξη με Εκείνον.

Είμαι βαθέως συγκινημένη που ο Θεός ευρίσκει τον απώτερο σκοπό και νόημά Του στο να είναι γονέας, ακόμη κι αν μερικά εκ των τέκνων Του Τον κάνουν να κλαίει’.

»Είναι αυτή η συνειδητοποίηση’, λέει, ‘που προσπαθώ να ενθυμούμαι σχετικώς με αυτές τις αναπόφευκτα δύσκολες ημέρες, όταν όλα αυτά μπορούν να σε κατακλύζουν. Ίσως είναι ακριβώς η ανικανότητα και η ανησυχία μας που μάς κάνει να Τον προσεγγίζουμε και να βελτιώνουμε την ικανότητά Του να προσεγγίσει Εκείνος με την σειρά του εμάς. Ίσως Εκείνος ελπίζει κρυφά ότι *θα* αδημονούμε’, είπε εκείνη, ‘και *θα* παρακαλέσουμε για την βοήθειά Του. Τότε, πιστεύω, Εκείνος μπορεί να διδάξει αυτά τα παιδιά απευθείας, μέσω ημών, αλλά με καμία προσφερόμενη αντίσταση. Μου αρέσει αυτή η ιδέα’, ολοκληρώνει εκείνη. ‘Μου δίδει ελπίδα. Εάν είμαι σωστή ενώπιον του Πατέρα μου στους Ουρανούς, ίσως η καθοδήγησή Του προς τα τέκνα μας μπορεί να είναι ανεμπόδιστη. Ίσως τότε μπορεί να είναι το έργο *Του* και η δόξα *Του* κατά μία πολύ κυριολεκτική έννοια’» (στο Conference Report, Απρ. 1997, 47 ή *Ensign*, Μάιος 1997, 36).

Προσκαλέστε όσους διδάσκετε να πουν τα συναισθήματά τους σχετικώς με το πώς οι μητέρες συμμετέχουν στο έργο του Θεού.

Οι μητέρες έχουν την πρωταρχική ευθύνη της ανατροφής των παιδιών.

Βάλτε τους συμμετέχοντες να γυρίσουν στην σελίδα iv στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παραπέμψτε τους στην ακόλουθη δήλωση στην έβδομη παράγραφο της διακήρυξης επί της οικογενείας: «Οι μητέρες έχουν την πρωταρχική ευθύνη της ανατροφής των παιδιών».

- Με ποιους τρόπους οι μητέρες γαλουχούν τα παιδιά τους; (Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να πουν για εμπειρίες, οι οποίες δείχνουν την επιρροή των μητέρων για καλό. Κατόπιν μιλήστε για τις ακόλουθες δηλώσεις.)

Ο Πρεσβύτερος Ρίτσαρντ Σκοτ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων είπε: «Ως μητέρα καθοδηγούμενη από τον Κύριο, ενσταλάζετε τα γνωρίσματα χαρακτήρα στα παιδιά σας από τις αρχές αληθείας μέσω προσεκτικής διδασκαλίας και άξιου παραδείγματος. Διαποτίζετε τα γνωρίσματα της εντιμότητας, της πίστεως στον Θεό, του καθήκοντος, του σεβασμού για τους άλλους, της καλοσύνης, της αυτοπεποιθήσεως και της επιθυμίας να συνεισφέρετε, να μαθαίνετε και να δίδετε στο νου και την καρδιά των έμπιστων παιδιών σας. Κανένας βρεφονηπιακός σταθμός δεν μπορεί να το κάνει αυτό. Είναι το δικό σας ιερό δικαίωμα και προνόμιο» (στο Conference Report, Οκτ. 1996, 102 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1996, 74).

Ο Πρόεδρος Μπόιντ Πάκερ, Αναπληρωματικός Πρόεδρος της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων, παρατήρησε: «Καμία διδασκαλία δεν είναι ισάξια, που προσφέρει περισσότερη ικανοποίηση πνευματικής, ή περισσότερο ανυψωτική από εκείνη μίας μητέρας η οποία διδάσκει τα παιδιά της» (“Teach the Children,” *Ensign*, Φεβρ. 2000, 16).

Για να πείτε περισσότερες ιδέες σχετικώς με το πώς οι μητέρες μπορούν να γαλουχούν τα παιδιά τους, βάλτε τους συμμετέχοντες να γυρίσουν στις σελίδες 45-47 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Ζητήστε τους να αναζητήσουν τις δέκα προτάσεις του Προέδρου Έζρα Ταφτ Μπένσον για το τι μπορούν να κάνουν οι μητέρες ώστε να περνούν τον χρόνο εποικοδομητικά με τα παιδιά τους. Καθώς οι συμμετέχοντες ευρίσκουν αυτές τις προτάσεις, καταγράψτε τις στον πίνακα, όπως υποδεικνύεται κατωτέρω. Συζητήστε τα οφέλη από το να ακολουθούν καθεμία από τις προτάσεις.

1. Να είστε εκεί σε αποφασιστικά σημεία της ζωής τους.	6. Να είστε μαζί κατά την διάρκεια των γευμάτων.
2. Να είστε αληθινή φίλη.	7. Να διαβάσετε τις γραφές καθημερινώς.
3. Να διαβάζετε στα παιδιά σας.	8. Να κάνετε πράγματα ως οικογένεια.
4. Να προσεύχεστε με τα παιδιά σας.	9. Να διδάσκετε τα παιδιά σας.
5. Να έχετε εβδομαδιαίες οικογενειακές βραδιές.	10. Να αγαπάτε αληθινά τα παιδιά σας.

Τονίστε ότι οι προφήτες των τελευταίων ημερών έχουν δώσει έμφαση στην σημασία του να παραμένουν οι μητέρες στο σπίτι με τα παιδιά τους παρά να εισέρχονται στον χώρο εργασίας. Μιλήστε για την ακόλουθη δήλωση από τον Πρόεδρο Γκόρντον Χίνκλι, τον 15º Πρόεδρο της Εκκλησίας:

«Υπάρχουν μερικές γυναίκες (στην πραγματικότητα έχουν γίνει πάρα πολλές), οι οποίες πρέπει να εργάζονται προκειμένου να παρέχουν τα αναγκαία για την οικογένειά τους. Προς εσάς λέγω, κάνετε το καλύτερο που μπορείτε. Ελπίζω ότι, εάν απασχολείστε πλήρως, το κάνετε για να διασφαλίσετε πως καλύπτονται βασικές ανάγκες και όχι απλώς για να ικανοποιήσετε ένα γούστο για ένα εξεζητημένο σπίτι, πολυτελή αυτοκίνητα και άλλες πολυτέλειες. Η σπουδαιότερη δουλειά που θα κάνει ποτέ οποιαδήποτε μητέρα θα είναι στην γαλούχηση, διδασκαλία, ανύψωση, ενθάρρυνση και ανατροφή των παιδιών της με χρηστότητα και αλήθεια. Ουδεμία άλλη μπορεί να πάρει επαρκώς τη θέση της» (στο Conference Report, Οκτ. 1996, 93 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1996, 69).

- Ποιες θυσίες ίσως χρειάζεται να κάνουν οι οικογένειες προκειμένου να ακολουθήσουν αυτήν την συμβουλή;

Καθώς ολοκληρώνετε αυτό το τμήμα του μαθήματος, να μιλήσετε για μία ή αμφότερες εκ των ακόλουθων δηλώσεων:

Ενώ υπηρετούσε ως Πρώτος Σύμβουλος στην Πρώτη Προεδρία, ο Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι είπε: «Υπενθυμίζω στις μητέρες παντού την ιερότητα της κλήσεώς σας. Ουδεμία άλλη μπορεί να πάρει επαρκώς τη θέση σας. Ουδεμία ευθύνη είναι σπουδαιότερη, ουδεμία υποχρέωση είναι περισσότερο δεσμευτική από το να ανατρέφετε με αγάπη, ειρήνη και ακεραιότητα αυτά που έχετε φέρει στον κόσμο» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 79 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 60).

Μιλώντας προς τις μητέρες, ο Πρεσβύτερος Τζέφρυ Χόλαντ είπε: «Δική σας είναι η μεγάλη παράδοση της Εύας, της μητέρας όλης της ανθρώπινης οικογενείας, το άτομο που κατάλαβε ότι εκείνη και ο Αδάμ *έπρεπε* να πέσουν για να 'μπορέσουν να υπάρξουν οι άνθρωποι [άνδρες και γυναίκες]' [Νεφί Β' 2:25] και για να υπάρξει αγαλλίαση. Δική σας είναι η μεγάλη παράδοση της Σάρας, της Ρεβέκκας και της Ραχήλ, χωρίς τις οποίες δεν θα μπορούσαν να υπάρχουν αυτές οι θαυμάσιες πατριαρχικές υποσχέσεις στον Αβραάμ, τον Ισαάκ και τον Ιακώβ, οι οποίες μας ευλογούν όλους. Δική σας είναι η μεγάλη παράδοση της Λαίδος και της Ευνίκης [βλέπε Προς Τιμόθεον Β' 1:5] και των μητέρων των 2.000 εφήβων πολεμιστών. Δική σας είναι η μεγάλη παράδοση της

Μαρίας, εκλεκτής και προ-διορισμένης προτού υπάρξει τούτος ο κόσμος, να συλλάβει, να κροφορήσει και να γεννήσει τον Υιό του Ιδίου του Θεού. Σας ευχαριστούμε όλες εσάς, συμπεριλαμβανομένων των δικών μας μητέρων και σας λέμε ότι δεν υπάρχει τίποτε σημαντικότερο σε τούτον τον κόσμο από την συμμετοχή σας τόσο άμεσα στο έργο και την δόξα του Θεού, στην πραγματοποίηση της θνητότητας και επιγείου ζωής των θυγατέρων και υιών Του, ούτως ώστε τούτη η αθανασία και η αιωνία ζωή να μπορούν να έλθουν σε αυτήν την σελέστια επικράτεια στα ύψη» (στο Conference Report, Απρ. 1997, 48 ή *Ensign*, Μάιος 1997, 36. Βλέπε, επίσης, σελίδες 44-45 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*).

Οι δύο σύζυγοι πρέπει να βοηθούν εξίσου ο ένας τον άλλον, ως γονείς.

Σημείωση: Εάν διδάσκετε αυτό το μάθημα από μόνο του και δεν έχετε διδάξει το μάθημα 10, σκεφθείτε να αρχίσετε αυτό το τμήμα του μαθήματος με την δήλωση υπό του Προέδρου Μπόνιτ Πάκερ, στην σελίδα 49 αυτού του εγχειριδίου.

Παραπέμψτε τους συμμετέχοντες στην ακόλουθη δήλωση στην διακήρυξη επί της οικογενείας: «Στις ιερές αυτές υποχρεώσεις [τους], οι δύο σύζυγοι είναι υποχρεωμένοι να βοηθούν εξίσου ο ένας τον άλλο, ως γονείς».

- Τι σημαίνει για τους συζύγους να είναι ισάξιοι στις ιερές υποχρεώσεις τους;
Τονίστε ότι οι σύζυγοι που εργάζονται μαζί ως ισάξιοι, είναι ενωμένοι στις προσπάθειές τους. Θα υποστηρίξει ο ένας τον άλλον και θα έλκεται από τα δυνατά σημεία και τα ταλέντα του άλλου. Κάθε παντρεμένο ζεύγος μπορεί να λάβει την καθοδήγηση του Κυρίου στο να αποφασίσει πώς να υποστηρίξει ο ένας τον άλλον στις υποχρεώσεις τους. Μπορούν να πάρουν αποφάσεις βασιζόμενοι επί των θεϊκά αποκεκαλυμμένων αρχών και των μοναδικών δυνατών σημείων και ικανοτήτων κάθε συντρόφου.
- Τι μπορεί να κάνει ένας σύζυγος για να υποστηρίξει την σύζυγό του στις υποχρεώσεις της να γαλουχεί τα παιδιά;
- Τι μπορεί να κάνει μία σύζυγος για να υποστηρίξει τον σύζυγό της στις υποχρεώσεις του να προεδρεύει και να παρέχει τα προς το ζην;
- Ποια παραδείγματα συζύγων έχετε δει που να υποστηρίζουν αποτελεσματικώς ο ένας τον άλλον στην φροντίδα και διδασκαλία των παιδιών τους;

Συμπέρασμα

Διαβάστε το Διδαχή και Διαθήκες 64:33-34 με τους συμμετέχοντες.

- Πώς αυτή η γραφή σχετίζεται με τις υποχρεώσεις της πατρότητας και της μητρότητας;
Τονίστε ότι οι μητέρες και οι πατέρες όντως «θέτ[ουν] το θεμέλιο ενός μεγάλου έργου». Το καθημερινό έργο της ανατροφής των παιδιών μπορεί να φαίνεται μερικές φορές μικρό και ασήμαντο, αλλά «από μικρά πράγματα δημιουργείται εκείνο που είναι μεγάλο». Καθώς οι πατέρες και οι μητέρες εργάζονται μαζί για να εκπληρώσουν τις ιερές υποχρεώσεις τους, η οικογένειά τους θα λάβει μεγάλες ευλογίες από τον Κύριο.

Όπως παροτρύνεστε από το Πνεύμα, εκφράστε την πεποίθησή σας για τις αλήθειες που συζητήθηκαν κατά την διάρκεια του μαθήματος.

Ανατρέξτε στις σελίδες 43-47 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας τα άρθρα «Διότι είναι μητέρα» από τον Πρεσβύτερο Τζέφρυ Χόλαντ και το «Προς τις μητέρες στη Σιών», από τον Πρόεδρο Έζρα Ταφτ Μπένσον. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

Σκοπός

Να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να καταλάβουν ότι οι γονείς είναι υπεύθυνοι να διδάσκουν τα παιδιά τους μέσω παραδείγματος και οδηγιών και να επιζητούν θεϊκή έμπνευση σε όλες τις προσπάθειές τους για διδασκαλία.

Προετοιμασία

1. Καθώς προετοιμάζεστε να διδάξετε, αναζητήστε τρόπους να ακολουθήσετε τις αρχές υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο).
2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή. Αυτές οι επικεφαλίδες δίδουν μία γενική επισκόπηση των διδαχών και των αρχών στο μάθημα. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, σκεφθείτε τρόπους για να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν αυτές τις διδαχές και αρχές. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε τι θα πρέπει να τονίσετε για να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.

**Προτεινόμενη
ανάπτυξη του
μαθήματος**

Οι γονείς είναι υπεύθυνοι να διδάσκουν τα παιδιά τους.

Μιλήστε για την ακόλουθη δήλωση που εξιστόρησε ο Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι, ο 15^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας:

«Όχι πολύ καιρό αφότου παντρευτήκαμε, οικοδομήσαμε το πρώτο μας σπίτι. Είχαμε πολύ λίγα χρήματα. Το μεγαλύτερο μέρος από την εργασία το έκανα μόνος μου. ...Η διαμόρφωση του ανοικτού χώρου ήταν εντελώς δική μου ευθύνη. Το πρώτο εκ των πολλών δένδρων που εφύτευσα ήταν μία γλυκοχαρουπιά χωρίς άκανθες. ...Ήταν ένα πολύ μικρό δένδρο, ίσως τρία τέταρτα της ίντσας σε διάμετρο. Ήταν τόσο λυγερή που μπορούσα να τη λυγίσω με άνεση προς οποιαδήποτε κατεύθυνση. Έδωσα λίγη προσοχή σε αυτό καθώς περνούσαν τα χρόνια.

»Τότε, μία χειμερινή ημέρα, όταν το δένδρο ήταν χωρίς φύλλα, έτυχε να το κοιτάξω από το παράθυρο. Παρατήρησα ότι έγερνε προς τα δυτικά, παραμορφωμένο και χωρίς ισορροπία. Ούτε καν μπορούσα να το πιστέψω. Πήγα έξω και στυλώθηκα σε αυτό, σαν να το ωθούσα ευθυτενώς. Αλλά ο κορμός ήταν τώρα σχεδόν ένα πόδι σε διάμετρο. Η δύναμή μου ήταν σχεδόν τίποτε ενάντια σε αυτό...

»Όταν φυτεύθηκε στην αρχή, ένα κομμάτι σπάγκο θα το κρατούσε στην θέση του ενάντια στις δυνάμεις του ανέμου. Θα μπορούσα και έπρεπε να είχα βάλει αυτόν τον σπάγκο με τόση λίγη προσπάθεια. Αλλά δεν το έκανα και εκείνο λύγισε στις δυνάμεις που ήλθαν εναντίον του» (*Teachings of Gordon B. Hinckley* [1997], 419-20).

- Πώς ισχύει η εμπειρία του Προέδρου Χίνκλι στην ευθύνη των γονέων να διδάσκουν τα παιδιά; (Καθώς οι συμμετέχοντες συζητούν αυτήν την ερώτηση, διαβάστε το Παροιμίες 22:6 μαζί τους.)

Αναφερόμενος στην εμπειρία του με το δένδρο, ο Πρόεδρος Χίνκλι είπε: «Έχω δει κάτι παρόμοιο, πολλές φορές, σε παιδιά των οποίων την ζωή έχω παρατηρήσει. Οι γονείς, οι οποίοι τα έφεραν στον κόσμο, φαίνεται ότι σχεδόν έχουν απεκδυθεί τις ευθύνες τους. Τα αποτελέσματα είναι τραγικά. Μερικές απλές άγκυρες θα τους είχαν δώσει την ισχύ να αντέξουν τις δυνάμεις που έχουν διαμορφώσει την ζωή τους» (*Teachings of Gordon B. Hinckley*, 420).

Εξηγήστε ότι ο Κύριος έχει δώσει στους γονείς ένα ιερό καθήκον να διδάσκουν τα παιδιά τους. Αυτή η ευθύνη δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με ελαφρότητα ή να αφήνεται σε άλλους. Ο Πρεσβύτερος Ράσελ Μπάλαρντ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων τόνισε:

«Δεν μπορούμε και δεν πρέπει να επιτρέψουμε στο σχολείο, στην κοινότητα, στην τηλεόραση ή ακόμη και στις οργανώσεις της Εκκλησίας να καθιερώσουν τις αξίες των παιδιών μας. Ο Κύριος έχει θέσει αυτό το καθήκον στις μητέρες και τους πατέρες. Είναι ένα καθήκον από το οποίο δεν μπορούμε να δραπέτεύσουμε και το οποίο δεν μπορεί να ανατεθεί σε άλλον. Άλλοι μπορούν να βοηθούν, αλλά οι γονείς παραμένουν υπόλογοι. Επομένως, πρέπει να περιφρουρούμε την ιερότητα του σπιτικού μας, επειδή εκεί αναπτύσσονται τα παιδιά τις αξίες, την συμπεριφορά και τις συνήθειές τους για την καθημερινή ζωή» (στο *Conference Report*, Απρ. 1991, 106 ή *Ensign*, Μάιος 1991, 79-80).

- Γιατί είναι απαραίτητο για τους γονείς να διδάσκουν τα παιδιά τους παρά να αφήνουν αυτήν την ευθύνη σε άλλους; Ποιοι είναι οι κίνδυνοι όταν οι γονείς αποτυγχάνουν να εκπληρώνουν αυτήν την ευθύνη;
- Με ποιους τρόπους μπορούν τα μέλη της ευρύτερης οικογενείας, όπως παππούδες, θείες και θείοι, να υποστηρίξουν τις προσπάθειες των γονέων να διδάσκουν τα παιδιά;

Οι γονείς μπορούν να λάβουν έμπνευση στην διδασκαλία των παιδιών τους.

Βάλτε τους συμμετέχοντες να ανατρέξουν στο Διδαχή και Διαθήκες 42:14. Εξηγήστε ότι αυτό το εδάφιο περιέχει ένα σημαντικό «κλειδί» για τους γονείς καθώς διδάσκουν τα παιδιά τους. Κατόπιν διαβάστε το εδάφιο με τους συμμετέχοντες.

- Ποιο «κλειδί» ευρίσκεται σε αυτό το εδάφιο; (Πρέπει να διδάσκουμε με το Πνεύμα.) Τι σημαίνει να διδάσκουμε με το Πνεύμα;

Διαβάστε το Νεφί Β΄ 32:5 και 33:1 με τους συμμετέχοντες. Τονίστε ότι το Πνεύμα ή Άγιο Πνεύμα μπορεί να μας βοηθήσει να γνωρίζουμε τι πρέπει να κάνουμε και να πούμε. Όταν οι γονείς διδάσκουν σύμφωνα με τις προτροπές του Αγίου Πνεύματος, το Άγιο Πνεύμα θα μεταφέρει το μήνυμα στην καρδιά των παιδιών τους.

Πείτε την ακόλουθη συμβουλή από τον Πρόεδρο Γκόρντον Χίνκλι:

«Εσείς γονείς, να αγαπάτε τα παιδιά σας. Να τα περιβάλλετε με στοργή. Είναι τόσο πολύτιμα. Είναι τόσο πολύ, πολύ σημαντικά. Είναι το μέλλον. Χρειάζεστε περισσότερο από την δική σας σοφία για την ανατροφή τους. Χρειάζεστε την βοήθεια του Κυρίου. Προσευχηθείτε για αυτήν την βοήθεια και ακολουθήστε την έμπνευση που λαμβάνετε» (στο *Conference Report*, Οκτ. 1995, 120 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1995, 89).

- Γιατί οι γονείς χρειάζονται έμπνευση στις προσπάθειές τους να διδάσκουν τα παιδιά τους; Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς προκειμένου να προσκαλέσουν την επιρροή του Αγίου Πνεύματος καθώς διδάσκουν τα παιδιά τους;

Πείτε την ακόλουθη ιστορία που αφηγήθηκε ο Πρεσβύτερος Φ. Ενζιο Μπούσε των Εβδομήκοντα:

«Μία ημέρα, όταν οι συνθήκες κατέστησαν αναγκαίο για μένα να είμαι στο σπίτι, σε μία ασυνήθιστη ώρα, είδα αυτοπροσώπως από ένα άλλο δωμάτιο πώς ο ενδεκάχρονος γιος μας, που μόλις είχε επιστρέψει από το σχολείο, απηύθυνε άσχημα λόγια προς την μικρότερη αδελφή του. Υπήρξαν λόγια που με προσέβαλαν – λόγια που ποτέ δεν είχα σκεφθεί ότι ο γιος μας θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει. Η πρώτη φυσική μου αντίδραση στον θυμό μου ήταν να σηκωθώ και να τον κυνηγήσω. Ευτυχώς, έπρεπε να περπατήσω κατά μήκος του δωματίου και να ανοίξω μία πόρτα προτού να μπορέσω να τον φθάσω και θυμάμαι σε αυτά τα λίγα δευτερόλεπτα ότι προσευχήθηκα ένθερμα στον Επουράνιο Πατέρα μου προκειμένου να με βοηθήσει να χειρισθώ την κατάσταση. Γαλήνη με κατέβαλε. Δεν ήμουν πλέον θυμωμένος.

»Ο γιος μας, όντας κατάπληκτος που με είδε σπίτι, πλημμύρισε από φόβο, όταν τον πλησίασα. Προς έκπληξή μου, άκουσα τον εαυτό μου να λέει: ‘Καλωσόρισες σπίτι, γιε μου!’ και άπλωσα το χέρι μου ως χαιρετισμό. Και κατόπιν, με έναν επίσημο τρόπο, τον προσκάλεσα να καθίσει κοντά σε μένα, στο σαλόνι για μία προσωπική συνομιλία. Άκουσα τον εαυτό μου να εκφράζει αγάπη προς εκείνον. Μίλησα μαζί του σχετικώς με την μάχη που ο κάθε ένας από εμάς πρέπει να δίδει κάθε ημέρα με τον εαυτό του.

»Καθώς εξέφραζα την πεποίθησή μου σε εκείνον, ξέσπασε σε δάκρυα, ομολογώντας την αναξιοτήτά του και αποδοκιμάζοντας τον εαυτό του υπερμέτρως. Τώρα ήταν ο ρόλος μου να θέσω την παράβασή του στην κατάλληλη προοπτική και να τον παρηγορήσω. Ένα υπέροχο πνεύμα μας κατέβαλε και καταλήξαμε να κλαίμε μαζί, αγκαλιάζοντας ο ένας τον άλλο με αγάπη και τελικώς με χαρά. Αυτό που θα μπορούσε να ήταν μία καταστρεπτική αντιπαράθεση μεταξύ πατέρα και υιού, έγινε, μέσω βοήθειας από τις άνωθεν δυνάμεις, μία από τις πιο όμορφες εμπειρίες της σχέσεώς μας, την οποία δεν έχουμε ποτέ ξεχάσει» (στο Conference Report, Απρ. 1982, 98-99 ή *Ensign*, Μάιος 1982, 70).

- Ποιο θα μπορούσε να ήταν το αποτέλεσμα, εάν αυτός ο πατέρας είχε ακολουθήσει την παρόρμησή του να ενεργήσει με θυμό;

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για εμπειρίες όταν το Άγιο Πνεύμα τους οδήγησε να διδάξουν ή να βοηθήσουν ένα παιδί με έναν συγκεκριμένο τρόπο – ίσως με έναν τρόπο που δεν είχαν σχεδιάσει στην αρχή.

- Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς προκειμένου να προετοιμαστούν να λάβουν την καθοδήγηση του Αγίου Πνεύματος; (Καθώς οι συμμετέχοντες συζητούν αυτήν την ερώτηση, προσκαλέστε τους να διαβάσουν μερικές ή όλες από τις ακόλουθες περικοπές των γραφών: Άλμα 17:2-3, Δ&Δ 11:21, 20:77, 121:45-46, 136:33.)

Οι γονείς διδάσκουν μέσω παραδείγματος και οδηγιών.

Εξηγήστε ότι οι γονείς διδάσκουν τα παιδιά τους με δύο γενικούς τρόπους: μέσω του παραδείγματός τους και μέσω των λόγων τους.

- Με ποιους τρόπους τα παραδείγματα των γονέων προσδίδουν νόημα στα λόγια τους, στην διδασκαλία των παιδιών τους;

Βάλτε τους συμμετέχοντες να διαβάσουν την ακόλουθη δήλωση που έγινε από τον Πρεσβύτερο Τζέιμς Φάουστ, ενώ υπηρετούσε στην Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων (σελίδα 49 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Όταν οι γονείς προσπαθούν να διδάξουν τα παιδιά τους να αποφύγουν τον κίνδυνο, δεν είναι απάντηση για τους γονείς να πουν στα παιδιά τους: 'Είμαστε πεπειραμένοι και σοφοί στα του κόσμου και μπορούμε να πλησιάσουμε την άκρη του κρημνού πιο κοντά από εσάς'. Η υποκρισία από πλευράς των γονέων μπορεί να καταστήσει τα παιδιά κυνικά και δύσπιστα ως προς αυτά που διδάσκονται στο σπίτι. Για παράδειγμα, όταν οι γονείς παρακολουθούν ταινίες τις οποίες απαγορεύουν στα παιδιά τους να βλέπουν, η αξιοπιστία των γονέων μειώνεται. Εάν αναμένεται από τα παιδιά να είναι έντιμα, οι γονείς πρέπει να είναι έντιμοι. Εάν αναμένεται από τα παιδιά να είναι ενάρετα, οι γονείς πρέπει να είναι ενάρετοι. Εάν αναμένετε από τα παιδιά σας να είναι αξιότιμα, πρέπει κι εσείς να είστε αξιότιμοι» (στο Conference Report, Οκτ. 1990, 41 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1990, 33-34).

- Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς για να διδάξουν τις αρχές του ευαγγελίου με παράδειγμα;

Ενώ υπηρετούσε ως Προεδρεύων επίσκοπος, ο επίσκοπος Ρόμπερτ Χέλς είπε: «Καθώς σκέπτομαι... τις σχέσεις με την δική μου οικογένεια, δεν μπορώ παρά να επιστρέψω στο παράδειγμα που έλαβα από τους δικούς μου γονείς» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 8 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 8). Οι ακόλουθες αναπολήσεις δείχνουν πώς έμαθε από τους γονείς του ο επίσκοπος Χέλς:

«Ο πατέρας μου μού έμαθε σεβασμό για την ιεροσύνη. Ενώ υπηρετούσα στην Ααρωνική Ιεροσύνη, διενείμαμε τη μετάληψη χρησιμοποιώντας δίσκους από ανοξιδωτο χάλυβα, οι οποίοι, ως αποτέλεσμα του νερού που είχε εκχυθεί, ήταν συχνά θαμποί από κηλίδες σκληρού νερού. Ως φέρων την Ααρωνική Ιεροσύνη, ήμουν υπεύθυνος για την προετοιμασία της μεταλήψεως. Ο πατέρας μού ζήτησε να φέρω στο σπίτι τους δίσκους και μαζί τους καθαρίσαμε με σύρμα, μέχρις ότου κάθε δίσκος άστραφτε. Όταν διένειμα τη μετάληψη, ήξερα ότι είχαμε συμμετάσχει στο να κάνουμε την διάταξη μεταλήψεως λίγο πιο ιερά» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 8 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 8).

«Είμαι ευγνώμων για την μητέρα μου η οποία ήταν αφοσιωμένη στον σύζυγο και τα παιδιά της – μία μητέρα που δίδασκε με παράδειγμα. Είμαι ευγνώμων για την αφοσιωμένη υπηρέτησή της στην Ανακουφιστική Εταιρεία επί τριάντα και πλέον χρόνια. Σε ηλικία δεκαέξι ετών, όταν έλαβα την άδεια μου οδηγήσεως, είχα το προνόμιο να μάθω από εκείνη καθώς με έπαιρνε μαζί της, όταν βοηθούσε τον επίσκοπο να φροντίζει τους πτωχούς και τους έχοντες ανάγκη» (στο Conference Report, Απρ. 1992, 90 ή *Ensign*, Μάιος 1992, 65).

- Ποιες ευκαιρίες πρέπει να διδάσκουν οι γονείς στα παιδιά τους μέσω των λόγων τους;

Καθώς οι συμμετέχοντες συζητούν αυτήν την ερώτηση, εξηγήστε ότι η οικογενειακή προσευχή, η οικογενειακή μελέτη των γραφών και η οικογενειακή βραδιά θα συζητηθούν στο μάθημα 16. Εκτός από αυτές τις καθιερωμένες ευκαιρίες για διδασκαλία, πολλές ευκαιρίες για διδασκαλία έρχονται σε μη σχεδιασμένες στιγμές κατά την διάρκεια της καθημερινής ζωής. Αυτές οι ευκαιρίες μπορούν να είναι δυνατές στιγμές διδασκαλίας, επειδή είναι στενά συνδεδεμένες με όσα βιώνουν τα παιδιά. Επειδή τέτοιες ευκαιρίες μπορούν να έλθουν και να φύγουν γρήγορα, οι γονείς χρειάζεται να τις αναγνωρίσουν και να είναι προετοιμασμένοι να διδάξουν αρχές τις οποίες τα παιδιά τους είναι έτοιμα να μάθουν.

- Ποιες είναι μερικές μη σχεδιασμένες στιγμές διδασκαλίας που μπορούν να έχουν στο νου τους οι γονείς; (Εάν οι συμμετέχοντες δυσκολεύονται να απαντήσουν σε αυτήν

την ερώτηση, σκεφθείτε να πείτε τις ακόλουθες προτάσεις προκειμένου να προωθήσετε την συζήτηση.)

Οι γονείς μπορούν να βρουν στιγμές διδασκαλίας όταν τα παιδιά έχουν ερωτήσεις και ανησυχίες, προβλήματα συνυπάρξεως με αδέρφια ή φίλους, ευκαιρίες να πάρουν αποφάσεις ή ανησυχίες σχετικές με ιδέες που παρουσιάζουν τα μέσα ενημέρωσης. Άλλες ευκαιρίες διδασκαλίας έρχονται όταν τα παιδιά χρειάζεται να μάθουν από τα λάθη τους, όταν προσφέρουν υπηρεσία, όταν χρειάζεται να ελέγχουν τον θυμό τους ή όταν χρειάζονται βοήθεια προκειμένου να αναγνωρίσουν την επιρροή του Αγίου Πνεύματος.

- Με ποιους τρόπους μπορούν οι καθημερινές δραστηριότητες της οικογενείας, όπως η ώρα γεύματος και η ώρα για ύπνο προσφέρουν ευκαιρίες για διδασκαλία;
- Με ποιους τρόπους μπορεί ο ατομικός χρόνος με τα παιδιά να δώσει στους γονείς ευκαιρίες για διδασκαλία; Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς προκειμένου να διασφαλίσουν ότι περνούν χρόνο μόνοι τους με καθένα από τα παιδιά τους;
- Τι μπορέσατε να διδάξετε στα παιδιά κατά την διάρκεια μη σχεδιασμένων στιγμών διδασκαλίας;

Εξηγήστε ότι τα επόμενα τέσσερα μαθήματα σε αυτήν την σειρά μαθημάτων θα κάνουν λόγο για τις αρχές που οι γονείς θα πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά τους και τις ευκαιρίες που έχουν οι γονείς να διδάσκουν.

Συμπέρασμα

Τονίστε ότι, όταν οι γονείς επιζητούν οδηγίες από τον Κύριο, Εκείνος θα τους καθοδηγήσει στις προσπάθειές τους να διδάσκουν τα παιδιά τους. Οι γονείς πρέπει να είναι επιμελείς και συνεπείς στις προσπάθειές τους να διδάσκουν μέσω παραδείγματος και λόγων.

Όπως παροτρύνεστε από το Πνεύμα, καταθέστε μαρτυρία για τις αλήθειες που συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Ανατρέξτε στις σελίδες 48-53 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας τα άρθρα «Η μεγαλύτερη δυσκολία στον κόσμο—να είσαι καλός γονέας» από τον Πρεσβύτερο Τζέιμς Φάουστ και «Ένα τραπέζι που το περιβάλλει η αγάπη» από τον Πρεσβύτερο ΛεΓκραντ Κέρτις. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΜΑΘΗΜΑ
13

Μέρος 1^ο

Σκοπός Να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να αυξήσουν την επιθυμία και την ικανότητά τους να διδάσκουν τα παιδιά σχετικά με βασικές αρχές και διατάξεις του ευαγγελίου.

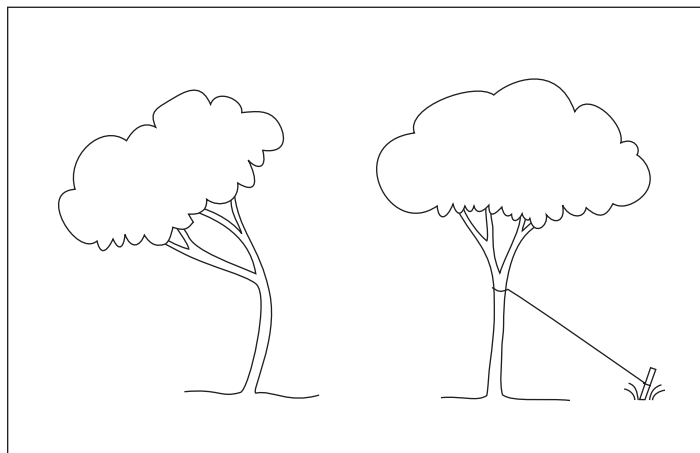
Προετοιμασία

1. Σκεφθείτε τρόπους με τους οποίους μπορείτε να εφαρμόσετε τις αρχές, στο υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο).
2. Συλλογισθείτε τις διδαχές και τις αρχές που σκιαγραφούνται στις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή. Καθ' όλη την εβδομάδα, αναζητήστε τρόπους για να διδάξετε αυτές τις διδαχές και αρχές. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε τι θα πρέπει να τονίσετε για να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.

Προτεινόμενη ανάπτυξη του μαθήματος

Οι διδασκαλίες των γονέων μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να παραμείνουν δυνατά στην πίστη.

Ζωγραφίστε τις ακόλουθες απεικονίσεις στον πίνακα:

- Τι αντιπροσωπεύουν αυτές οι δύο απεικονίσεις; Τι διδάσκουν οι απεικονίσεις σχετικά με την ανατροφή των παιδιών;

Εάν οι συμμετέχοντες δυσκολεύονται να απαντήσουν σε αυτές τις ερωτήσεις, υπενθυμίστε τους την ιστορία του Προέδρου Χίνκλι σχετικά με την φύτευση του δένδρου, από το μάθημα 12. (Εάν διδάσκετε αυτό το μάθημα μόνο του και δεν έχετε διδάξει το μάθημα 12, πείτε την ιστορία στις σελίδες 58-59, προτού συζητήσετε για τις απεικονίσεις στον πίνακα.)

Το δένδρο εξ αριστερών αντιπροσωπεύει ένα παιδί το οποίο απομακρύνεται από το ευαγγέλιο, διότι οι γονείς του δεν έχουν διδάξει και ζήσει το ευαγγέλιο στο σπίτι. Το δένδρο εκ δεξιών αντιπροσωπεύει ένα παιδί το οποίο μαθαίνει το ευαγγέλιο χάριν

των λόγων και του παραδείγματος των γονέων. Όταν δυνατοί άνεμοι φυσούν, ένα νέο δένδρο, το οποίο «καθοδηγείται» από έναν σπάγκο, θα συνεχίσει να μεγαλώνει ευθυτενώς. Ομοίως, τα παιδιά είναι πολύ πιθανόν να παραμείνουν δυνατά στην πίστη, όταν οι γονείς τους τα έχουν διδάξει απλές αρχές του ευαγγελίου.

Διαβάστε το Διδαχή και Διαθήκες 68:25-28 με τους συμμετέχοντες.

- Σύμφωνα με αυτήν την περικοπή από τις γραφές, τι απαιτεί ο Κύριος από τους γονείς να διδάξουν τα παιδιά τους; (Καταγράψτε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στον πίνακα όπως δεικνύεται κατωτέρω.)

Πίστη στον Ιησού Χριστό

Μετάνοια

Βάπτιση

Να λάβουν τη δωρεά του Αγίου Πνεύματος

Προσευχή

Να βαδίζουν σωστά ενώπιον του Κυρίου

- Γιατί είναι σημαντικό οι γονείς να διδάσκουν αυτές τις αρχές και διατάξεις στα παιδιά τους, ενόσω τα παιδιά είναι μικρά;

Ενώ υπηρετούσε ως Προεδρεύων επίσκοπος, ο επίσκοπος Ρόμπερτ Χέιλς εξήγησε: «Τα παιδιά που έχουν διδαχθεί να προσεύχονται και τα οποία προσεύχονται μαζί με τους γονείς τους όταν είναι μικρά, είναι πολύ πιθανόν να προσεύχονται όταν είναι μεγαλύτερα. Όσοι διδάσκονται όταν είναι μικροί να αγαπούν τον Θεό και πιστεύουν ότι ζει, θα συνεχίσουν πιο συχνά την πνευματική τους ανάπτυξη και θα αυξήσουν τα συναισθήματα αγάπης, καθώς ωριμάζουν» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 10 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 10).

Οι γονείς πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά τους τις πρώτες αρχές και διατάξεις του ευαγγελίου.

Χρησιμοποιήστε τις ακόλουθες ερωτήσεις προκειμένου να συζητήσετε τους τρόπους με τους οποίους οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους να εφαρμόσουν τις αρχές πίστεως και μετανοίας και να προετοιμαστούν να βαπτισθούν και να λάβουν τη δωρεά του Αγίου Πνεύματος. Καθώς οδηγείτε τη συζήτηση, παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για παραδείγματα από τη δική τους ζωή.

- Προκειμένου να ασκούμε πίστη στον Ιησού Χριστό, πρέπει να έχουμε μία ορθή κατανόηση του χαρακτήρος και των γνωρισμάτων Του. Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς προκειμένου να βοηθήσουν τα παιδιά τους να καταλάβουν τον χαρακτήρα και τα γνωρίσματα του Σωτήρος;
- Επανεξετάστε εν συντομία τις αφηγήσεις του Ιησού που θεράπευσε την θυγατέρα του Ιαείρου (Κατά Μάρκον 5:21-24, 35-43) και του Νεφί που ανταποκρίθηκε στην εντολή να πάρει τις ορειχάλκινες πλάκες (Νεφί Α΄ 3:1-7). Πώς μπορούν αυτές οι αφηγήσεις από τις γραφές να βοηθήσουν τα παιδιά να ασκούν πίστη στον Ιησού Χριστό;

- Πώς το να μιλάμε για εμπειρίες από την ζωή μας βοηθά στην ενδυνάμωση της πίστεως ενός παιδιού;

Τονίστε ότι οι γονείς χρειάζεται να αναζητήσουν ευκαιρίες να διδάσκουν τα παιδιά τους ότι η πίστη μάς βοηθά διά μέσου των προκλήσεων και δυσκολιών της ζωής. Για παράδειγμα, εάν ένα παιδί δυσκολεύεται στο σχολείο ή με έναν φίλο, οι γονείς θα μπορούσαν να διαβάσουν με το παιδί μία περικοπή από τις γραφές, να το βοηθήσουν να προσευχηθεί για καθοδήγηση και παρηγοριά και μετά να βοηθήσουν το παιδί να καταλάβει πώς παρέχει βοήθεια ο Κύριος.

- Καθώς οι γονείς πασχίζουν να διδάσκουν τα παιδιά τους σχετικώς με την μετάνοια, γιατί είναι σημαντικό για αυτούς να έχουν το νου τους για στιγμές διδασκαλίας στην καθημερινή ζωή;

Εξηγήστε ότι, όταν οι γονείς βλέπουν τα παιδιά τους να λαμβάνουν ασύνετες αποφάσεις, μπορούν να ερωτήσουν τα παιδιά πώς αισθάνονται σχετικώς με τις αποφάσεις αυτές και τι θα μπορούσαν να είχαν κάνει διαφορετικώς. Μπορούν να επιτρέψουν στα παιδιά να διορθώσουν τα λάθη και, όπως κρίνεται αναγκαίο, να εκφράσουν λύπη προς τον Κύριο και σε όσους έχουν προσβληθεί ή πληγωθεί. Οι γονείς μπορούν επίσης να βοηθήσουν τα παιδιά τους να αναγνωρίσουν την ευτυχία και τη γαλήνη που έρχεται μέσω της αληθινής μετανοίας.

- Επανεξετάστε εν συντομία τις μεταστροφές του Άλμα του νεότερου (Μωσία 27, Άλμα 36) και των Αντί-Νεφί-Λεχιτών (Άλμα 23). Πώς μπορούν αυτές οι αφηγήσεις από τις γραφές να βοηθήσουν τα παιδιά να εκτιμήσουν τις ευλογίες της μετανοίας και της συγχωρήσεως;
- Επανεξετάστε την διαθήκη του βαπτίσματος διαβάζοντας το Μωσία 18:8-10 και το Διδαχή και Διαθήκες 20:37 με τους συμμετέχοντες. Πώς μπορούν οι γονείς να βοηθήσουν τα παιδιά τους να προετοιμασθούν για να συνάψουν και να τηρούν την διαθήκη του βαπτίσματος;
- Με ποιους τρόπους μπορούν οι γονείς να βοηθήσουν τα παιδιά τους να προσδοκούν να βαπτισθούν και να λάβουν την δωρεά του Αγίου Πνεύματος;

Οι γονείς θα πρέπει «να διδάσκουν τα παιδιά τους να προσεύχονται και να βαδίζουν σωστά ενώπιον του Κυρίου».

- Γιατί το παράδειγμα των γονέων είναι ο μεγαλύτερος δάσκαλος στο να βοηθήσει τα παιδιά να κάνουν την προσευχή σταθερό μέρος της ζωής τους;
- Εκτός από το να θέτουν ένα παράδειγμα προσευχής, ποιες είναι μερικές αρχές σχετικώς με την προσευχή που μπορούν να διδάξουν οι γονείς τα παιδιά τους; (Καθώς οι συμμετέχοντες απαντούν σε αυτήν την ερώτηση, διαβάστε και συζητήστε τις ακόλουθες περικοπές και τα χωρία από τις γραφές. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για εμπειρίες που έχουν σχέση με αυτές τις διδασκαλίες.)
  - α. Ιακώβου 1:5-6 (Ο Θεός θα μας δώσει σοφία, εάν Του ζητούμε με πίστη.)
  - β. Νεφί Β' 32:9 (Θα πρέπει να προσευχόμαστε πάντοτε. Προσευχόμαστε προς τον Πατέρα στο όνομα του Ιησού Χριστού.)
  - γ. Άλμα 37:37 (Όταν συμβουλευόμαστε τον Κύριο σε όλα όσα κάνουμε, Εκείνος θα μας διευθύνει για το καλό.)
  - δ. Νεφί Γ' 18:19-21 (Όταν προσευχόμαστε προς τον Πατέρα στο όνομα του Ιησού Χριστού, θα λάβουμε αυτό που ζητάμε, εάν είναι σωστό. Θα πρέπει να προσευχόμαστε με την οικογένειά μας.)

ε. Διδαχή και Διαθήκες 112:10 (Όταν είμαστε ταπεινόφρονες, ο Κύριος θα απαντήσει στις προσευχές μας.)

Ο Πρεσβύτερος Ντάλιν Όουκς της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων μίλησε σχετικά με την σημασία του να χρησιμοποιούμε την «γλώσσα της προσευχής». Είπε ότι τα παιδιά μπορούν να μάθουν αυτήν την γλώσσα από τους γονείς τους:

«Μαθαίνουμε την μητρική μας γλώσσα απλώς με το να ακούμε όσους την μιλούν. Αυτό ισχύει επίσης για την γλώσσα με την οποία απευθυνόμαστε στον Επουράνιο Πατέρα μας. Η γλώσσα της προσευχής είναι ευκολότερη και γλυκύτερη προς μάθηση παρά οποιαδήποτε άλλη γλώσσα. Θα πρέπει να δώσουμε στα παιδιά μας το προνόμιο της μαθήσεως αυτής της γλώσσας με το να ακούν τους γονείς τους να την χρησιμοποιούν στις διάφορες προσευχές που προσφέρονται καθημερινώς στα σπίτια μας» (στο Conference Report, Απρ. 1993, 20 ή *Ensign*, Μάιος 1993, 18).

- Πώς μπορούν οι γονείς να χρησιμοποιούν την οικογενειακή προσευχή ως καιρό για να διδάσκουν τα παιδιά τους;
- Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς προκειμένου να παροτρύνουν τα παιδιά τους να προσεύχονται κατ' ιδίαν;
- Ο Κύριος έχει πει ότι οι γονείς πρέπει να διδάσκουν τα παιδιά τους να «βαδίζουν σωστά» ενώπιόν Του (Δ&Δ 68:28). Με ποιους τρόπους μπορούν οι γονείς να χρησιμοποιούν το περιβάλλον του σπιτιού και της οικογενείας προκειμένου να παροτρύνουν τα παιδιά τους να «βαδίζουν σωστά ενώπιον του Κυρίου»; (Οι απαντήσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν ότι οι γονείς μπορούν να διδάσκουν τα παιδιά τους να υπακούουν τους νόμους και τις διατάξεις του ευαγγελίου και να ίστανται ως μάρτυρες του Θεού σε όλες τις στιγμές και τα πάντα.)
- Τι μπορούν να κάνουν οι παππούδες και τα άλλα μέλη της ευρύτερης οικογενείας προκειμένου να βοηθήσουν τους γονείς να διδάξουν αρχές του ευαγγελίου στα παιδιά; Με ποιους τρόπους έχετε δει ότι το καλό παράδειγμα των μελών της ευρύτερης οικογενείας μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά;

Συμπέρασμα

Τονίστε ότι ο Θεός έχει δώσει στους γονείς την ευθύνη να διδάσκουν στα παιδιά τους αρχές χρηστότητας. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να προσπαθήσουν να ζουν τις αρχές που διδάχθηκαν σε αυτό το μάθημα και να προσδιορίσουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να διδάξουν καλύτερα αυτές τις αρχές στα παιδιά.

Όπως παροτρύνεστε από το Πνεύμα, εκφράστε την πεποίθησή σας για τις αλήθειες που συζητήθηκαν κατά την διάρκεια του μαθήματος.

Ανατρέξτε στις σελίδες 54-57 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Ενδυναμώνοντας οικογένειες: Το ιερό καθήκον μας» από τον Πρεσβύτερο Ρόμπερτ Χέιλς. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΜΑΘΗΜΑ

14

Μέρος 2^ο

Σκοπός	Να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να αυξήσουν την επιθυμία και την ικανότητά τους να διδάσκουν στα παιδιά συμπόνια και υπηρέτηση, εντιμότητα και σεβασμό για την παρουσία των άλλων, την χαρά της έντιμης εργασίας και ηθική καθαρότητα.
Προετοιμασία	<ol style="list-style-type: none"> 1. Επανεξετάστε τις αρχές υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο). Επιζητήστε τρόπους να εφαρμόσετε αυτές τις αρχές στην προετοιμασία σας να διδάξετε. 2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή, οι οποίες σκιαγραφούν τις διδαχές και τις αρχές στο μάθημα. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, συλλογισθείτε αυτές τις διδαχές και αρχές καθ' όλη την εβδομάδα, επιζητώντας την καθοδήγηση του Πνεύματος για να αποφασίσετε τι πρέπει να τονίσετε προκειμένου να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων. Εάν είναι απαραίτητο, αφιερώστε δύο διδακτικές ώρες για να διδάξετε αυτές τις αρχές. 3. Αν το ακόλουθο υλικό είναι διαθέσιμο, επανεξετάστε το και φέρτε το στην τάξη:<ol style="list-style-type: none"> α. <i>Για την ενδυνάμωση των νέων</i> (34285). β. <i>A Parent's Guide [Οδηγός γονέως]</i> (31125).

Προτεινόμενη ανάπτυξη του μαθήματος

Οι γονείς δείχνουν αγάπη για τα παιδιά τους όταν τα διδάσκουν.

Πείτε την ακόλουθη εμπειρία που αφηγήθηκε ο Πρεσβύτερος Λόρεν Νταν των Εβδομήκοντα:

«Ενώ μεγαλώναμε σε μία μικρή κοινότητα, ο πατέρας μου αντελήφθη την ανάγκη για τον αδελφό μου και εμένα να μάθουμε την αρχή της εργασίας. Ως αποτέλεσμα, μας έβαλε να εργασθούμε σε ένα μικρό αγρόκτημα στην άκρη της κωμοπόλεως, εκεί όπου είχε ανατραφεί. Διηύθυνε την τοπική εφημερίδα κι επομένως δεν μπορούσε να περνά πολύ χρόνο με εμάς, εκτός νωρίς το πρωί και το βράδυ. Αυτό ήταν κάποια ευθύνη για δύο μικρούς εφήβους και μερικές φορές κάναμε λάθη.

»Το μικρό αγρόκτημά μας ήταν περιτριγυρισμένο από άλλα αγροκτήματα και ένας από τους αγρότες πήγε να δει τον πατέρα μου μία ημέρα για να του πει αυτά που εκείνος νόμιζε πως εμείς κάναμε λάθος. Ο πατέρας μου τον άκουσε προσεκτικά και κατόπιν είπε: «Τζιμ, δεν καταλαβαίνεις. Βλέπεις, μεγαλώνω αγόρια και όχι αγελάδες». Μετά τον θάνατο του πατέρα μου, ο Τζιμ μας είπε την ιστορία του. Πόσο ευγνώμων ήμουν για έναν πατέρα ο οποίος απεφάσισε να μεγαλώσει παιδιά και όχι αγελάδες. Παρά τα λάθη, μάθαμε να εργαζόμαστε σε αυτό το αγρόκτημα και υποθέτω ότι, αν και δεν το είπαν με τόσα πολλά λόγια, εμείς πάντοτε γνωρίζαμε πως ήμασταν πιο σημαντικοί για την μητέρα και τον πατέρα από τις αγελάδες ή ανεξαιρέτως από οτιδήποτε άλλο» (στο Conference Report, Οκτ. 1974, 12 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1974, 11).

- Τι σας εντυπωσιάζει σχετικώς με αυτήν την ιστορία;

Τονίστε ότι ο Πρεσβύτερος Νταν και ο αδελφός του πάντοτε γνώριζαν ότι οι γονείς τους τους αγαπούσαν. Ένας τρόπος με τον οποίο οι γονείς δείχνουν αγάπη για τα παιδιά τους είναι να αφιερώνουν χρόνο να τα βοηθούν να μαθαίνουν και να εφαρμόζουν αρχές του ευαγγελίου. Αυτό το μάθημα κάνει λόγο για το πώς να διδάξετε στα παιδιά πέντε βασικές αρχές που αφορούν τη ζωή σύμφωνα με το ευαγγέλιο: συμπόνια και υπηρετήση, εντιμότητα, σεβασμό για την παρουσία των άλλων, χαρά της έντιμης εργασίας και ηθική καθαρότητα.

Οι γονείς πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά συμπόνια και υπηρετήση.

Εξηγήστε ότι καθ' όλη την διακονία Του, ο Σωτήρας δίδαξε την σημασία της αγάπης και της υπηρετήσεως προς τους άλλους. Δίδαξε αυτήν την αρχή με λόγια και παράδειγμα.

- Πώς επωφελούνται τα παιδιά τα οποία έχουν μάθει από τους γονείς τους να αγαπούν και να υπηρετούν άλλους; (Εκτός από το να ζητήσετε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, μιλήστε για τα ακόλουθα παραδείγματα.)

Ο Πρόεδρος Μπόιντ Πάκερ, Αναπληρωματικός Πρόεδρος της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων, παρατήρησε:

«Με τα χρόνια έχω παρατηρήσει μία αγαπητή αδελφή να προσφέρει υπηρετήση πολύ πέρα από οποιαδήποτε κλήση να διδάσκει ή να ηγείται στην Εκκλησία. Αντιλαμβάνεται μία ανάγκη και υπηρετεί – όχι, ‘Πάρε με τηλέφωνο εάν χρειάζεσαι βοήθεια’, αλλά ‘Είμαι εδώ. Τι μπορώ να κάνω;’ Κάνει τόσα πολλά μικρά πράγματα, όπως το να κρατά το παιδί κάποιου σε μία συγκέντρωση ή να πηγαίνει ένα παιδί που έχασε το λεωφορείο στο σχολείο. Πάντοτε αναζητά νέες φυσιογνωμίες στην εκκλησία και προβαίνει στο να τους υποδέχεται με φιλοφροσύνη...

»Έμαθε αυτό το πνεύμα υπηρετήσεως από την μητέρα της. Το πνεύμα υπηρετήσεως διδάσκεται καλύτερα στο σπίτι. Πρέπει να διδάσκουμε τα παιδιά μας με παράδειγμα και να τους λέμε ότι το ανιδιοτελές πνεύμα είναι απαραίτητο για την ευτυχία» (στο Conference Report, Οκτ. 1997, 5 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1997, 6).

Σε μία οικογένεια, ένα παιδί περνούσε δύσκολες στιγμές. Για να τον βοηθήσουν να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες του, οι γονείς του τον ενεθάρρυναν να επιτελεί μία μυστική πράξη υπηρετήσεως για ένα άλλο μέλος της οικογενείας κάθε ημέρα. Μέχρι το τέλος της εβδομάδος, ανησυχούσε λιγότερο για τα δικά του προβλήματα και άρχισε να απολαμβάνει τις ευλογίες και την γαλήνη που προέρχεται από το να ενδιαφερόμαστε για τους άλλους.

- Τι μπορούμε να μάθουμε στο σπίτι σχετικώς με την υπηρετήση που δεν μπορούμε να το μάθουμε αλλού;
- Ποιες προτάσεις μπορείτε να κάνετε, οι οποίες θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους γονείς να διδάξουν τα παιδιά τους να υπηρετούν τους άλλους;

Σκεφθείτε να καταγράψετε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στον πίνακα.

Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για παραδείγματα από την ζωή τους. Ζητήστε τους επίσης να πουν ιδέες για οικογενειακές δραστηριότητες υπηρετήσεως. Καθώς κατευθύνετε την συζήτηση, προβάλλετε τις ακόλουθες ιδέες:

- α. Οι γονείς μπορούν να θέσουν ένα παράδειγμα με το να υπηρετούν μέλη της οικογενείας, να εκπληρώνουν αναθέσεις της Εκκλησίας και να προσεγγίζουν άλλους γύρω τους προκειμένου να τους βοηθούν.

β. Μπορούν να επιζητούν ευκαιρίες για τα παιδιά τους να υπηρετούν μέλη της οικογένειας και άλλους γύρω τους. Ακόμη και τα πολύ μικρά παιδιά μπορούν να αισθάνονται την χαρά της υπηρετήσεως.

Οι γονείς πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά εντιμότητα και σεβασμό για την περιουσία των άλλων.

Πείτε την ακόλουθη συμβουλή από τον Πρόεδρο Έλντον Τάνερ, ο οποίος υπηρέτησε ως Πρώτος Σύμβουλος στην Πρώτη Προεδρία:

«Η εκπαίδευση στην εντιμότητα εκκινεί στο σπίτι. Έκαστος από εμάς έχει προσωπικά αποκτήματα, τα οποία είναι δικά μας μόνον. Μπορούμε και πρέπει να μοιραζόμαστε τέτοια πράγματα, όπως αθύρματα και παιχνίδια και η υπηρετήσή μας ο ένας προς τον άλλον· αλλά έχουμε χρήματα ή κοσμήματα ή ενδύματα τα οποία αποτελούν την προσωπική περιουσία του καθενός και δεν θα πρέπει να παίρνονται χωρίς την συγκατάθεση του ιδιοκτήτη. Ένα παιδί το οποίο σέβεται τέτοια εντιμότητα στο σπίτι, δεν έχει την τάση να παραβιάζει την αρχή εκτός σπιτιού. Από την άλλη, η έλλειψη μίας τέτοιας εκπαίδευσως υποθάλλει την απουσία σεβασμού για τα δικαιώματα και την περιουσία των άλλων» (στο Conference Report, Απρ. 1978, 64 ή *Ensign*, Μάιος 1978, 44).

- Τι μπορεί να συμβεί όταν τα παιδιά δεν διδάσκονται να σέβονται την περιουσία των άλλων;
- Με ποιους τρόπους μπορούν να μάθουν τα παιδιά στο σπίτι να είναι έντιμα και να σέβονται την περιουσία των άλλων; Πότε θα πρέπει οι γονείς να αρχίσουν να διδάσκουν αυτές τις αρχές στα παιδιά τους;

Οι γονείς πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά σχετικώς με την ανταμοιβή της έντιμης εργασίας.

Εξηγήστε ότι οι ηγέτες της Εκκλησίας έχουν συχνά συμβουλευσει τους γονείς σχετικώς με την σημασία του να διδάσκουν στα παιδιά να εργάζονται. Αν και μερικές φορές είναι δύσκολο να διδάσκουν τα παιδιά να εργάζονται, οι γονείς θα πρέπει να εμμένουν σε αυτήν την προσπάθεια. Ο Πρεσβύτερος Τομ Πέρι της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων συνεβούλευσε: «Το να διδάσκετε στα παιδιά την χαρά της έντιμης εργασίας είναι ένα από τα μεγαλύτερα δώρα που μπορείτε να τους απονεμίσετε» (στο Conference Report, Οκτ. 1986, 78 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1986, 62).

- Ποιες είναι οι αξίες από το να διδάσκουμε στα παιδιά τις αρχές της εργασίας και της εργατικότητας όταν είναι μικρά; Πώς μπορούν οι γονείς να βοηθήσουν τα παιδιά τους να μάθουν να εργάζονται; (Καθώς οι συμμετέχοντες συζητούν αυτήν την ερώτηση, παροτρύνετέ τους να μιλήσουν για παραδείγματα από την ζωή τους. Σκεφθείτε να αναφέρετε τις ακόλουθες ιδέες για να ενθαρρύνετε την συζήτηση.)
  - α. Θέσατε ένα παράδειγμα για τα παιδιά με το να βοηθούν με ευθυμία στις δουλειές του νοικοκυριού.
  - β. Δώστε στα παιδιά ευθύνες οι οποίες ταιριάζουν με τις ικανότητές τους.
  - γ. Αφιερώστε χρόνο προκειμένου να διδάσκετε τα παιδιά πώς να επιτυγχάνουν στις ευθύνες τους.
  - δ. Εκφράστε εκτίμηση για την βοήθεια των παιδιών.

Διαβάστε μία ή αμφότερες από τις ακόλουθες δηλώσεις:

Ο Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι, ο 15^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, συνεβούλευσε: «Τα παιδιά χρειάζεται να εργάζονται με τους γονείς τους – να πλένουν πιάτα μαζί τους, να

σφουγγαρίζουν πατώματα μαζί τους, να κουρεύουν το γρασίδι, να κλαδεύουν δένδρα και θάμνους, να βάζουν και να καθαρίζουν και να κάνουν εκατοντάδες άλλα πράγματα όπου θα μάθουν ότι η εργασία είναι το τίμημα της καθαρότητας, της προόδου και της ευημερίας» (*Teachings of Gordon B. Hinckley* [1997], 707).

Ενώ υπηρετούσε στην Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων, ο Πρεσβύτερος Τζέιμς Φάουστ δίδαξε: «Ένα ουσιώδες μέρος της διδασκαλίας των παιδιών να είναι πειθαρχημένα και υπεύθυνα, είναι να μαθαίνουν να εργάζονται. ...Οι καλύτεροι δάσκαλοι της αρχής της εργασίας είναι οι ίδιοι οι γονείς. Για εμένα, η εργασία έγινε χαρά όταν εργάστηκα για πρώτη φορά με τον πατέρα μου, τον παππού, τους θείους και τους αδελφούς μου. Είμαι βέβαιος ότι ήμουν συχνά περισσότερο επιβάρυνση παρά βοήθεια, αλλά οι αναμνήσεις είναι γλυκές και τα διδαχθέντα μαθήματα είναι ανεκτίμητα. Τα παιδιά χρειάζεται να μαθαίνουν ευθύνη και ανεξαρτησία. Αφιερώνουν οι γονείς προσωπικώς χρόνο προκειμένου να δείξουν και να επιδείξουν και να εξηγήσουν, ούτως ώστε τα παιδιά να μπορούν, όπως δίδαξε ο Λεχί, 'να ενεργούν για τον εαυτό τους και όχι... να ενεργούν άλλοι επάνω τους;' (Νεφί Β' 2:26)» (στο Conference Report, Οκτ. 1990, 42 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1990, 34. Βλέπε, επίσης, σελίδα 50 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*).

- Γιατί είναι σημαντικό για τα παιδιά να εργάζονται μαζί με τους γονείς τους και με άλλα μέλη της οικογένειας; Με ποιους τρόπους επηρεάζονται οι σχέσεις, όταν τα μέλη της οικογένειας εργάζονται μαζί;
- Ποιες είναι μερικές ανταμοιβές της έντιμης εργασίας; (Οι απαντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν αυτές στον ακόλουθο κατάλογο.)
  - α. Ικανοποίηση και χαρά σε μία καλώς εκτελεσθείσα εργασία
  - β. Μία αίσθηση επιτεύξεως
  - γ. Εκπαίδευση σε απαραίτητες πρακτικές ικανότητες
  - δ. Συνειδητοποίηση της ατομικής αξίας
  - ε. Υλική ανταμοιβή, όπως ακαδημαϊκές τιμές και οικονομικά οφέλη
- Με ποιους τρόπους η εργασία αποτελεί πνευματική ευλογία καθώς και εγκόσμια ευλογία;
- Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς προκειμένου να βοηθήσουν τα παιδιά τους να κερδίσουν χρήματα και να τα χρησιμοποιήσουν με σύνεση; Πώς μπορούν οι γονείς να βοηθήσουν τα παιδιά τους να εξισορροπήσουν την απασχόληση με άλλα είδη εργασίας, όπως το έργο της Εκκλησίας, τα μαθήματα στο σχολείο και τις δουλειές στο σπίτι;
- Ποιοι είναι μερικοί κίνδυνοι, όταν οι γονείς επιτρέπουν στα παιδιά τους να αποφεύγουν την ευθύνη να εργάζονται;

Ο Πρεσβύτερος Νιλ Μάξουελ της απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων δίδαξε:

«Το ευαγγέλιο της εργασίας είναι μέρος της 'πληρότητας του ευαγγελίου'. Αν και χαρμόσυνο, το ιεραποστολικό έργο αποτελεί έργο. Αν και χαρμόσυνο, το έργο του ναού αποτελεί έργο. Αλίμονο, ορισμένοι από τους ανενθουσίαστους νέους εργάζονται σωστά, αλλά κατά κύριον λόγο προσπαθώντας να ευχαριστηθούν...

»Προσέξτε... όταν επιθυμείτε υπερμέτρως τα πράγματα να είναι καλύτερα για τα παιδιά σας απ' ότι ήταν για εσάς. Εντούτοις, μη κάνετε άθελά σας τα πράγματα χειρότερα αφαιρώντας την προϋπόθεση για εύλογη εργασία ως μέρος της εμπειρίας

τους, δι' αυτού απομονώνοντας τα παιδιά σας από τα ίδια πράγματα τα οποία σας βοήθησαν να γίνετε αυτό που εσείς είσθε!» (στο Conference Report, Απρ. 1998, 50 ή *Ensign*, Μάιος 1998, 38).

Οι γονείς πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά ηθική καθαρότητα.

Τονίστε ότι οι γονείς έχουν υποχρέωση να διδάσκουν στα παιδιά τους τα πρότυπα του Κυρίου για την ηθική καθαρότητα. Αυτό θα βοηθήσει τα παιδιά να ανθίστανται στους πειρασμούς.

- Γιατί θα πρέπει οι γονείς να αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία προκειμένου να συζητούν για την ηθική καθαρότητα και σεξουαλικότητα με τα παιδιά τους; Ποιοι είναι οι κίνδυνοι όταν οι γονείς δεν αναλαμβάνουν αυτήν την πρωτοβουλία;

Τονίστε ότι στον σημερινό κόσμο τα παιδιά δεν μπορούν να αποφεύγουν να ακούν σχετικά με την σεξουαλικότητα. Ωστόσο, πολλά από αυτά που ακούν στον κόσμο προάγουν την κατάχρηση της ιεράς δυνάμεως της τεκνογονίας. Τα παιδιά –και ειδικώς οι έφηβοι– χρειάζονται επακριβή ενημέρωση και αληθινή διδαχή επί τούτων των θεμάτων. Οι γονείς πρέπει να τα βοηθούν να αποκτήσουν δύναμη να αντέχουν στις ψευδολογίες που διδάσκονται στον κόσμο. Πρέπει να διδάσκουν στα παιδιά το σχέδιο του Κυρίου για την χρήση της δυνάμεως της τεκνογονίας.

Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες, οι οποίοι είναι γονείς, να μιλήσουν για επιτυχείς εμπειρίες που είχαν όταν δίδασκαν τα παιδιά τους περί αυτών των θεμάτων. Εκτός από το να ζητήσετε τις εσώτερες γνώσεις των συμμετεχόντων, μιλήστε για τις ακόλουθες αρχές:

Πρέπει να δίδονται στα πολύ μικρά παιδιά ευκρινείς και απλές πληροφορίες σχετικά με την ιερά φύση του σώματός τους. Αυτή η κατανόηση τα βοηθά να προστατεύονται από όσους ενδεχομένως προσπαθήσουν να τα εκμεταλλευθούν. Καθώς τα παιδιά πλησιάζουν στην ηλικία της εφηβείας, οι γονείς θα πρέπει να τους εξηγήσουν προσεκτικά τις αλλαγές που θα συμβούν στο σώμα τους. Θα πρέπει να εξηγήσουν ότι η σωματική ωρίμαση είναι φυσιολογική και μέρος του σχεδίου του Θεού.

Οι γονείς θα πρέπει επίσης να βοηθήσουν τα παιδιά τους να καταλάβουν ότι η σεξουαλικότητα είναι καλή, όταν χρησιμοποιείται εντός των ορίων που έχει θέσει ο Κύριος, αλλά ότι είναι σοβαρή αμαρτία, όταν χρησιμοποιείται σε παράβαση των προσταγών του Κυρίου. Οι έφηβοι χρειάζονται ευκρινείς κατευθυντήριες οδηγίες από τους γονείς τους σχετικά με τα πρότυπα του Κυρίου.

Δείξτε το φυλλάδιο *Για την ενδυνάμωση των νέων*. Εξηγήστε ότι αυτό το φυλλάδιο παρέχει άριστη βοήθεια για τους νέους και τους γονείς τους. Περιλαμβάνει πληροφορίες επί των προτύπων της Εκκλησίας για το ραντεβού, την ένδυση, την γλώσσα, τα μέσα ενημέρωσης, την μουσική και τον χορό. Παροτρύνετε τους γονείς να διαβάσουν και να συζητήσουν αυτό το φυλλάδιο ατομικώς με καθένα από τα παιδιά τους που ευρίσκεται στην αρχή της εφηβείας. Αυτό προσφέρει έναν εύκολο τρόπο για τους γονείς να προσεγγίσουν θέματα για τα οποία είναι δύσκολο να μιλήσουν. Δίδει επίσης στους νέους μία ευκαιρία να κάνουν συγκεκριμένες ερωτήσεις σχετικά με τα πρότυπα της ηθικής. Πείτε το ακόλουθο απόσπασμα από τις σελίδες 26-27 στο φυλλάδιο:

«Ο Επουράνιος Πατέρας μας έχει συμβουλευσει ότι η σεξουαλική οικειότητα θα πρέπει να φυλάσσεται για τα παιδιά του εντός των δεσμών του γάμου. Η σωματική οικειότητα ανάμεσα στους συζύγους είναι όμορφη και ιερά. Έχει οριστεί από τον Θεό για τη

δημιουργία παιδιών και για την έκφραση αγάπης μέσα στο γάμο: 'Γι' αυτό, ο άνθρωπος θα αφήσει τον πατέρα και τη μητέρα, και θα προσκολληθεί στη γυναίκα του· και θα είναι οι δύο σε μία σάρκα' (Γένεση 2:24).

»Επειδή η σεξουαλική οικειότητα είναι τόσο ιερά, ο Κύριος απαιτεί αυτοέλεγχο και αγνότητα πριν τον γάμο, καθώς επίσης πλήρη πίστη μετά τον γάμο. Στο ραντεβού, να συμπεριφέρεστε στον/στην συνοδό σας με σεβασμό και να αναμένετε από τον/την συνοδό σας τον ίδιο σεβασμό για σας. Να μην συμπεριφέρεστε ποτέ στον/στην συνοδό σας ως αντικείμενο προς χρησιμοποίηση των δικών σας λάγων επιθυμιών ή εγωισμού. Η απρεπής σωματική επαφή μπορεί να προκαλέσει απώλεια του αυτοελέγχου. Πάντοτε να διατηρείτε τον έλεγχο του εαυτού σας και των σωματικών αισθημάτων σας.

»Ο Κύριος απαγορεύει ρητώς συγκεκριμένα είδη συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένων όλων των σεξουαλικών σχέσεων πριν τον γάμο, του θωπεύματος, της σεξουαλικής διαστροφής (όπως η ομοφυλοφιλία, ο βιασμός και η αιμομιξία), του αυνανισμού ή της ψυχώσεως με το σεξ σε σκέψη, λόγο ή πράξεις...

»Η ομοφυλοφιλική και λεσβιακή δραστηριότητα αποτελούν αμαρτία και αποτροπιασμό προς τον Κύριο (βλέπε Προς Ρωμαίους 1:26-27, 31). Αφύσικα συναισθήματα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων προς άτομα του ίδιου φύλου είναι ενάντια στο αιώνιο σχέδιο του Θεού για τα τέκνα του. Είστε υπεύθυνοι να κάνετε τις σωστές επιλογές. Είτε απευθύνονται προς άτομα του ίδιου ή του αντιθέτου φύλου, τα λάγνα συναισθήματα και επιθυμίες ενδεχομένως να οδηγήσουν σε πιο σοβαρές αμαρτίες. Όλοι οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών πρέπει να μάθουν να ελέγχουν και να πειθαρχούν τον εαυτό τους».

Τονίστε ότι, καθώς οι γονείς μιλούν με τα παιδιά τους περί σεξουαλικότητας, μπορούν να καταθέσουν μαρτυρία ότι η ηθική καθαρότητα οδηγεί σε χαρά και γαλήνη.

- Γιατί είναι απαραίτητο για τους γονείς να θέτουν ένα παράδειγμα ηθικής καθαρότητας, εκτός από το να διδάσκουν σχετικώς με αυτήν; Με ποιους τρόπους μπορούν να θέσουν οι γονείς ένα παράδειγμα ηθικής καθαρότητας;

Τονίστε ότι τα παιδιά μπορούν να μάθουν αληθινές αρχές ηθικής καθαρότητας με τον τρόπο που οι γονείς συμπεριφέρονται ο ένας προς τον άλλον, με το είδος των εντύπων και άλλων μέσων που επιτρέπουν οι γονείς στο σπίτι και με τον τρόπο που οι γονείς μιλούν σχετικώς με την ιερά δύναμη της τεκνογονίας.

Συμπέρασμα

Τονίστε ότι οι γονείς έχουν την ευθύνη να διδάσκουν τα παιδιά τους αρχές χρηστότητας. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να προσπαθήσουν να ζουν τις αρχές που διδάχθηκαν σε αυτό το μάθημα και να προσδιορίσουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να διδάξουν καλύτερα αυτές τις αρχές στα παιδιά.

Όπως παροτρύνεστε από το Πνεύμα, εκφράστε την πεποίθησή σας για τις αλήθειες που συζητήθηκαν κατά την διάρκεια του μαθήματος.

Ανατρέξτε στις σελίδες 58-63 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Διδάξτε τα παιδιά», από τον Πρόεδρο Μπόιντ Πάκερ. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

Σκοπός

Να διδάξει αρχές που θα βοηθήσουν τους γονείς να καθοδηγήσουν τα παιδιά τους κατά την λήψη αποφάσεων.

Προετοιμασία

1. Καθώς προετοιμάζεστε να διδάξετε, αναζητήστε τρόπους να ακολουθήσετε τις αρχές υπό τον τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο).
  2. Διαβάστε τις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή. Αυτές οι επικεφαλίδες δίδουν μία γενική επισκόπηση των διδαχών και των αρχών στο μάθημα. Ως μέρος της προετοιμασίας σας, σκεφθείτε τρόπους για να βοηθήσετε τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν αυτές τις διδαχές και αρχές. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε τι θα πρέπει να τονίσετε για να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
  3. Φέρτε ένα μικρό βότσαλο στην τάξη. Θα το χρησιμοποιήσετε κατά την διάρκεια του τελευταίου τμήματος του μαθήματος.
-

Προτεινόμενη ανάπτυξη του μαθήματος

Τα παιδιά χρειάζονται καθοδήγηση καθώς παίρνουν αποφάσεις.

Διαβάστε το ακόλουθο ποίημα που ελέχθη σε μία ομιλία της γενικής συνελεύσεως από τον Πρόεδρο Τόμας Μόνσον της Πρώτης Προεδρίας:

Ίστατο στην διασταύρωση ολομόναχος,
το φως του ηλίου στο πρόσωπό του.
Δεν είχε ιδέα για τον άγνωστο κόσμο—
Ήταν καθορισμένος για έναν ανδροπρεπή αγώνα.
Αλλά οι οδοί εκτείνονταν ανατολικά και οι οδοί εκτείνονταν δυτικά
και το παλληκάρι δεν γνώριζε ποια οδός ήταν η καλύτερη.
Έτσι, έκλεισε την οδό που τον οδηγούσε κάτω
και έχασε τον αγώνα και το στέμμα του νικητή.
Πιάστηκε τελικώς σε έναν άγριο βρόχο,
επειδή κανείς δεν ίστατο στην διασταύρωση εκεί
για να του δείξει την καλύτερη οδό.

Μία άλλη ημέρα, στο ίδιο ακριβώς μέρος,
ένα αγόρι με πολλές ελπίδες ίστατο.
Εκείνο, επίσης, ήταν καθορισμένο για έναν ανδροπρεπή αγώνα.
Εκείνο, επίσης, επιζητούσε τα πράγματα που ήταν καλά.
Αλλά ένας ήταν εκεί, ο οποίος γνώριζε τις οδούς
και αυτός του έδειξε ποιον δρόμο να πάρει.
Έτσι, έφυγε από την οδό που θα τον οδηγούσε κάτω
και κέρδισε τον αγώνα και το στέμμα του νικητή.
Βαδίζει σήμερα στον δρόμο απολύτως δικαίως

επειδή κάποιος ίστατο στην διασταύρωση εκεί
για να του δείξει τον καλύτερο δρόμο.
[παρετέθη από *Central Christian Monitor*, στο Conference Report, Οκτ. 1993, 66-67 ή
Ensign, Νοέμβρ. 1993, 48]

Εξηγήστε ότι τα παιδιά και οι νέοι συχνά ίστανται σε διασταυρώσεις – στιγμές όπου αντιμετωπίζουν αποφάσεις που μπορούν να έχουν μία παντοτινή επίπτωση στην ζωή τους. Οι γονείς, οι οποίοι γνωρίζουν τις οδούς, θα πρέπει να είναι εκεί προκειμένου να βοηθήσουν τα παιδιά τους να πάρουν ενάρετες αποφάσεις. Ακόμη κι όταν οι γονείς δεν μπορούν να είναι με τα παιδιά τους σε στιγμές αποφάσεων, τα παιδιά θα πρέπει να είναι σε θέση να λάβουν καθοδήγηση και να βασίζονται στις προτροπές του Αγίου Πνεύματος καθώς θυμούνται τις διδασκαλίες των γονέων τους.

Οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να εξασκούν την ελευθέρα βούλησή τους εναρέτως.

Εξηγήστε ότι η ελευθέρα βούληση είναι μία από τις μεγαλύτερες δωρεές του Επουράνιου Πατέρα προς εμάς. Η ελευθέρα βούληση είναι η δύναμη να επιλέγουμε και να πράττουμε αφ' εαυτού μας. Μέσω της ελευθέρως βουλήσεως επιλέγουμε να ακολουθήσουμε τον Σωτήρα και να λάβουμε τις ευλογίες της αιωνίας ζωής (βλέπε Νεφί Β' 2:25-28).

Διαβάστε το Διδαχή και Διαθήκες 58:27-28 με τους συμμετέχοντες.

- Με ποιους τρόπους ισχύει αυτή η περικοπή για τους γονείς, καθώς βοηθούν τα παιδιά τους να πάρουν αποφάσεις;
- Ποια είναι μερικά οφέλη, όταν επιτρέπουμε στα παιδιά να πάρουν αποφάσεις;

Το ακόλουθο υλικό σκιαγραφεί τις αρχές που οι γονείς μπορούν να ακολουθούν προκειμένου να βοηθούν τα παιδιά τους να ασκούν την ελευθέρα βούλησή τους εναρέτως. Συζητήστε αυτές τις αρχές με τους συμμετέχοντες.

Διδάξτε τα παιδιά το μεγάλο σχέδιο της ευδαιμονίας του Επουράνιου Πατέρα.

Με τους συμμετέχοντες, διαβάστε το ακόλουθο απόσπασμα από το Άλμα 12:32:

«Γι' αυτό ο Θεός τους έδωσε εντολές, αφού τους είχε κάνει γνωστό το σχέδιο απολύτρωσης».

- Γιατί είναι σημαντικό που ο Θεός έδωσε εντολές *αφού* έκανε γνωστό το σχέδιο απολύτρωσης; Με ποιους τρόπους ισχύει αυτή η αρχή για τις προσπάθειες των γονέων να ενθαρρύνουν τα παιδιά τους να υπακούν τις εντολές;

Ο Πρεσβύτερος Μπόιντ Πάκερ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων δίδαξε:

«Οι νέοι άνθρωποι αναρωτούνται 'γιατί;' – Γιατί έχουμε προσταχθεί να κάνουμε μερικά πράγματα και γιατί έχουμε προσταχθεί να μην κάνουμε άλλα πράγματα; Η γνώση του σχεδίου της ευδαιμονίας... μπορεί να βάλει στο νου των νέων ένα 'γιατί'».

»Δεν θα είστε με τα παιδιά [σας] την στιγμή των πειρασμών τους. Σε αυτές τις επικίνδυνες στιγμές πρέπει να βασισθούν στις δικές τους δυνάμεις. Εάν μπορούν να εντοπίσουν τον εαυτό τους εντός του πλαισίου του σχεδίου του ευαγγελίου, θα ενδυναμωθούν κατά τρόπον τεράστιο.

»Το σχέδιο αξίζει επαναλήψεως ξανά και ξανά. Τότε, ο σκοπός της ζωής, η πραγματικότητα του Λυτρωτή και ο λόγος για τις εντολές θα τους μείνουν.

»Η μελέτη τους του ευαγγελίου, οι εμπειρίες της ζωής τους, θα προσθέσουν σε μία ολοένα αυξανόμενη μαρτυρία για τον Χριστό, για την Εξιλέωση, για την αποκατάσταση του ευαγγελίου» (*The Great Plan of Happiness* [ομιλία σε εκπαιδευτικούς θρησκευτικών, 10 Αυγ. 1993], 3).

Δώστε στα παιδιά ενκρινείς κατευθυντήριες οδηγίες βασιζόμενες στις αρχές του ευαγγελίου.

Εξηγήστε ότι οι γονείς θα πρέπει να δώσουν στα παιδιά τους σαφείς κατευθυντήριες οδηγίες για να τις ακολουθήσουν κατά την λήψη αποφάσεων. Αυτή η προσπάθεια περιλαμβάνει την διδασκαλία του ευαγγελίου και την εδραίωση προτύπων συμπεριφοράς στο σπίτι. Ο Πρεσβύτερος Τζο Κρίστενσεν των Εβδομήκοντα δίδαξε:

«Μη φοβάστε να θέτετε σαφή ηθικά πρότυπα και κατευθυντήριες οδηγίες. Φροντίστε να πείτε όχι, όταν είναι απαραίτητο. ...Επιτρέψτε [στα παιδιά σας] να γνωρίζουν ότι υπάρχουν μερικά πράγματα που, ως μέλη της οικογενείας σας, απλώς δεν κάνετε. Μερικοί γονείς φαίνεται ότι ανησυχούν παθολογικά για την δημοτικότητα και κοινωνική αποδοχή των παιδιών τους και συμβαδίζουν με πολλά πράγματα τα οποία είναι στην πραγματικότητα ενάντια στην καλύτερη κρίση τους, όπως ακριβές μονομανίες, άσεμνη ένδυση, αργοπορία, ραντεβού πριν τα δεκαέξι, ταινίες ακατάλληλες για ανηλίκους, κ.ο.κ. Για τα παιδιά και τους γονείς, το να υποστηρίζουν αυτό που είναι σωστό, ενδεχομένως να είναι μοναχικό μερικές φορές. Ενδεχομένως υπάρχουν μοναχικές βραδιές, χαμένα πάρτι, ταινίες που δεν είδαν. Ενδεχομένως δεν είναι πάντοτε διασκεδαστικό. Αλλά η γονική ιδιότητα δεν είναι διαγωνισμός δημοτικότητας» (στο Conference Report, Οκτ. 1993, 13 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 11).

- Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς για να θέσουν σαφείς ηθικές κατευθυντήριες οδηγίες στην οικογένειά τους; (Καθώς οι συμμετέχοντες συζητούν αυτήν την ερώτηση, παροτρύνετέ τους να μιλήσουν για παραδείγματα από την ζωή τους.)

Διαβάστε το Μορόνι 7:15-19 με τους συμμετέχοντες.

- Ποια συμβουλή δίδει αυτό το απόσπασμα για το πώς να γνωρίζουμε το καλό από το κακό; Με ποιους τρόπους μπορούν να εφαρμόσουν οι γονείς αυτήν την συμβουλή καθώς θέτουν κατευθυντήριες οδηγίες για τα παιδιά τους;
- Σε ποιους τομείς της ζωής τους τα παιδιά και οι νέοι χρειάζονται μερικές φορές βοήθεια στο να κρίνουν μεταξύ του καλού και του κακού; Με ποιους τρόπους μπορούν οι γονείς να χρησιμοποιήσουν την συμβουλή στο Μορόνι 7:15-19 προκειμένου να βοηθήσουν τα παιδιά να πάρουν ενάρετες αποφάσεις;

Βοηθήστε τα παιδιά να αναγνωρίσουν την επιρροή του Αγίου Πνεύματος στην ζωή τους.

Εξηγήστε ότι το Μορόνι 7:15-19 αναφέρεται στο Φως του Χριστού, το οποίο μας βοηθά να γνωρίζουμε το καλό από το κακό. Εκτός από το να ακολουθούμε το Φως του Χριστού, μπορούμε να λάβουμε καθοδήγηση από το Άγιο Πνεύμα, το οποίο «θα [μας] δείξει όλα όσα πρέπει να κάν[ουμε]» (Νεφί Β΄ 32:5) και θα μας βοηθήσει να «γνωρί[ουμε] την αλήθεια των πάντων» (Μορόνι 10:5). Καθώς τα παιδιά μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να ακολουθούν τις προτροπές του Αγίου Πνεύματος, θα λάβουν επιπλέον βοήθεια κατά την λήψη αποφάσεων. Αφού τα παιδιά λάβουν την δωρεά του Αγίου Πνεύματος, οι γονείς μπορούν να τα βοηθήσουν να αναπτύξουν μία επιθυμία να είναι άξια της συνεχούς συντροφιάς του Πνεύματος.

Ο Πρεσβύτερος Ρόμπερτ Χείλς της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων μίλησε για το πώς η μητέρα του τον βοήθησε να αναγνωρίσει την επιρροή του Αγίου Πνεύματος:

«Μετά την βάπτιση και την επικύρωσή μου, η μητέρα μου με πήρε κατά μέρος και ερώτησε: 'Τι αισθάνεσαι;' Περιέγραψα όσο καλύτερα μπορούσα το θερμό αίσθημα ειρήνης, παρηγοριάς και ευτυχίας που είχα. Η μητέρα εξήγησε ότι αυτό που αισθανόμουν ήταν η δωρεά που είχα μόλις λάβει, η δωρεά του Αγίου Πνεύματος. Μου είπε ότι, εάν ζούσα επαξίως αυτής, θα είχα αυτήν την δωρεά μαζί μου συνεχώς. Αυτή ήταν μία στιγμή διδασκαλίας που μου έχει μείνει όλη μου την ζωή» (στο Conference Report, Απρ. 1999, 42 ή *Ensign*, Μάιος 1999, 33).

- Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς προκειμένου να βοηθήσουν τα παιδιά τους να αισθανθούν και να αναγνωρίσουν την επιρροή του Αγίου Πνεύματος; (Οι απαντήσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν ότι οι γονείς μπορούν να παροτρύνουν τα παιδιά τους να μελετούν τις γραφές, να ακούν ιερά μουσική, να τηρούν τις εντολές και να προσεύχονται με πραγματική πρόθεση. Μπορούν επίσης να μιλούν για πνευματικές εμπειρίες στα παιδιά τους και να εκφράζουν αγάπη για αυτά.)

Τονίστε ότι είναι απαραίτητο για τους γονείς να παροτρύνουν την προσωπική θρησκευτική συμπεριφορά των παιδιών τους, όπως προσωπική μελέτη των γραφών, προσευχή και νηστεία. Η συμμετοχή στις θρησκευτικές δραστηριότητες της οικογενείας είναι σημαντική, αλλά δεν είναι αρκετή.

Δώστε στα μικρά παιδιά ευκαιρίες να πάρουν απλές αποφάσεις.

Τονίστε ότι οι γονείς μπορούν να δώσουν στα μικρά παιδιά ευκαιρίες να πάρουν αποφάσεις. Μπορούν να τηρήσουν τις αποφάσεις απλές, συνήθως προσφέροντας μόνον δύο επιλογές και φροντίζοντας αμφότερες οι επιλογές να είναι αποδεκτές. Για παράδειγμα, ένας γονέας θα μπορούσε να πει: «Θα ήθελες να φορέσεις το γαλάζιο υποκάμισο ή το κόκκινο υποκάμισο σήμερα;» ή «Θα προτιμούσες να ακούσεις μία ιστορία ή να συνεχίσεις να παίζεις μέχρι την ώρα του ύπνου;» Όταν οι γονείς έχουν προσφέρει μία τέτοια επιλογή, θα πρέπει να αποδεχθούν την απόφαση του παιδιού.

- Πώς θα μπορούσαν τέτοιες απλές αποφάσεις να βοηθήσουν τα παιδιά να προετοιμασθούν για να πάρουν μεγαλεπήβολες και δύσκολες αποφάσεις αργότερα στην ζωή τους;

Βοηθήστε τα παιδιά να καταλάβουν ότι μερικές αποφάσεις έχουν αιώνιες συνέπειες.

Εξηγήστε ότι, όταν τα παιδιά αντιμετωπίζουν δύσκολες αποφάσεις, όπως το να επιλέγουν δραστηριότητες της Ημέρας του Κυρίου, να επιλέγουν φίλους, να κάνουν σχέδια για την μόρφωσή τους ή να θέτουν στόχους για μία σταδιοδρομία, είναι σημαντικό να γνωρίζουν πώς να κάνουν κρίσεις που να βασίζονται σε αλήθειες του ευαγγελίου. Είναι ουσιώδες να καταλάβουν ότι οι αποφάσεις τους μπορούν να έχουν αιώνιες συνέπειες. Οι γονείς πρέπει να αφιερώσουν χρόνο νωρίς στην ζωή των παιδιών τους για να μιλήσουν μαζί τους σχετικά με αυτές τις αρχές.

- Ποιοι είναι μερικοί τρόποι με τους οποίους οι γονείς μπορούν να καθοδηγούν τα παιδιά τους καθώς τα συμβουλεύουν; (Οι απαντήσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν ότι οι γονείς μπορούν να μιλούν για τις δικές τους εμπειρίες, να υπενθυμίζουν στα παιδιά τις εντολές του Κυρίου και να βοηθούν τα παιδιά τους να αναλογισθούν τις αιώνιες συνέπειες διαφορετικών επιλογών.)

- Ποιες καταστάσεις ενδεχομένως να απαιτούν από έναν γονέα να παρέμβει, όταν ένα παιδί λαμβάνει άνομες αποφάσεις;

Ζητήστε από έναν συμμετέχοντα να διαβάσει την ακόλουθη συμβουλή από τον Πρεσβύτερο Ράσελ Μπάλαρντ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων (σελίδα 66 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*):

«Είναι καθήκον των γονέων να παρεμβαίνουν, όταν βλέπουν ότι γίνονται εσφαλμένες επιλογές. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι γονείς αφαιρούν από τα παιδιά την πολύτιμη δωρεά της ελευθέρως βούλησως. Επειδή η ελευθέρως βούληση είναι μία δωρεά δοθείσα από τον Θεό, τελικώς η επιλογή του τι θα κάνουν, πώς θα συμπεριφερθούν και τι θα πιστεύουν θα είναι πάντοτε δική τους. Αλλά ως γονείς χρειάζεται να φροντίσουμε ώστε να καταλάβουν την πρέπουσα συμπεριφορά και τις συνέπειες σε αυτά, εάν ακολουθήσουν την έκνομη πορεία τους. Να θυμάστε, δεν υπάρχει τίποτε τέτοιο όπως η άνομη λογοκρισία στο σπίτι. Οι ταινίες, τα περιοδικά, η τηλεόραση, τα βίντεο, το Διαδίκτυο και άλλα μέσα είναι εκεί ως επισκέπτες και θα πρέπει να είναι ευπρόσδεκτοι μόνον όταν είναι κατάλληλοι για την οικογενειακή ψυχαγωγία. Κάνετε το σπίτι σας καταφύγιο γαλήνης και χρηστότητας. Μην επιτρέπετε σε πονηρές επιρροές να μολύνουν το δικό σας ξεχωριστό πνευματικό περιβάλλον. Να είστε καλοσυνάτοι, φιλότιμοι, ευγενείς και αβροί σε όσα λέτε και όπως μεταχειρίζεστε ο ένας τον άλλον. Τότε οι στόχοι της οικογενείας, βασιζόμενοι σε πρότυπα του ευαγγελίου, θα διευκολύνουν τη λήψη καλών αποφάσεων» (στο Conference Report, Απρ. 1999, 114 ή *Ensign*, Μάιος 1999, 87).

Οι γονείς θα πρέπει να επιτρέπουν στα παιδιά να μαθαίνουν από τις συνέπειες των ασύνετων αποφάσεων.

Τονίστε ότι μολονότι οι γονείς θα πρέπει να παρεμβαίνουν μερικές φορές προκειμένου να βοηθούν τα παιδιά τους να παίρνουν ενάρετες αποφάσεις, δεν θα πρέπει να παρεμβαίνουν προκειμένου να αποτρέπουν τις συνέπειες από τις ασύνετες αποφάσεις των παιδιών τους.

- Τι αποτέλεσμα μπορεί να υπάρξει, όταν οι γονείς προστατεύουν τα παιδιά τους από τις συνέπειες των αποφάσεών τους; Τι καλό μπορεί να έλθει, όταν επιτρέπουν στα παιδιά να βιώνουν τις φυσικές συνέπειες των αποφάσεών τους; (Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για παραδείγματα από την ζωή τους. Κατόπιν διαβάστε τις ακόλουθες δηλώσεις.)

Ο Πρεσβύτερος Ρίτσαρντ Σκοτ της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων, είπε: «Γονείς, μην κάνετε το λάθος να παρεμβαίνετε αποφασιστικά προκειμένου να αμβλύνετε ή να εξαλείψετε τις φυσικές συνέπειες από τις ενσυνείδητες αποφάσεις του παιδιού σας να παραβιάσει τις εντολές. Τέτοιες πράξεις ενδυναμώνουν ψευδείς αρχές, ανοίγουν την θύρα για σοβαρότερη αμαρτία και μειώνουν την πιθανότητα για μετάνοια» (στο Conference Report, Απρ. 1993, 43 ή *Ensign*, Μάιος 1993, 34).

Ο Πρεσβύτερος Ρόμπερτ Χέλς δίδαξε: «Είναι φοβερό να επιτρέπουμε στα παιδιά μας να μαθαίνουν από τα λάθη που κάνουν, αλλά η προθυμία τους να επιλέξουν τον τρόπο του Κυρίου και τις αξίες της οικογενείας είναι μεγαλύτερη, όταν η επιλογή προέρχεται εκ των έσω παρά όταν εμείς επιχειρούμε να τους επιβάλλουμε αυτές τις αξίες. Ο τρόπος του Κυρίου της αγάπης και της αποδοχής είναι καλύτερος από τον τρόπο του Σατανά της βίας και του εξαναγκασμού, ειδικώς στην ανατροφή εφήβων» (στο Conference Report, Απρ. 1999, 43 ή *Ensign*, Μάιος 1999, 34).

Οι γονείς θα πρέπει να δείχνουν ανελλιπή αγάπη για τα παιδιά που παραστρατούν.

Τονίστε ότι ακόμη και μετά από τις καλύτερες προσπάθειες των γονέων, μερικά παιδιά πιθανώς να λάβουν αποφάσεις οι οποίες προκαλούν μεγάλη λύπη για τα ίδια και για άλλους. Οι γονείς δεν πρέπει να σταματούν ποτέ να αγαπούν τα παιδιά που παραστρατούν. Ο Πρεσβύτερος Ρίτσαρντ Σκοτ είπε:

«Ορισμένοι από εσάς έχετε παιδιά που δεν ανταποκρίνονται σε εσάς, επιλέγοντας εντελώς διαφορετικά μονοπάτια. Ο Πατέρας στους Ουρανοί έχει επανειλημμένως την ίδια αυτή εμπειρία. Ενώ ορισμένα εκ των τέκνων Του έχουν χρησιμοποιήσει την δωρεά Του της ελευθέρως βουλήσεως προκειμένου να κάνουν επιλογές εναντίον της συμβουλής Του, Εκείνος συνεχίζει να τα αγαπά. Όμως, είμαι βέβαιος ότι ποτέ δεν έχει κατηγορήσει τον εαυτό Του για τις ασύνετες επιλογές τους» (στο Conference Report, Απρ. 1993, 43 ή *Ensign*, Μάιος 1993, 34).

Ενώ υπηρετούσε στην Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων, ο Πρεσβύτερος Χάουαρντ Χάντερ έδωσε την ακόλουθη συμβουλή στους γονείς οι οποίοι κατέβαλλαν κάθε δυνατή προσπάθεια, αλλά θρηγούν εξαιτίας των λαθών ενός παιδιού:

«Ένας επιτυχημένος γονέας είναι εκείνος ο οποίος έχει αγαπήσει, εκείνος ο οποίος έχει θυσιάσει και εκείνος ο οποίος έχει ενδιαφερθεί, διδάξει και εξυπηρετήσει τις ανάγκες ενός παιδιού. Εάν έχετε κάνει όλα αυτά και το παιδί σας είναι ακόμη άστατο ή απείθαρχο ή εγκόσμιο, θα μπορούσε να σημαίνει ότι είσθε, παρόλα αυτά, ένας επιτυχημένος γονέας. Ίσως υπάρχουν παιδιά που έχουν έλθει στον κόσμο και θα προκαλούσαν οποιουδήποτε γονείς υπό οποιοδήποτε συνθήκες. Ομοίως, ίσως υπάρχουν άλλα [παιδιά] τα οποία θα ευλογούσαν την ζωή και θα αποτελούσαν χαρά σε σχεδόν οποιονδήποτε πατέρα ή μητέρα» (στο Conference Report, Οκτ. 1983, 94 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1983, 65).

Δώστε σε έναν συμμετέχοντα το βότσαλο που έχετε φέρει στην τάξη (βλέπε «Προετοιμασία», στοιχείο 4). Ζητήστε από τον συμμετέχοντα να θέσει το βότσαλο ευθέως εμπρός από τα μάτια του. Κατόπιν ζητήστε από το άτομο να περιγράψει τι βλέπει. Διαβάστε την ακόλουθη αναλογία, η οποία ελέχθη από τον Πρεσβύτερο Ρίτσαρντ Σκοτ, ενώ υπηρετούσε στους Εβδομήκοντα:

«Όταν παίρνω ένα μικρό βότσαλο και το τοποθετώ ευθέως εμπρός από το μάτι μου, παίρνει την όψη ενός μεγάλου ογκολίθου. Είναι το μόνο που μπορώ να δω. Γίνεται πολύ ισχυρό – σαν τα προβλήματα ενός αγαπημένου που επηρεάζει την ζωή μας κάθε άγρυπνη στιγμή. Όταν τα πράγματα που ρεαλιστικώς μπορείς να κάνεις για να βοηθήσεις έχουν γίνει, άφησε το ζήτημα στα χέρια του Κυρίου και μην ανησυχείς πλέον. Μην αισθάνεσαι ένοχος, επειδή δεν μπορείς να κάνεις περισσότερα. Μην δαπανάς την ενέργειά σου σε άωφελες έγνοιες. Ο Κύριος θα πάρει το βότσαλο που γεμίζει την όρασή σου και θα το ρίψει ανάμεσα στις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσεις κατά την αιώνια πρόοδό σου. Τότε θα γίνει θεατό με προοπτική. Εν καιρώ, θα έχεις προτροπές και θα γνωρίζεις πώς να προσφέρεις πρόσθετη βοήθεια. Θα βρεις περισσότερη γαλήνη και ευτυχία, δεν θα αμελείς άλλους που σε χρειάζονται και θα είσαι σε θέση να προσφέρεις μεγαλύτερη βοήθεια χάριν αυτής της αιωνίας προοπτικής» (στο Conference Report, Απρ. 1988, 70 ή *Ensign*, Μάιος 1988, 60).

- Με ποιους τρόπους μπορούν να δείχνουν οι γονείς συνεχή αγάπη σε έναν υιό ή σε μία κόρη που έχει παραστρατήσει; Πώς μπορούν να δείχνουν μία τέτοια αγάπη χωρίς να επικροτούν τις πράξεις του γιου ή της κόρης;

Διαβάστε το Κατά Λουκάν 15:11-32 με τους συμμετέχοντες. Εξηγήστε ότι αυτή η περι-
κοπή συχνά αποκαλείται παραβολή του ασώτου υιού. Εντούτοις, θα μπορούσε να ανα-
φέρεται ως η παραβολή ενός στοργικού πατέρα.

- Τι μπορούμε να μάθουμε από αυτήν την παραβολή σχετικάς με το πώς η αγάπη των
γονέων μπορεί να επηρεάσει τα άστατα παιδιά;

Ενώ υπηρετούσε ως Πρώτος Σύμβουλος στην Πρώτη Προεδρία, ο Πρόεδρος
Γκόρντον Χίνκλι δίδαξε:

«Διά μέσου της ιστορίας των γενεών του ανθρώπου, οι πράξεις των ανυπότακτων
τέκνων είναι γεμάτες από λύπη και ψυχικό άλγος, αλλά ακόμη κι όταν υπήρξε ανταρ-
σία, οι ισχυροί δεσμοί της οικογενειακής ζωής απλώθηκαν για να περιβάλλουν τον
ανυπότακτο.

»Δεν γνωρίζω καμία πιο όμορφη ιστορία σε όλη την λογοτεχνία από εκείνη που
ειπώθηκε από τον Διδάσκαλο, όπως καταγράφεται στο δέκατο πέμπτο κεφάλαιο
του Λουκά. Είναι η ιστορία ενός ασυγκράτητου και άπληστου υιού, ο οποίος απαί-
τησε την κληρονομιά του και την οποία σπατάλησε, μέχρις ότου δεν έμεινε τίποτε.
Μεταμελημένος, επέστρεψε στον πατέρα του και ο πατέρας του, βλέποντάς τον
από μακριά, έτρεξε προς εκείνον και τον εναγκαλίστηκε και έπεσε στο λαιμό του
και τον φίλησε» (στο Conference Report, Απρ. 1991, 95 ή *Ensign*, Μάιος 1991, 72).

Συμπέρασμα

Τονίστε την σημασία του να καθοδηγούμε τα παιδιά καθώς λαμβάνουν αποφάσεις
και μετά να τους επιτρέπουμε να μαθαίνουν από τις συνέπειες των πράξεών τους.
Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες ότι ο Κύριος θα ευλογήσει τους γονείς καθώς συνε-
χίζουν να αγαπούν και να ασχολούνται με τα παιδιά τους. Κατόπιν διαβάστε την ακό-
λουθη δήλωση που έγινε από τον επίσκοπο Ρόμπερτ Χείλς, ενώ υπηρετούσε ως
Προεδρεύων Επίσκοπος:

«Ασφαλώς οι γονείς θα κάνουν λάθη κατά την διαδικασία της γονικής ιδιότητας, αλλά
μέσω ταπεινότητας, πίστews, προσευχής και μελέτης κάθε άτομο μπορεί να μάθει έναν
καλύτερο τρόπο και κάνοντάς το αυτό ευλογεί την ζωή των μελών της οικογενείας τώρα
και διδάσκει σωστές παραδόσεις για τις γενεές που έπονται» (στο Conference Report,
Οκτ. 1993, 10-11 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1993, 10).

Όπως παροτρύνεστε από το Πνεύμα, καταθέστε μαρτυρία για τις αρχές που συζητήθη-
καν κατά την διάρκεια του μαθήματος.

Ανατρέξτε στις σελίδες 64-67 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης
συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και
αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο
«Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας το άρθρο «Σαν άβεστη φλόγα», από τον
Πρεσβύτερο Ράσελ Μπάλαρντ. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν
μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης
μαζί.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ, ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΡΑΔΙΑ

Σκοπός

Να παροτρύνει τις οικογένειες να έχουν τακτική οικογενειακή προσευχή, οικογενειακή μελέτη των γραφών και οικογενειακή βραδιά και να διδάξει το ευαγγέλιο σε κάθε ένα από αυτά τα μέρη.

Προετοιμασία

1. Σκεφθείτε τρόπους με τους οποίους μπορείτε να εφαρμόσετε τις αρχές, στο υπό του τίτλο: «Οι ευθύνες σας ως δάσκαλος» (σελίδες ix-xi σε αυτό το εγχειρίδιο).
2. Συλλογισθείτε τις διδαχές και τις αρχές που σκιαγραφούνται στις επικεφαλίδες του μαθήματος με έντονη γραφή. Καθ' όλη την εβδομάδα, σκεφθείτε τρόπους για να διδάξετε αυτές τις διδαχές και αρχές. Επιζητήστε την καθοδήγηση του Πνεύματος, καθώς αποφασίζετε τι θα πρέπει να τονίσετε για να ανταποκριθείτε στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
3. Αν το ακόλουθο υλικό είναι διαθέσιμο, φέρτε μέρος αυτού ή όλο στην τάξη. Προετοιμασθείτε για να το δείξετε καθώς συζητάτε για την οικογενειακή βραδιά.
  - α. Οι γραφές.
  - β. *Οικογενειακός οδηγός* (31180).
  - γ. *Αρχές του ευαγγελίου* (31110).
  - δ. Περιοδικά της Εκκλησίας.
  - ε. *Our Heritage: A Brief History of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints [Η κληρονομιά μας: Μία σύντομη ιστορία της Εκκλησίας του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών]* (35448).
  - στ. Εγχειρίδια Μελχισηδικής Ιεροσύνης και Ανακουφιστικής Εταιρείας.
  - ζ. Οδηγοί μελέτης μελών της τάξεως για την σειρά μαθημάτων *Διδαχές του ευαγγελίου*.
  - η. *Για την ενδυνάμωση των νέων* (34285).
  - θ. Βιβλία παραχθέντα υπό της Εκκλησίας με ιστορίες από τις γραφές όπως το *Ιστορίες από το Βιβλίο του Μόρμον* (35666).
  - ι. *The Gospel Art Picture Kit [Η τέχνη στο ευαγγέλιο]* (34730).
4. Εάν χρησιμοποιείτε την άσκηση ανασκοπήσεως στην σελίδα 84, φέρτε στην τάξη ένα κομμάτι χαρτί και ένα στυλό ή μολύβι για κάθε συμμετέχοντα.

Προτεινόμενη ανάπτυξη του μαθήματος

Η οικογενειακή προσευχή, η μελέτη των γραφών και η οικογενειακή βραδιά πρέπει να αποτελούν απόλυτες προτεραιότητες για κάθε οικογένεια Αγίων των Τελευταίων Ημερών.

Εξηγήστε ότι τον Φεβρουάριο του 1999 η Πρώτη Προεδρία απέστειλε μία επιστολή στα μέλη της Εκκλησίας ανά τον κόσμο. Η επιστολή περιελάμβανε τις ακόλουθες οδηγίες:

«Συμβουλευόμαστε τους γονείς και τα παιδιά να δώσουν απόλυτο προτεραιότητα στην οικογενειακή προσευχή, την οικογενειακή βραδιά, την μελέτη και διδασκαλία του ευαγγελίου και σε εποικοδομητικές οικογενειακές δραστηριότητες. Όσο αντάξιες και κατάλληλες μπορεί να είναι άλλες απαιτήσεις ή δραστηριότητες, δεν πρέπει να τους επιτραπεί να εκτοπίσουν τα ουράνια καθορισμένα καθήκοντα που μόνον οι γονείς και οι οικογένειες μπορούν να επιτελέσουν επαρκώς» (Επιστολή της Πρώτης Προεδρίας, 11 Φεβ. 1999).

- Γιατί αυτή η συμβουλή είναι ιδιαίτερος σημαντική σήμερα;

Εξηγήστε ότι αυτό το μάθημα συζητά τι μπορούν να κάνουν οι γονείς προκειμένου να έχουν καθημερινή οικογενειακή προσευχή και μελέτη των γραφών και εβδομαδιαία οικογενειακή βραδιά.

Οι οικογένειες λαμβάνουν μεγάλες ευλογίες όταν προσεύχονται μαζί.

Διαβάστε το Νεφί Γ' 18:21 με τους συμμετέχοντες. Κατόπιν μιλήστε για την ακόλουθη συμβουλή από τον Πρόεδρο Γκόρντον Χίνκλι, τον 15^ο Πρόεδρο της Εκκλησίας:

«Ας έχει κάθε οικογένεια σε αυτήν την Εκκλησία προσευχή μαζί. Τώρα, είναι σημαντικό να έχουν προσωπική προσευχή, αλλά είναι υπέροχο να έχουν οικογενειακή προσευχή. Προσευχηθείτε προς τον Πατέρα σας στους Ουρανούς με πίστη. Προσευχηθείτε στο όνομα του Κυρίου Ιησού Χριστού. Δεν μπορείτε να κάνετε τίποτε καλύτερο για τα παιδιά σας από το να παίρνουν σειρά στην οικογενειακή προσευχή, εκφράζοντας ευγνωμοσύνη για τις ευλογίες τους. Αν το κάνουν αυτό ενώ είναι μικρά, θα μεγαλώσουν με ένα πνεύμα ευχαριστίας στην καρδιά τους» (“Inspirational Thoughts,” *Ensign*, Αύγ. 1997, 5).

- Τι μπορούν να κάνουν οι οικογένειες προκειμένου να εδραιώσουν μία συνήθεια καθημερινής οικογενειακής προσευχής; Ποιες δυσκολίες έχετε αντιμετωπίσει, όταν έχετε καθημερινή οικογενειακή προσευχή και πώς έχετε εργασθεί για να τις επιλύσετε;
- Τι μπορούν να κάνουν οι οικογένειες προκειμένου να καταστήσουν την οικογενειακή προσευχή μία σημαντική στιγμή για αυτούς; (Εκτός από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, μιλήστε για μερικές ή όλες από τις ακόλουθες προτάσεις.)
  - α. Οι γονείς μπορούν να αφιερώνουν χρόνο πριν την προσευχή για να ερωτούν εάν υπάρχει κάτι συγκεκριμένο για το οποίο η οικογένεια θα πρέπει να ευχαριστήσει τον Επουράνιο Πατέρα ή εάν υπάρχουν οποιεσδήποτε ανησυχίες που θα πρέπει να θυμούνται στην προσευχή τους.
  - β. Οι γονείς μπορούν να φροντίζουν ώστε να δίδεται στα παιδιά η ευκαιρία να πουν την οικογενειακή προσευχή.
  - γ. Η οικογένεια μπορεί να θυμάται να προσεύχεται για τους ηγέτες της Εκκλησίας, τους ιεραποστόλους και τα μέλη της οικογενείας τα οποία χρειάζονται ειδικές ευλογίες.
  - δ. Οι γονείς μπορούν να χρησιμοποιούν τις προσευχές τους ως χρόνο για να διδάξουν. Παραδείγματος χάριν, οι εκφράσεις ευγνωμοσύνης εκ μέρους τους μπορούν να καλλιεργήσουν παρόμοια συναισθήματα στα παιδιά τους.
  - ε. Οι γονείς μπορούν να αναφέρουν καθένα από τα παιδιά τους με το όνομά του στις προσευχές τους, βοηθώντας τα παιδιά να αισθανθούν την αγάπη που ο Επουράνιος Πατέρας τους και οι επίγειοι γονείς τους έχουν για αυτά.
- Ποιες ευλογίες έχετε λάβει εσείς και η οικογένειά σας χάριν της οικογενειακής προσευχής;

Η οικογενειακή μελέτη των γραφών βοηθά τις οικογένειες να πλησιάσουν πιο κοντά στον Θεό.

Γράψτε τις ακόλουθες φράσεις στον πίνακα ή διαβάστε τις φωναχτά:

Αυξημένη ευλάβεια

Αυξημένος σεβασμός και εκτίμηση

Λιγότερες έριδες

Η ικανότητα να συμβουλεύουν τα παιδιά με μεγαλύτερη αγάπη και σοφία

Περισσότερη ανταπόκριση στις συμβουλές των γονέων

Αυξημένη χρηστότητα

Αφθονη πίστη, ελπίδα και χριστιανική αγάπη

Γαλήνη, χαρά και ευτυχία

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να συλλογισθούν τις ακόλουθες ερωτήσεις χωρίς να απαντήσουν φωναχτά:

- Τι θα μπορούσατε να κάνετε για να φέρετε αυτές τις ευλογίες πιο αφθόνως στο σπίτι σας;

Εξηγήστε ότι ο Πρόεδρος Μάριον Ρόμνι της Πρώτης Προεδρίας κατέθεσε μαρτυρία ότι αυτές οι ευλογίες μπορούν να έλθουν πιο αφθόνως στο σπίτι μας όταν μελετάμε τις γραφές, ιδιαιτέρως το Βιβλίο του Μόρμον:

«Έχω την πεποίθηση πως, αν μέσα στο σπιτικό μας οι γονείς διαβάσουν από το Βιβλίο του Μόρμον τακτικά και με προσευχή, τόσο μόνοι τους, όσο και μαζί με τα παιδιά τους, το πνεύμα εκείνου του σπουδαίου βιβλίου θα έλθει και θα διαποτίσει τα σπιτικά μας και όλους όσους κατοικούν εκεί. Το πνεύμα της ευλαβείας θα αυξηθεί, ο αλληλοσεβασμός και η έγνοια του ενός για τον άλλον θα μεγαλώσει. Το πνεύμα της φιλονικίας θα εξαλειφθεί. Οι γονείς θα συμβουλεύουν τα παιδιά τους με μεγαλύτερη αγάπη και σοφία. Τα παιδιά θα ανταποκρίνονται και θα είναι πιο υποχωρητικά προς τις συμβουλές των γονέων τους. Η χρηστότητα θα αυξηθεί. Η πίστη, η ελπίδα και η χριστιανική αγάπη –η αγνή αγάπη του Χριστού– θα υπάρχουν σε αφθονία στο σπιτικό και την ζωή μας, φέροντας ως αποτέλεσμα ειρήνη, χαρά και ευτυχία» (στο Conference Report, Απρ. 1980, 90 ή *Ensign*, Μάιος 1980, 67).

Αναφερόμενος στις υποσχέσεις του Προέδρου Ρόμνι, ο Πρόεδρος Έζρα Ταφτ Μπένσον, ο 13^{ος} Πρόεδρος της Εκκλησίας, είπε: «Αυτές οι υποσχέσεις –αυξημένη αγάπη και αρμονία στο σπίτι, μεγαλύτερος σεβασμός μεταξύ των γονέων και του παιδιού, αυξημένη πνευματικότητα και χρηστότητα– δεν είναι μάταιες υποσχέσεις, αλλά ακριβώς αυτό που εννοούσε ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ, όταν είπε ότι το Βιβλίο του Μόρμον θα μας βοηθήσει να πλησιάσουμε τον Θεό» (στο Conference Report, Οκτ. 1986, 6 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1986, 7).

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να μιλήσουν περί ευλογιών που έχει λάβει η οικογένειά τους μέσω οικογενειακής μελέτης των γραφών.

- Τι έχετε κάνει για να γίνει επιτυχημένη η οικογενειακή μελέτη των γραφών; Ποιες δυσκολίες έχετε αντιμετωπίσει και πώς έχετε εργασθεί προκειμένου να τις επιλύσετε; (Εκτός από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, μιλήστε για μερικές ή όλες από τις ακόλουθες προτάσεις.)
  - α. Εργασθείτε μαζί για να ορίσετε τον χρόνο μελέτης των γραφών ως οικογένεια κάθε ημέρα. Αυτό είναι συχνά το δυσκολότερο μέρος της οικογενειακής μελέτης

των γραφών. Εντούτοις, οι οικογένειες μπορούν να επιζητούν την καθοδήγηση του Πνεύματος καθώς προσδιορίζουν τι είναι καταλληλότερο για τις δικές τους συνθήκες.

- β. Σκεφθείτε να καθιερώσετε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο ή έναν συγκεκριμένο αριθμό εδαφίων, κεφαλαίων ή σελίδων για να διαβάσετε κάθε ημέρα.
- γ. Ει δυνατόν, φροντίστε ώστε κάθε μέλος της οικογένειας να έχει πρόσβαση σε ένα σύνολο γραφών. Ακόμη και τα παιδιά που δεν μπορούν να διαβάσουν θα επωφεληθούν από το γεγονός ότι θα έχουν τις δικές τους γραφές. Οι γονείς θα μπορούσαν να δώσουν γραφές στα παιδιά τους σε βαπτίσεις, γενέθλια ή άλλες ειδικές περιστάσεις. Ή τα παιδιά θα μπορούσαν να κερδίσουν χρήματα για να αγοράσουν τις δικές τους γραφές.
- δ. Να διαβάσετε εναλλάξ, βοηθώντας τα μικρότερα παιδιά όπως χρειάζεται. Αφού διαβάσετε ένα απόσπασμα, επανεξετάστε τι έχει καλυφθεί και διατυπώστε το με έναν τρόπο με τον οποίο τα μικρότερα παιδιά θα καταλαβαίνουν.
- ε. Βάλτε τα μικρά παιδιά να ζωγραφίζουν ιστορίες από τις γραφές. Παραδείγματος χάριν, μία οικογένεια θα μπορούσε να δημιουργήσει μία τοιχογραφία που να αναπαριστά το όραμα του Λεχί του δένδρου της ζωής.
- στ. Απομνημονεύστε αγαπημένα εδάφια μαζί.
- ζ. Διαβάστε γραφές που σχετίζονται με ειδικές περιστάσεις όπως Πάσχα, Χριστούγεννα, μία βάπτισμα, μία χειροτόνηση στην ιερουσόνη ή μία αφιέρωση ναού.
- η. Ερευνήστε ένα συγκεκριμένο θέμα του ευαγγελίου μαζί.
- θ. Διατηρείτε ένα τετράδιο για να καταγράφετε ερωτήσεις, στόχους ή εντυπώσεις συνδεδεμένες με το διάβασμα των γραφών.

Τονίστε ότι, εάν γίνεται δύσκολο να συγκεντρώνουν την οικογένεια μαζί για μελέτη των γραφών, οι γονείς θα πρέπει να θυμούνται ότι οι προσπάθειές τους ενδεχομένως να έχουν ένα πιο μακροχρόνιο αποτέλεσμα από αυτό που φαντάζονται. Η αδελφή Σούζαν Γουάρνερ, η οποία υπηρέτησε ως δεύτερη σύμβουλος στην γενική προεδρία της Προκαταρκτικής, είπε:

«Στην οικογένειά μας έχουμε προσπαθήσει να έχουμε μελέτη των γραφών χωρίς το πριό. Αλλά συχνά ήμασταν απογοητευμένοι όταν ένας γιος παραπονιόταν και έπρεπε να τον καλοπιάσουμε για να σηκωθεί από το κρεβάτι. Όταν τελικώς ερχόταν, έβαζε συχνά το κεφάλι του ακριβώς επάνω στο τραπέζι. Χρόνια αργότερα, ενώ υπηρέτούσε την ιεραποστολή του, έγραψε ένα γράμμα προς το σπίτι: 'Ευχαριστώ που μου διδάξατε τις γραφές. Θέλω να γνωρίζετε ότι όλες εκείνες τις φορές παρίστανα πως κοιμόμουν, [αλλά] άκουγα πραγματικά με τα μάτια μου κλειστά'» (στο Conference Report, Απρ. 1996, 109 ή *Ensign*, Μάιος 1996, 79).

Η οικογενειακή βραδιά βοηθά τις οικογένειες να θωρακισθούν ενάντια στις εγκόσμιες επιρροές.

Εξηγήστε ότι το 1915 ο Πρόεδρος Τζόζεφ Φ. Σμιθ και οι σύμβουλοί του στην Πρώτη Προεδρία δίδαξαν τους γονείς να αρχίσουν να έχουν μία τακτική «σπιτική βραδιά». Αυτός προοριζόταν να είναι χρόνος για τους γονείς να διδάσκουν στην οικογένειά τους τις αρχές του ευαγγελίου. Η Πρώτη Προεδρία έγραψε: «Εάν οι Άγιοι υπακούν αυτήν την συμβουλή, υποσχόμαστε ότι ως αποτέλεσμα θα υπάρχουν σπουδαίες ευλογίες. Η αγάπη στο σπιτικό και η υπακοή προς τους γονείς θα αυξηθεί. Η πίστη θα αναπτυχθεί στην καρδιά των νέων του Ισραήλ και θα αποκτήσουν δύναμη για να πολεμήσουν την πονηρή επιρροή και τους πειρασμούς που τους περιβάλλουν» (στο James R. Clark,

συντάκτης, *Messages of the First Presidency of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints*, 6 τόμοι. [1965-75], 4:339).

Ο Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι μίλησε για το πώς οι γονείς του ακολούθησαν την συμβουλή του Προέδρου Σμιθ:

«Το 1915 ο Πρόεδρος Τζόζεφ Φ. Σμιθ ζήτησε από τον λαό της Εκκλησίας να έχει οικογενειακή βραδιά. Ο πατέρας μου είπε ότι θα είχαμε κι έτσι θα θερμαίναμε το δωμάτιο υποδοχής όπου ήταν το επιβλητικό πιάνο της μητέρας και θα κάναμε αυτό που είχε ζητήσει ο Πρόεδρος της Εκκλησίας.

»Ήμασταν άθλιοι τραγουδιστές ως παιδιά. Μπορούσαμε να κάνουμε πάρα πολλά πράγματα μαζί ενώ παίζαμε, αλλά το να προσπαθήσει να τραγουδήσει ένας από εμάς σόλο εμπρός των άλλων ήταν σαν να ζητούσαμε από το παγωτό να παραμείνει σκληρό επάνω στην κουζίνα μαγειρέματος. Στην αρχή, γελούσαμε και κάναμε χαριτωμένα σχόλια σχετικά με την απόδοση ο ένας του άλλου. Αλλά οι γονείς μας επέμεναν. Τραγουδούσαμε μαζί. Προσευχόμασταν μαζί. Ακούγαμε με ησυχία ενώ η μητέρα διάβαζε ιστορίες από την Βίβλο και το Βιβλίο του Μόρμον. Ο πατέρας μάς έλεγε ιστορίες από την μνήμη του...

»Από εκείνες τις απλές μικρές συγκεντρώσεις που διεξήγοντο στο δωμάτιο υποδοχής του παλαιού μας σπιτιού ανέκυψε κάτι απερίγραπτο και υπέροχο. Η αγάπη μας για τους γονείς μας ενδυναμώθηκε. Η αγάπη μας για τους αδελφούς και τις αδελφές ενισχύθηκε. Η αγάπη μας για τον Κύριο αυξήθηκε. Μία εκτίμηση για απλή καλοσύνη ανεπτύχθη στην καρδιά μας. Αυτά τα υπέροχα πράγματα συνέβησαν, επειδή οι γονείς μας ακολούθησαν την συμβουλή του Προέδρου της Εκκλησίας. Έχω μάθει κάτι τρομερά σημαντικό από αυτό» (*Teachings of Gordon B. Hinckley* [1997], 211-12).

Εξηγήστε ότι κάθε Πρόεδρος της Εκκλησίας από τον Πρόεδρο Τζόζεφ Φ. Σμιθ και μετά, έχει δώσει έμφαση στην σημασία της οικογενειακής βραδιάς. Σήμερα, η Πρώτη Προεδρία έχει συμβουλευσει τις οικογένειες να έχουν οικογενειακή βραδιά κάθε Δευτέρα βράδυ.

Τονίστε ότι η οικογενειακή βραδιά θα πρέπει πάντοτε να περιλαμβάνει οικογενειακή προσευχή και ένα μάθημα το οποίο μπορεί να παρουσιάζει ένας γονέας ή ένα εκ των παιδιών. Οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν τα μικρότερα παιδιά να προετοιμασθούν και να παρουσιάσουν μαθήματα.

Εξηγήστε ότι η Εκκλησία έχει παράγει υλικό που μπορεί να βοηθήσει τις οικογένειες να διεξάγουν επιτυχείς οικογενειακές βραδιές. Δείξτε το παραχθέν υπό της Εκκλησίας υλικό, το οποίο έχετε φέρει στην τάξη (βλέπε «Προετοιμασία», στοιχείο 3).

- Εκτός από την προσευχή και ένα μάθημα, ποιες άλλες δραστηριότητες μπορούν να συμπεριλάβουν οι οικογένειες κατά τις οικογενειακές βραδιές; (Οι απαντήσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν το να παίζουν παιχνίδια, να διαβάζουν τις γραφές, να τραγουδούν ύμνους ή τραγούδια, να έχουν οικογενειακά συμβούλια και να τρώνε γλυκά.)
- Πώς μπορούν να χρησιμοποιούν οι γονείς την οικογενειακή βραδιά για να βοηθήσουν στην κάλυψη των αναγκών της οικογένειας; (Εκτός από το να ζητήσετε τις ιδέες των συμμετεχόντων, μιλήστε για το ακόλουθο παραδείγμα.)

Ένας πατέρας ανέπτυξε μαθήματα οικογενειακής βραδιάς μιλώντας ατομικώς με τα παιδιά του. Καθώς μιλούσε με τα παιδιά του, συχνά έκανε ερωτήσεις σχετικά με συγκεκριμένους τομείς ενδιαφέροντος, όπως: «Τι λένε τα αγόρια στο σχολείο για τα

κορίτσια;» ή «Μιλά ποτέ κανείς για ναρκωτικά;» Οι απαντήσεις που έδιδαν τα παιδιά τον βοηθούσαν να αναγνωρίσει τι χρειαζόταν να μάθουν και να συζητήσουν. Εκείνος και η σύζυγός του κάθονταν κατόπιν μαζί και σχεδίαζαν μαθήματα βάσει εκείνων των αναγκών. Τα παιδιά απολάμβαναν να λένε τις ιδέες τους και ήταν προετοιμασμένα για να αντιμετωπίσουν καταστάσεις της ζωής.

- Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς προκειμένου να παροτρύνουν κάθε μέλος της οικογένειας να συμμετέχει στην οικογενειακή βραδιά;
- Ποιες ευλογίες έχουν έλθει στην οικογένειά σας ως αποτέλεσμα της διεξαγωγής οικογενειακής βραδιάς;

Συμπέρασμα

Τονίστε ότι η καθημερινή οικογενειακή προσευχή, η μελέτη των γραφών και η εβδομαδιαία οικογενειακή βραδιά θα ενδυναμώσουν τις οικογενειακές σχέσεις, θα θωρακίσουν την μαρτυρία των μελών της οικογένειας και θα προετοιμάσουν τα μέλη της οικογένειας να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες της ζωής.

Όπως παροτρύνεστε από το Πνεύμα, εκφράστε την αγάπη σας για την οικογένειά σας και καταθέστε μαρτυρία για τις αλήθειες που συζητήθηκαν κατά την διάρκεια αυτού του μαθήματος και καθ' όλη την σειρά μαθημάτων.

Ανατρέξτε στις σελίδες 68-72 στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να επανεξετάσουν τις διδαχές και αρχές σε αυτό το μάθημα (1) ακολουθώντας τουλάχιστον μία από τις προτάσεις στο «Ιδέες προς εφαρμογή» και (2) διαβάζοντας τα άρθρα «Οι ευλογίες της οικογενειακής προσευχής» από τον Πρόεδρο Γκόρντον Χίνκλι και «Γι' αυτό διδάχθηκα» από τον Πρεσβύτερο Τομ Πέρι. Τονίστε ότι τα παντρεμένα ζεύγη μπορούν να λάβουν μεγάλα οφέλη από το διάβασμα και την συζήτηση των άρθρων στον οδηγό μελέτης μαζί.

Επιπρόσθετο υλικό πηγών

Συμμετέχοντας σε εποικοδομητικές ψυχαγωγικές δραστηριότητες ως οικογένεια

Εξηγήστε ότι εκτός από την οικογενειακή προσευχή, την οικογενειακή μελέτη των γραφών και την οικογενειακή βραδιά, οι εποικοδομητικές ψυχαγωγικές δραστηριότητες μπορούν να βοηθήσουν τις οικογένειες να αναπτύξουν ισχυρούς δεσμούς αγάπης και ενότητας. Οι γονείς θα πρέπει να σχεδιάζουν στιγμές όπου η οικογένειά τους μπορεί να συμμετάσχει μαζί σε τέτοιες δραστηριότητες. Ο Πρόεδρος Έζρα Ταφτ Μπένσον συμβούλευσε: «Καθιερώστε παραδόσεις οικογενειακών διακοπών, ταξιδίων και εκδρομών. Αυτές οι αναμνήσεις δεν θα ξεχασθούν ποτέ από τα παιδιά σας» (στο Conference Report, Οκτ. 1987, 63 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1987, 51).

- Ποια είναι τα οφέλη από την συμμετοχή σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες ως οικογένεια;

Σκεφθείτε να μιλήσετε για τις ακόλουθες προτάσεις ή μερικές δικές σας προκειμένου να παρακινήσετε την συζήτηση.

- α. Τα μέλη της οικογένειας που απολαμβάνουν δραστηριότητες μαζί θα αναπτύξουν μεγαλύτερη αγάπη και αρμονία.

- β. Θα διασκεδάσουν μαζί και θα οικοδομήσουν σχέσεις οι οποίες θα διαρκούν σε όλη την ζωή τους.
- γ. Τα παιδιά θα απολαμβάνουν χρόνο με τους γονείς τους και θα είναι πιο πρόθυμα να ενωρίζονται και να ακολουθούν τις συμβουλές των γονέων τους.

- Ποιες αναμνήσεις οικογενειακών δραστηριοτήτων έχετε, όταν ήσασταν παιδί; Με ποιους τρόπους έχουν επηρεάσει αυτές οι δραστηριότητες την ζωή σας;

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να πουν ιδέες για διασκεδαστικές, ενδιαφέροντες και αξιοσημείωντες δραστηριότητες, οι οποίες έχουν ελάχιστο ή καθόλου κόστος.

Επανεξέταση των μαθημάτων στο μέρος Β΄ από την σειρά μαθημάτων *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις*

Αυτό το μάθημα ολοκληρώνει το μέρος Β΄ από την σειρά μαθημάτων *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις*. Αν διδάσκετε ολόκληρη την σειρά μαθημάτων, σκεφθείτε να χρησιμοποιήσετε την ακόλουθη άσκηση:

Δώστε σε κάθε συμμετέχοντα ένα κομμάτι χαρτί και ένα στυλό ή μολύβι. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να αφιερώσουν τρία λεπτά για να καταγράψουν τις διδαχές και αρχές που θυμούνται από το μάθημα 9 μέχρι 16 αυτής της σειράς μαθημάτων. Βάλτε τους να υπογραμμίσουν τις διδαχές και τις αρχές που ήταν σημαντικότερες για αυτούς. Παροτρύνετέ τους να είναι προετοιμασμένοι για να μιλήσουν σχετικά με μερικά από τα πράγματα που υπογραμμίζουν. Εάν χρειάζονται βοήθεια, χρησιμοποιήστε τον πίνακα περιεχομένων στις σελίδες v-vii σε αυτό το εγχειρίδιο ή την γενική επισκόπηση της σειράς μαθημάτων στις σελίδες vii-viii στο *Γάμος και οικογενειακές σχέσεις, οδηγός μελέτης συμμετέχοντος*.

Μετά από τρία λεπτά, ζητήστε από κάθε συμμετέχοντα να διαβάσει μία κάτι από τον κατάλόγο του και να εξηγήσει γιατί είναι ιδιαίτερος σημαντικό. Συνοψίστε τις εσωτερικές σκέψεις των συμμετεχόντων στον πίνακα και αναγνωρίστε την σημασία κάθε σχολίου. Κατόπιν μιλήστε για μία δική σας εσωτερική σκέψη. Όπως το επιτρέπει ο χρόνος, επαναλάβετε αυτήν την άσκηση.

Εκφράστε την ευγνωμοσύνη σας σε όσους διδάσκετε για την συμμετοχή τους σε αυτήν την σειρά μαθημάτων και παροτρύνετέ τους να συνεχίσουν να ζουν σύμφωνα με τις διδαχές και τις αρχές που έχουν συζητήσει καθ' όλη την διάρκεια της σειράς μαθημάτων. Παροτρύνετέ τους επίσης να διαβάσουν το «Η οικογένεια: Μία επίσημη διακήρυξη προς όλο τον κόσμο» ανά τακτά χρονικά διαστήματα με την οικογένειά τους και να ακολουθούν την συμβουλή του στο σπιτικό τους.